

วิเคราะห์ร่องรอยปัจจุบัน ในนิตยสารศิลปวัฒนธรรม
ตั้งแต่ช่วง พ.ศ. 2542 – 2544

สารนิพนธ์
ของ
นายสุพจน์ ศรีจันทร์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

ตุลาคม 2546

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

895.91

๙๘๒๖

๘.3

วิเคราะห์ร่องรอยปัจจุบัน ในนิยายสารคดีวัฒนธรรม
ตั้งแต่ช่วง พ.ศ. 2542 – 2544

บทคัดย่อ

ของ

นายสุพจน์ ศรีจันทร์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
ตุลาคม 2546

h 23/905

11 พ.ย. 2546

สุพจน์ ศรีจันทร์ (2546). วิเคราะห์บทร้อยกรองปัจจุบัน ในนิตยสารศิลปวัฒนธรรม ตั้งแต่ช่วง พ.ศ. 2542 – 2544. สารนิพนธ์ กศ.ม.(ภาษาไทย) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : รองศาสตราจารย์ สุนันทา โสรัจจ์.

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ วิเคราะห์บทร้อยกรองปัจจุบัน คอลัมน์ กวีนิพนธ์ ใน นิตยสารศิลปวัฒนธรรม ตั้งแต่ช่วง พ.ศ. 2542 – 2544 ในด้านแนวคิดและกลวิธีในการประพันธ์ ผลการศึกษาพบว่า

ด้านแนวคิดในบทร้อยกรอง สะท้อนแนวคิด 5 ด้าน คือ ด้านสังคมพบว่า เด็กและเยาวชน นิยมใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ และรับอิทธิพลตะวันตกมากเกินไป สตรีต้องรับภาระหนักทางครอบครัว และสังคม ส่วนปัญหาสังคมพบว่ามีหลายด้านที่ยังแก้ไขไม่ได้ สภาพสังคมเหลวแหลก เช่น ปัญหาสิ่งเสพติด การตัดไม้ทำลายป่า และสังคมไทยยังนิยมรับอิทธิพลตะวันตก แนวคิดด้าน เศรษฐกิจพบว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2542 – 2544 เศรษฐกิจยังไม่มีอะไรดีขึ้น ชาวนายังยากจนเพราะ การเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลางและนายทุน ภาครัฐและหน่วยงานยังแก้ปัญหาไม่ตรงจุด นายทุนต่างชาติเข้ามาซื้อกิจการในไทย และขาดดุลการค้ากับต่างชาติ แนวคิดด้านการเมืองพบว่า นักการเมืองยังมีการฉ้อราษฎร์บังหลวง เห็นแก่พวกพ้อง ขาดสัจจะและคุณธรรม ส่วนนโยบายการบริหารงานของรัฐมีการดำเนินงานที่ไม่โปร่งใสส่งผลกระทบต่อด้านการทำมาหากินของประชาชน แนวคิดด้านศาสนาพบว่า พุทธศาสนิกชนไม่สามารถนำหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนา มา ปฏิบัติตนให้การดำเนินชีวิตสงบสุขได้ และพระสงฆ์บางรูปประพฤติตนไม่เหมาะสม แนวคิดด้าน การศึกษาพบว่า นโยบายการจัดการศึกษาของภาครัฐ ยังไม่มีประสิทธิภาพและการจัดการศึกษา ไม่ทั่วถึง ผู้เรียนจบการศึกษาแล้วยังขาดจิตสำนึกในการรับใช้ประเทศชาติ

ด้านกลวิธีในการประพันธ์ร้อยกรองพบว่า มีการใช้รูปแบบฉันทลักษณ์เดิม 4 ชนิดได้แก่ กลอน โคลง กาพย์ ฉันท์ และรูปแบบฉันทลักษณ์ประยุกต์ ได้แก่ กลอนแปด กาพย์ยานี ประยุกต์ และเพลงพื้นบ้านประยุกต์ ส่วนการเลือกรูปแบบบทร้อยกรองให้เหมาะกับเนื้อหาพบว่า กลอนนิยมใช้ประพันธ์เกี่ยวกับสภาพเหตุการณ์บ้านเมืองทั่วไป และสวดดีบุคคลสำคัญ โคลง ใช้ประพันธ์เกี่ยวกับสภาพสังคม การเมือง การศึกษาและการสวดดี กาพย์ใช้ประพันธ์เกี่ยวกับ สภาพเศรษฐกิจและปัญหาต่างๆ ในสังคมไทย และฉันท์ใช้ประพันธ์เกี่ยวกับการเทิดพระเกียรติ พระมหากษัตริย์และ พระบรมวงศานุวงศ์ ส่วนด้านวรรณศิลป์ในบทร้อยกรองพบว่า มีการ เลือกใช้คำเพื่อเล่นเสียงสัมผัส คำพ้องเสียง การซ้ำคำ เพื่อให้เกิดความไพเราะ ทั้งรสคำและรส ความ ในด้านการใช้โวหารภาพพจน์ มีทั้งสิ้น 7 ชนิด ได้แก่ อุปมาโวหารใช้เปรียบสิ่งที่ดีมีคุณค่าเหมือนพระจันทร์ มณี หยก อุปลักษณ์เปรียบ นักเขียนคืออัญมณี ลีลากลอนคือจิ้งหะจกดนตรี อติพจน์กล่าวเปรียบนัก ปกครองทำให้ประชาชนต้องทนทุกข์ ออกใหม่เกรียม บุคลาธิษฐานให้ ธรรมชาติ ต้นไม้ ใบหญ้า ลำน้ำ แผ่นดิน แสดงอาการปรีดาอย่างคน ปฏิพจน์ใช้ถาม ใคร

ทำไม อะไร เพื่อให้ชวนสงสัยและติดตาม สัทพจน์ใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ ของผึ้ง เสียงพูด
ระเบิด และ ปฏิพจน์ใช้คำที่มีความหมายตรงกันข้ามมากล่าวไว้ด้วยกันเพื่อให้ตีความลึกซึ้ง

AN ANALYSIS OF CONTEMPORARY POEMS IN THE ART AND CULTURE
MAGAZINE DURING A.D 1999 – 2001

AN ABSTRACT
BY
MR. SUPOJ SRICHAN

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Thai
at Srinakharinwirot University
October 2003

Supoj Srichan. (2003). *An Analysis of Contemporary poem in the Art and Culture Magazine During A.D 1999-2001*. Master's Project. M.Ed. (Thai). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor : Assoc.prof. Sunantha Sorach.

The purpose of this study was to analyze the Contemporary poem in the Art and Culture Magazines during A.D 1999-2001 in 2 concepts: both the notions and the poetic forms of authorships.

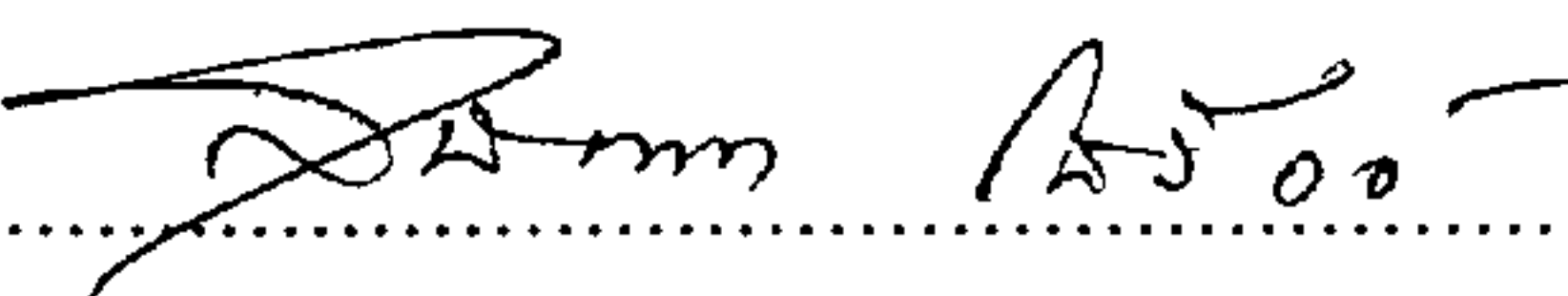
The finding of the study revealed that: The notions in present poetry reflected 5 viewpoints. In society, it was found that new technology was popular among teenagers and they were influenced by western culture. Women were mainly in charged of their families. The social circumstance was very bad; moreover, many social problems still needed to be solved such as drug addiction, water pollution and deforestation. High class and low class people in society was significant differences in property and power. Thai society was influenced by western culture in most aspects of their lifestyle. Economic side, it was discovered that during A.D 1999-2001 there was no economical improvement. Farmers were still poor because they were taken advantages of by the middle men and investors. Neither the government nor the private sector was able to solve these problems. Foreign investors took over businesses in Thailand that caused Thai economy lost balance trade. The viewpoint of politics side, it was founded that there were corrupt politicians, nepotism system, lack of both veracity and morality. The government's administrative policies were not clear, which effected people's standard of life. In religion side, it was found that Buddhists did not practise the Buddha's preaching in order to have peaceful life. Some priests behaved inappropriately which damage Buddhism. The side of education, it was found that the government's education policy was not effective and covering only big cities. The graduating students lacked the consciousness to serve the country.

The poetic forms of authorships, it was found that it used the old forms which have four types such as poems, verses, epics and stanzas. Besides, it also used applied forms such as form vases, applied epics and applied rural songs. In selecting

appropriate forms of poetical works which match the content, it was found that the poems composed about general events and praising famous people. Verses composed about society, politics, education and eulogizing. Epics concerning about economics and social problems in Thai society. Stanzas composed about admiration of the king and the royal family. In the aspect of authorships in political works, it used diction words in alliteration, tongue twisters and word repetition in order to make the poetry sound magnificent both words and content. There was also the use of figures of speech which have seven types such as using simile to compare thing as the moon, Jewel or jade. Using metaphor to compare the author as gem, and the rhyme of poetry as rhythm. Using hyperbole to compare rulers who made people suffer through their tyranny as if they burnt their hearts. Using personification to compare nature, trees, grasses, streams or land act as human beings. Using rhetorical questions such as: who, why, what to persuade readers to follow the poetic works. Using onomatopoeia to imitate the sounds of nature such as the bee's sound, the human voice or the sound of an explosion. Using allusions which have opposite meanings to make the poetry more deeply appreciated.

อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

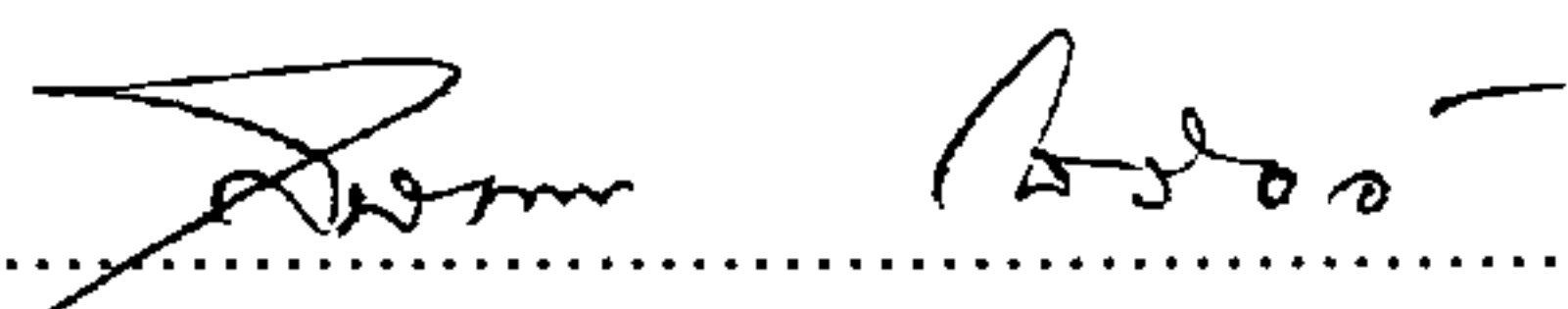
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

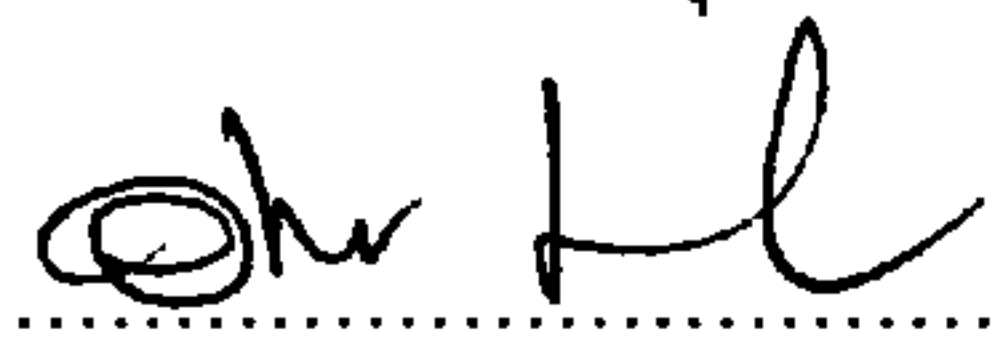

.....
(รองศาสตราจารย์สุนันtha ไสรัจจ์)

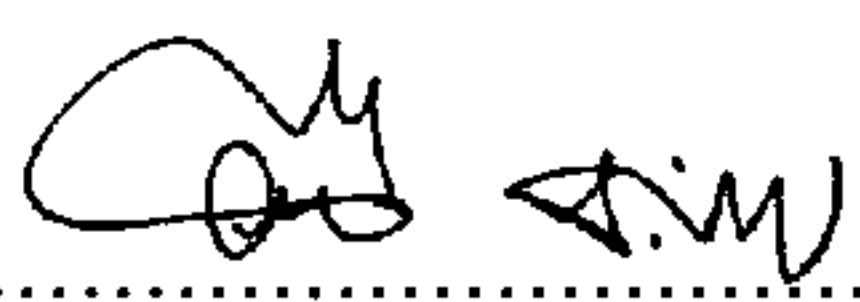
ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร


.....
(รองศาสตราจารย์สุนันtha ไสรัจจ์)

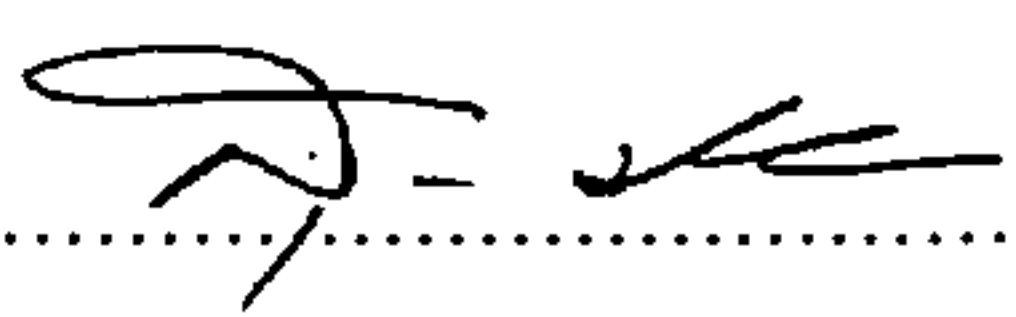
คณะกรรมการสอบ


.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์สุนันtha ไสรัจจ์)


.....กรรมการสอบสารนิพนธ์
(รองศาสตราจารย์อัครา บุญทิพย์)


.....กรรมการสอบสารนิพนธ์
(อาจารย์วินัย ภูระหงษ์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ


.....คณบดีคณะมนุษยศาสตร์
(รองศาสตราจารย์สุภา ปานเจริญ)

วันที่..14.....เดือน..ตุลาคม.....พ.ศ. 2546

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาให้คำปรึกษา แนะนำแก้ไขข้อบกพร่อง ต่างๆอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าเป็นอย่างดีจาก รองศาสตราจารย์สุนันทา โสรัจจ์ प्रधानควบคุมสารนิพนธ์ อาจารย์วินัย ภูระหงษ์ รองศาสตราจารย์อัครา บุญทิพย์ อาจารย์ สุวดี ภูประดิษฐ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอ กราบขอบพระคุณด้วยความเคารพอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ ที่กรุณาให้คำแนะนำ และให้คำปรึกษา แก้ไขการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ รองศาสตราจารย์สุนันทา โสรัจจ์ อาจารย์วรุณ ฮอลลังกา อาจารย์ปรีวัตร ไหวหาร อาจารย์นันทวัน กุวัชระ อาจารย์วิเชียร จันทชาติ เป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ ภราดาสุรสิทธิ์ สุขชัย ภราดาศักดิ์ดา กิจเจริญ คณะครู และนักเรียน โรงเรียนอัสสัมชัญสมุทรปราการ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ที่ให้ความร่วมมือ และมี ส่วนช่วยเหลือให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่เจียร ศรีจันทร์ คุณพ่ออุทัย คุณแม่วิไล กรองแก้ว คุณณัฐกนก ศรีจันทร์ และพี่น้องๆทุกคนที่คอยเป็นกำลังใจให้การสนับสนุนในทุกด้านแก่ ผู้วิจัย ด้วยความรักและห่วงใยตลอดมา

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนๆ ทั้งรุ่นพี่และรุ่นน้อง เอกภาษาไทย ทุกคนตลอดจน อาจารย์ศิริยา คณิวรานนท์ อาจารย์อรรณวุฒิ ตรากิจธกุล ที่ให้ความช่วยเหลือ เรื่องการแปลเอกสารเป็นภาษาต่างประเทศและอาจารย์จรรจีรา เนียรภาค ช่วยค้นหาข้อมูลด้วยดี

สุพจน์ ศรีจันทร์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	2
จุดมุ่งหมายของการทำสารนิพนธ์.....	2
ประโยชน์ของการทำสารนิพนธ์.....	2
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	2
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	3
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า.....	3
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า.....	3
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า.....	9
2 วิเคราะห์แนวคิดในบทร้อยกรอง.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับสังคม.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับบุคคลในสังคม.....	12
เด็กและเยาวชน.....	12
ผู้ใหญ่.....	14
สตรี.....	16
แนวคิดเกี่ยวกับสภาพสังคม.....	18
ปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม.....	18
การตัดไม้ทำลายป่า.....	21
แนวคิดเกี่ยวกับสถานภาพของบุคคลในสังคม.....	22
ความเหลื่อมล้ำของคนในสังคม.....	22
คนจนชอบเสี่ยงโชคเล่นหวย.....	22
แนวคิดเกี่ยวกับค่านิยมทางสังคม.....	23
การแต่งกายของวัยรุ่น.....	23
การใช้สินค้าต่างประเทศ.....	24
แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจ.....	26
ความยากจนของชาวนาจากภัยแล้ง.....	26

สารบัญ(ต่อ)

บทที่		หน้า
2 (ต่อ)	ปัญหาหนี้สิน.....	27
	ปัญหานายทุนและพ่อค้าคนกลาง.....	29
	ปัญหานายทุนต่างชาติ.....	30
	แนวคิดด้านการเมือง.....	33
	นักการเมืองและพนักงานของรัฐ.....	33
	การใช้อำนาจแสวงหาผลประโยชน์.....	33
	การทุจริต.....	35
	ลัทธิและคุณธรรม.....	37
	นโยบายและการทำงานของรัฐบาล.....	38
	สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย.....	41
	แนวคิดด้านศาสนา.....	43
	ภิกษุชาดหลักธรรมในการปฏิบัติตน.....	43
	ฆราวาสชาดหลักธรรมในการดำเนินชีวิต.....	44
	ผู้ปฏิบัติธรรมย่อมพบความสุข.....	45
	แนวคิดด้านการศึกษา.....	46
	ผู้รับการศึกษาคือคนเขลา.....	46
	การศึกษามีได้สร้างปัญญาชนเพื่อรับใช้ชาติ.....	47
3	วิเคราะห์กลวิธีในการประพันธ์ร้อยกรอง.....	49
	การเลือกรูปแบบของบทร้อยกรอง.....	49
	รูปแบบฉันทลักษณ์เดิม.....	49
	กลอน.....	49
	โคลง.....	56
	กาพย์.....	60
	ฉันท์.....	64
	รูปแบบฉันทลักษณ์ประยุกต์.....	65
	รูปแบบกลอนเปล่า.....	66
	รูปแบบกาพย์ยานีประยุกต์.....	68
	รูปแบบเพลงพื้นบ้านประยุกต์.....	69
	วรรณศิลป์ในบทร้อยกรอง.....	71

สารบัญ(ต่อ)

บทที่		หน้า
3(ต่อ)	การใช้คำ.....	71
	การเล่นสัมผัส.....	71
	การเล่นคำ.....	75
	การซ้ำคำ.....	76
	การใช้โวหารภาพพจน์.....	80
	อุปมา.....	80
	อุปลักษณ์.....	82
	อติพจน์.....	83
	บุคลาธิษฐาน.....	84
	ปฏิพจน์.....	85
	สัทพจน์.....	86
	ปฏิบัติพจน์.....	87
4	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	89
	บรรณานุกรม.....	93
	ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	96

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

บทร้อยกรอง เป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งที่มีความนิยมมาช้านาน รูปแบบของบทร้อยกรองมีหลากหลายทั้งโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน และร่าย ในสมัยโบราณความนิยมในการแต่งไม่ยึดตามฉันทลักษณ์มากนัก การสรรถ้อยคำโวหารมาใช้มุ่งปรุงแต่งให้เกิดความไพเราะ สละสลวย เพื่อนำเสนอความคิด และจินตนาการอย่างหนึ่งอย่างใด นิยมแต่งเป็นเรื่องยาว เนื้อหาที่แต่งมักมาจากตำนาน นิทาน คำสอน บันทึกการเดินทางและเพลงยาว เป็นต้น ต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์ช่วงรัชกาลที่ 5 เป็นต้นมา กวีจึงนำเสนอเรื่องราวในบทร้อยกรองหลากหลายขึ้นตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป ปัจจุบันนี้ความนิยมในการแต่งร้อยกรองลดน้อยลงไปมาก แต่วรรณกรรมร้อยแก้วมีมากขึ้น วรรณกรรมร้อยกรองที่ปรากฏจะมีขนาดสั้นลงและมักพบในนิตยสาร วารสารต่างๆ ส่วนเนื้อหาสาระในแนวเดิมได้รับความนิยมน้อยลง กวีรุ่นใหม่เขียนกลอนแนวแสวงหาแนวปรัชญาชีวิต และอุดมการณ์เป็นหลักหรือถ้าจะเป็นกลอนรักก็ต้องเป็นกลอนรักในทัศนะใหม่

ในปัจจุบันบทร้อยกรองเป็นงานเขียนของผู้สนใจทั่วไป ที่มักส่งผลงานของตนลงในหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร วารสารต่างๆที่เปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่ที่น่าสนใจ หนังสือศิลปวัฒนธรรมเป็นนิตยสารฉบับหนึ่งที่มีผู้แต่ง บทร้อยกรองทั้งรุ่นเก่าและรุ่นใหม่ส่งบทร้อยกรองไปลงพิมพ์เป็นจำนวนมาก บทร้อยกรองที่ดีพิมพ์ล้วนนำเสนอแนวคิดด้านต่างๆที่มีต่อสังคมไทย ไม่เน้นกลอนแนวหวานอย่างที่เคยปรากฏในหนังสือนิตยสาร หรือ วารสารทั่วไป นิตยสารศิลปวัฒนธรรมมีสุจิตต์ วงษ์เทศ เป็นบรรณาธิการและผู้พิมพ์ผู้โฆษณา เป็นทั้งนักกลอน นักหนังสือพิมพ์ และมีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านโบราณคดี และศิลปวัฒนธรรมไทยซึ่งตรงกับแนวคิดของนิตยสารศิลปวัฒนธรรม

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์ บทร้อยกรองในคอลัมน์กวีนิพนธ์จากนิตยสารศิลปวัฒนธรรม ทั้งด้านแนวคิด กลวิธีการประพันธ์ เพื่อจะได้เข้าใจแนวคิดของกวี และกลวิธีการประพันธ์ร้อยกรอง

จุดมุ่งหมายของการทำสารนิพนธ์

เพื่อวิเคราะห์แนวคิด และกลวิธีในการประพันธ์ จากบทร้อยกรองปัจจุบันในนิตยสารศิลปวัฒนธรรม ตั้งแต่ช่วง พ.ศ. 2542 – 2544

ประโยชน์ของการทำสารนิพนธ์

ทำให้เห็นแนวคิดของผู้แต่งและคุณค่าทางวรรณศิลป์ของร้อยกรองปัจจุบัน อันจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาภาพสะท้อนสังคมด้านต่างๆโดยผ่านมุมมองของกวีร่วมสมัย

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะบทร้อยกรองจากนิยายสาร ศิลปวัฒนธรรมที่ตีพิมพ์ลำดับที่ 241-264 ปีที่ 21 ฉบับที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 ถึง ปีที่ 22 ฉบับที่ 12 ตุลาคม 2544 บทร้อยกรองของนักเขียนที่ใช้ในการศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 94 เรื่อง มีนักประพันธ์จำนวน 21 คน ได้แก่

1. เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์	จำนวน	24	เรื่อง
2. ละไมมด คำฉวี	จำนวน	21	เรื่อง
3. ว. ศรีสุโร	จำนวน	10	เรื่อง
4. ไพวรินทร์ ขาวงาม	จำนวน	9	เรื่อง
5. อังคาร กัลยาณพงศ์	จำนวน	8	เรื่อง
6. ธัญญา วิเศษแพทยา	จำนวน	3	เรื่อง
7. ศักดิ์สิทธิ์ มีสมสืบ	จำนวน	3	เรื่อง
8. สุจิตต์ วงษ์เทศ	จำนวน	2	เรื่อง
9. ทิน ลอ	จำนวน	2	เรื่อง
10. กฤษ เหลือลมัย	จำนวน	2	เรื่อง
11. ดิลก วุฒิปาณิชย์	จำนวน	1	เรื่อง
12. ไผ่ร่ม	จำนวน	1	เรื่อง
13. ว.วชิรเมธีภิกขุ	จำนวน	1	เรื่อง
14. วันเนาว์ ยูเด็น	จำนวน	1	เรื่อง
15. วิภาพ คัญทัพ	จำนวน	1	เรื่อง
16. เสน่ห์ วงษ์กำแหง	จำนวน	1	เรื่อง
17. สุรัชย์ จันธิมาธร	จำนวน	1	เรื่อง
18. พีระพงษ์ พยัคกาพ	จำนวน	1	เรื่อง
19. ทวีสุข ทองถาวร	จำนวน	1	เรื่อง
20. ถาวร บุญวัฒน์	จำนวน	1	เรื่อง
21. อรุณ อโรคยา	จำนวน	1	เรื่อง

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาดำเนินตามขั้นตอนดังนี้

1. รวบรวมบทกวีนิพนธ์จากนิยายสารศิลปวัฒนธรรมที่ตีพิมพ์ตั้งแต่ฉบับปีที่ 21 ถึงปีที่ 22
2. ศึกษาหลักการวิเคราะห์บทร้อยกรอง จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. วิเคราะห์แนวคิดของผู้ประพันธ์ที่ปรากฏในบทร้อยกรองด้าน สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา ฯลฯ
4. วิเคราะห์กลวิธีการประพันธ์ ในด้าน
 - 4.1 รูปแบบบทร้อยกรองได้แก่ รูปแบบฉันทลักษณ์เดิม และรูปแบบฉันทลักษณ์ประยุกต์

4.2 วรรณศิลป์ได้แก่ การใช้คำ การใช้โวหาร

5. สรุปผลการศึกษาค้นคว้าและเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า มีดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

1.1 เอกสารที่เกี่ยวกับลักษณะร้อยกรองปัจจุบัน

1.2 เอกสารที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์วรรณศิลป์ในบทร้อยกรอง

1.3 เอกสารเกี่ยวกับการศึกษาแนวคิด

2.งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

1.1 เอกสารเกี่ยวกับลักษณะร้อยกรองปัจจุบัน

ลักษณะร้อยกรองปัจจุบันกล่าวถึงรูปแบบหรือท่วงทำนองและกลวิธีที่ผู้ประพันธ์ใช้สื่อเนื้อหาและแนวคิดมายังผู้อ่าน

กุหลาบ มลลิกะมาส (2529:205-207) กล่าวถึงร้อยกรองตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 6 เป็นต้นมา สรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะร้อยกรองส่วนมากมีขนาดสั้นลง เน้นข้อคิดหรือความคิดเป็นทำนองสื่อความคิดนั้นๆไปสู่ ผู้อ่าน

2. นักเขียนร้อยกรองรุ่นใหม่ไม่ใคร่สนใจฉันทลักษณ์เท่าไรนัก จึงมักเขียนให้ผิดแบบแผนหรือวางรูปให้ผิดแผกออกไป

3. เนื้อเรื่องกว้างออกกว่าเก่ามีทั้งการพรรณนาและการบรรยายความรู้สึกต่างๆ และสภาพการเมืองและสังคมปัจจุบัน ซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมที่แท้จริงของมนุษย์

4. การใช้ถ้อยคำ มีลักษณะกร้าวแกร่ง บางที่ถึงขั้นก้าวร้าว มักเลือกใช้คำง่าย ๆ มุ่งให้สะท้อนใจด้านสัจธรรมมากกว่าความไพเราะ

5. มีอิทธิพลของร้อยกรองญี่ปุ่นเข้ามาแทรกในวงการร้อยกรองไทย

6. มีบทละครร้อยกรอง วิธีแสดงและบทเป็นแบบตะวันตกดัดแปลงมา

วรรณิ ซาลี (2522:55-61) อธิบายถึงลักษณะร้อยกรองปัจจุบันไว้พอจะกล่าวย่อๆ ได้ดังนี้ ลักษณะร้อยกรองไม่เคร่งฉันทลักษณ์เหมือนกวีรุ่นเก่าๆ กลอนเปล่าและกวีนิพนธ์ แบบรูปธรรมซึ่งไทยได้รับอิทธิพลจากตะวันตก เริ่มได้รับความนิยมร้อยกรองสองประเภทนี้ กวีสามารถเขียนอย่างอิสระทั้งรูปแบบและแนวความคิดและผู้อ่านก็ตีความได้อย่างมีอิสระเช่นกัน ส่วนร้อยกรองตามรูปแบบเดิมนั้น กวีนิยมใช้กลอนมากกว่าฉันทลักษณ์อื่นใด

ถ้อยคำที่ใช้นิยมใช้คำตรงไปตรงมา กระชับ ห้วนๆ บางครั้งใช้โวหารต่างๆ ซึ่งให้ความสะท้อนอารมณ์ได้มาก เนื้อหาบทร้อยกรอง มุ่งเสนอทัศนะแปลกๆ ใหม่ๆ เช่น การวิพากษ์วิจารณ์สภาพสังคม แม้บทร้อยกรองที่ยึดถือรูปแบบฉันทลักษณ์เดิม หรือยึดธรรมเนียมแบบเดิมๆ ก็มุ่งเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพสังคม และสะท้อนแนวคิดของกวีเสียเป็นส่วนใหญ่

สุวณีย์ มกราพันธุ์ (2525:158-169) กล่าวถึงร้อยกรองปัจจุบัน ทั้งในด้านลักษณะการแต่งและเนื้อหาพอจะสรุปได้ดังนี้

ลักษณะการแต่ง ร้อยกรองปัจจุบันแต่ละบทมักมีการตั้งชื่อ และชื่อบทนั้นจะสั้นๆ และจับใจผู้อ่านหรือ ผู้ฟัง บทหนึ่งมีความยาวไม่มาก และจะเน้นแง่คิดเพียงอย่างหนึ่งอย่างใดเท่านั้น จันท์ลักษณะที่นิยมใช้จะมีทั้ง การอนุรักษ์รูปแบบเดิมการเบี่ยงเบนจากแบบแผน คือ ไม่เคร่งต่อจำนวนคำตามฉันทลักษณ์ การเลียนแบบฉันทลักษณ์ของร้อยกรองตะวันตก ตลอดจนการเขียนกลอนเปล่า เนื้อหาที่แต่งร้อยกรองปัจจุบัน เด่นทั้งทางเนื้อหามากกว่าด้านอรรถรส การเสนอเนื้อหาซึ่งมักจะมีทั้งอารมณ์ส่วนตัวและปัญหาสังคมนั้นแยกได้เป็น 3 รูปแบบคือ

1. การเสนออย่างตรงไปตรงมามักจะเป็นการระบายอารมณ์ส่วนตัว
2. การใช้สัญลักษณ์ (Symbol) ซึ่งเป็นส่วนตัวของกวีเองมักเป็นการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับชีวิตและสังคม ผู้อ่านจำเป็นต้องตีความและคิดตามว่ากวีต้องการแสดงหรือเสนออะไร
3. การเน้นความคิดสำนึก (Realism) คือ ยึดถือความจริง เพื่อสื่อสารปัญหาหรือความเป็นไปของสภาพแวดล้อมในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

อุดม หนูทอง (2522:65-78) กล่าวถึงลักษณะรูปแบบใหม่ๆ ในวงการร้อยกรองไทย ว่ามีลักษณะผิดแปลกไปจากเดิมอย่างเห็นได้ชัด 2 ประการ คือ เกิดกวีนิพนธ์รูปธรรม (Concrete Poetry) และกลอนเปล่าขึ้น (From Verse) โดยอธิบายลักษณะร้อยกรองทั้งสองประเภทนี้ไว้พอสรุปได้ดังนี้

1. กวีนิพนธ์รูปธรรม เป็นรูปธรรมแบบที่เกิดจากความพยายามหาทางปลดปล่อยทางด้านภาษา คือ แทนที่จะใช้คำเพื่อบอกความหมายเพียงอย่างเดียวก็ใช้ภาพอันเกิดจากการเรียงถ้อยคำเป็นเครื่องสื่อความหมายด้วย เช่น การจัดระยะใกล้ไกลและความถี่ของถ้อยคำ เป็นต้น กวีนิพนธ์รูปธรรมเป็นของใหม่สำหรับวรรณกรรมไทยโดย จ่าง แซ่ตั้ง เป็นผู้ริเริ่มเมื่อประมาณ พ.ศ.2507 มานี้เอง แต่ในทวีปยุโรปและอเมริกามีมานานแล้ว
2. กลอนเปล่า เป็นคำประพันธ์ที่ไม่บังคับคณะเสียง และสัมผัสอย่างคำประพันธ์ทั่วไป แต่ต้องอาศัยศิลปะทางภาษาอยู่มาก เป็นต้นว่า การใช้ถ้อยคำต้องกระชับ กินใจ ดำเนินความให้เกิดการยั่วยุ อาจมีการผูกปมซ่อนเงื่อน การเขียนจะไม่ยาวเยิ่นเย้อ และต้องจบลงอย่างประทับใจ ที่มาของกลอนเปล่าในร้อยกรองไทย อาจจะเป็นเพราะได้รับอิทธิพลมาจากการแปลร้อยกรองตะวันตกเป็นร้อยแก้วในภาษาไทย หรืออาจเกิดจากการเบื่อหน่ายฉันทลักษณ์ก็เป็นได้

1.2. เอกสารที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์วรรณศิลป์

กุหลาบ มลลิกะมาส (2529 : 122 – 132) กล่าวถึงการประพันธ์วรรณกรรมให้เกิดความงาม ความไพเราะ จะต้องประกอบด้วยกลวิธีดังต่อไปนี้

1. การสรรคำใช้ (Diction or Choice of Words)
 - 1.1 คำที่มีความหมายเหมาะสมกับเนื้อเรื่องและสถานภาพของบุคคล
 - 1.2 การเลือกเสียงของคำ และการเล่นคำ
 - 1.3 คำที่มีความหมายเจาะจงเฉพาะที่

1.4 คำภาษาถิ่น

2. โวหาร เป็นเครื่องบอกกลวิธีในการแต่ง อันเป็นลักษณะเฉพาะตัวของกวีได้เป็นอย่างดี แบ่งเป็น

2.1 ภาพในจิตหรือจินตนาการ (Image) คือภาพที่บังเกิดขึ้นในความรู้สึกของผู้อ่านที่มีประสบการณ์มา

2.2 ภาพพจน์ (Figure of Speech) คือ ถ้อยคำที่เรียบเรียงอย่างใช้โวหารไม่กล่าวอย่าง ตรงไปตรงมา ทั้งนี้ เพื่อมุ่งประสิทธิผลต่อความเข้าใจและต่อความรู้สึกยิ่งขึ้นกว่าการใช้ถ้อยคำบอกเล่าธรรมดา การสร้างภาพพจน์มีหลายวิธี เช่น

2.2.1 เปรียบสิ่งหนึ่งว่าเหมือนอีกสิ่งหนึ่ง (Simile) โดยมีคำว่า เหมือน ประดุจ ดัง เฉก เช่น คล้าย เป็นคำบอกการเปรียบเทียบ

2.2.2 เปรียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง (Metaphor) เป็นการเปรียบเทียบโดยตรงว่าสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง

2.2.3 เปรียบสิ่งต่างๆ ที่ไม่ใช่คน แต่ทำกิจหรืออาการเหมือนหนึ่งเป็นคน (Personification)

2.2.4 เปรียบในรูปสัญลักษณ์ (Symbol)

2.2.5 การกล่าวเกินจริง (Hyperbole)

2.2.6 การกล่าวน้อยคำแต่กินใจความกว้างขวาง (Understatement)

พรสุข บุญสุภา และ รมณี เพชรคุปต์ (2518 : 25 – 27) กล่าวถึง กลวิธีการแต่งของกวีจะต้องพิจารณาประเด็นต่อไปนี้เป็นพื้นฐาน

1. Diction หมายถึง การเลือกใช้คำ และวิธีการใช้ความหมายต่อคำศัพท์เหล่านั้นมี 2 ประเภท คือ

1.1 Denotation หมายถึง การใช้คำศัพท์ตามความหมายโดยตรงในพจนานุกรม

1.2 Connotation หมายถึง การใช้ความหมายพิเศษในคำศัพท์นั้น นอกเหนือจากความหมายในพจนานุกรม

2. Imagery หมายถึง ภาพพจน์ที่ทำให้ผู้อ่านสร้างขึ้นขณะอ่านคำบรรยายของนักเรียน นักเขียนแต่ละคนมีวิธีสร้างภาพพจน์ต่างกันไป แบ่งได้ดังนี้

2.1 Literal Images คือวิธีการที่นักเขียนบรรยายเพื่อให้ผู้อ่านสร้างภาพพจน์ได้ตามความหมายในคำบรรยายโดยตรง ด้วยวิธีการเลือกคำศัพท์ที่จะก่อให้เกิดความรู้สึกด้านประสาททั้งห้า คือ รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส

2.2 Figurative Images คือ การใช้คำบรรยายเปรียบเทียบในเชิงอุปมา อุปไมย เพื่อให้ผู้อ่านเกิดภาพพจน์ ผู้อ่านจะไม่เข้าใจภาพพจน์ได้ทันทีต้องแปลความหมายตามศัพท์โดยต้องไปเชื่อมโยงกับสิ่งอื่นๆ ผู้อ่านจึงเกิดความเข้าใจวิธีสร้างภาพพจน์มีหลายแบบ เช่น Simile Metaphor หรือ Symbol

สิทธา พินิจภูวดล (2516 : 167 – 173) ได้กล่าวถึงโวหารภาพพจน์ (Figure of Speech) หมายถึงการสร้างมโนภาพให้เกิดขึ้นโดยอาศัยถ้อยคำ ส่วนวนการเขียนที่ชัดเจน

ประณีตและสวยงามโดยต้องมีการประดับตกแต่ง นั่นคือ การอาศัยเครื่องมือคือ “ภาพพจน์” ซึ่งมีลักษณะต่างๆ กัน ดังนี้

1. การเปรียบเทียบสิ่งที่เหมือนกัน (Simile)
2. การเปรียบเทียบโดยนัย (Metaphor)
3. การเปรียบเทียบโดยใช้ข้อความตรงกันข้าม (Antithesis)
4. การเปรียบเทียบโดยใช้ส่วนหนึ่งแทนทั้งหมด (Metonymy)
5. การเล่นเสียงและจังหวะ (Alliteration)
6. โวหารที่ใช้ประโยคคำถาม (Interogation)
7. การเล่นคำ (Puns on Words)
8. การสมมติให้มีตัวตน (Personification)
9. การกล่าวเกินความจริง (Hyperbole)
10. การเลียนเสียงธรรมชาติ (Onomatopoeia)
11. การลดความหมายของคำ (Euphonisme)

ล้อม เพ็งแก้ว (2522 : 22 – 92) ได้กล่าวถึงศิลปะการประพันธ์ เป็นตัวพลังที่ทำให้วรรณคดีเด่นเป็นอมตะและทำให้รูปแบบมีชีวิต โดยตั้งข้อสังเกตศิลปะการประพันธ์ที่น่าสนใจไว้ 3 ประการ คือ

1. ศิลปะการเลือกเฟ้นถ้อยคำ
 - 1.1 การใช้คำแสดงอารมณ์
 - 1.2 การใช้คำแสดงฐานะของบุคคล
 - 1.3 การใช้คำเลียนเสียง
 - 1.4 การใช้กวียานุโลม
2. ศิลปะการเรียบเรียงถ้อยคำ
 - 2.1 การลำดับความ
 - 2.2 การสรุปความ
 - 2.3 ความสมดุล
 - 2.4 การซ้ำคำ
 - 2.5 การเล่นอักษรกลับคำ
 - 2.6 การใช้สร้อยสลับวรรค
 - 2.7 จังหวะและการถ่วงเสียง
3. ศิลปะการปลูกอารมณ์
 - 3.1 สิ่งแปลกใหม่
 - 3.2 ความสมจริง
 - 3.3 การใช้โวหาร ได้แก่ โวหารอุปมา โวหารอติพจน์ โวหารบุคลาธิษฐาน
 - 3.4 การใช้สัญลักษณ์

วิภา กงกะนันท์ (2511 : 37 – 49) กล่าวถึงโวหารไว้ว่า โวหารเป็นศิลปะของการใช้ภาษาอย่างหนึ่ง เป็นวิธีการพูด หรือเขียนที่ผู้พูดหรือผู้เขียน พูดหรือเขียนอย่างหนึ่งแต่หมายความว่าเป็นอย่างอื่นบ้าง ให้มีความหมายกำกวม หนักเบา คลุมเครือหรือเข้มข้นต่างไปบ้าง โดยการที่จะตัดสินว่าภาษาใดเป็นโวหารหรือมิใช่ ให้ดูที่วิธีการใช้คำว่า วลี ประโยคในข้อความต่างๆ มิใช่ดูที่ลักษณะของคำ วลี หรือประโยคตามลำพัง โดยจัดประเภทของโวหารไว้ว่าดังนี้

1. อุปมา (Simile) เป็นโวหารเปรียบเทียบของสองสิ่ง ที่ไม่จำเป็นต้องมาเปรียบเทียบว่าเหมือนกัน คำที่ใช้โวหารประเภทนี้ใช้ในการเปรียบเทียบคือคำว่า เหมือน คล้าย กล ดูราว ประหนึ่ง เพียง ดัง ราวกับ เฉก ฯลฯ

2. อุปลักษณ์ (Metaphor) เป็นโวหารเปรียบเทียบของสองสิ่ง ที่ไม่จำเป็นต้องมาเปรียบเทียบว่าเป็นสิ่งเดียวกัน หรือเท่ากันทุกประการ โดยใช้คำ เป็น เท่า คือ ฯลฯ ในการเปรียบเทียบ

3. สมพจน์ (Synecdoche) คือ กล่าวถึงส่วนใดส่วนหนึ่งเป็นบางส่วน แต่ให้มีความหมายคลุมหมดทุกส่วน

4. นามนัย (Metonymy) คือ การเอ่ยถึงสิ่งหนึ่งแต่ให้มีความหมายเป็นอย่างอื่น

5. ปฏิวาทะ (Oxymoron) คือ การนำคำที่มีความหมายตรงกันข้าม หรือค้านกันมารวมกันเพื่อให้เกิดคำซึ่งมีความหมายใหม่

6. ปฏิภาคพจน์ (Paradox) คือ ข้อความที่มีความหมายขัดกัน ไม่ว่าผู้ฟังจะเข้าใจหรือไม่ก็ตาม เป็นข้อความที่กล่าวถึงสิ่งที่แปลกแต่จริง หรือไม่น่าเป็นไปได้ แต่เป็นไปได้

7. อาวัตพากย์ (Synesthesia) คือการใช้คำแทนผลของสัมผัสที่ผิดไปจากธรรมดา

8. อติพจน์ (Hyperbole) คือ การพูดเกินความจริง เพื่อเน้นความรู้สึกมิใช่เพื่อหลอกลวง

9. อธิพจน์ (Overstatement) คือ การพูด หรือการเขียนประหนึ่งโอ้อวด โดยมีเจตนาจะให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังรู้สึกขื่น

10. ปฏิรูปพจน์ (Allusion) เป็นการใช้อรรถาธิบายที่ดัดแปลงมาจากข้อความ อันเป็นที่รู้จักกันดีแล้ว เช่น วาตะของนักปราชญ์ รัฐบาล กวี หรือ สุภาสิต คำพังเพย หรือผลงานของผู้อื่น

11. บุคลาธิษฐาน (Personification) คือการใช้ภาษาให้สิ่งไม่มีชีวิต แสดงอาการปฏิกิริยาต่างๆ ราวกับเป็นคน

12. อุทาหรณ์ (Analogy) เป็นวิธีการเปรียบเทียบเรื่องราว เหตุการณ์หรือความคิดสองอย่าง ที่ไม่จำเป็นต้องเปรียบเทียบว่าคล้ายกัน โดยการยกข้อความที่ง่ายแก่การเข้าใจ เปรียบเทียบกับสิ่งที่ผู้เขียนต้องการอธิบาย ต่างกับอุปมาตรงที่ เป็นการเปรียบเทียบถ้อยคำในขณะที่อุทาหรณ์เป็นการเปรียบเทียบข้อความ

13. ปฏิปจฉา (Rhetorical Question) เป็นศิลปะของการใช้คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ ผู้ถามมีเจตนาเรียกร้องความสนใจของผู้อ่านเป็นประการสำคัญ

จิตรลดา สุวัติกุล (2532 : 213 – 239) จากหนังสือภาษาไทย 7 หน่วยที่ 1 – 6 ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้กล่าวถึงองค์ประกอบทางสุนทรียศาสตร์ ได้แก่ องค์ประกอบทางด้านเนื้อหา และองค์ประกอบทางด้านรูปแบบ

1. องค์ประกอบทางด้านเนื้อหาได้แก่

1.1 สุนทรียภาพในคำ แยกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1.1.1 เสียงของคำ

1.1.2 การเล่นคำ

1.1.3 จังหวะและลีลาของคำ

2.1 สุนทรียภาพในความ ดังนี้คือ

2.2.1 ภาพพจน์

2.2.2 รสวรรณคดี

2.2.3 โวหาร

2.2.4 สัญลักษณ์

องค์ประกอบทางด้านรูปแบบ ได้แก่ การใช้คำให้เข้ากับรูปแบบหรือฉันทลักษณ์ของคำ ประพันธ์แต่ละชนิด จังหวะและลีลาของคำประพันธ์แต่ละชนิดย่อมแตกต่างกันไป ความแตกต่างเหล่านี้ล้วนส่งผลถึงอารมณ์ ความรู้สึกและน้ำเสียง โดยส่วนรวมของเนื้อความได้จากการศึกษาเอกสารด้านกลวิธีในการประพันธ์และแนวทางการวิเคราะห์บทร้อยกรองสรุปได้ว่า กลวิธีในการประพันธ์หมายถึงวิธีการต่าง ๆ ที่ผู้ประพันธ์นำมาใช้แต่งบทร้อยกรองเพื่อให้เกิดความไพเราะน่าฟังชวนให้ติดตาม ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำมาเป็นแนวทางการวิเคราะห์บทร้อยกรองโดยแบ่งเป็น 2 ด้านคือ ด้านรูปแบบบทร้อยกรอง ได้แก่ รูปแบบฉันทลักษณ์เดิมและรูปแบบฉันทลักษณ์ประยุกต์ ด้านที่ 2 วรรณศิลป์ ได้แก่ การใช้คำ และ การใช้โวหารภาพพจน์

1.3. เอกสารที่เกี่ยวกับการศึกษาแนวคิดที่ปรากฏในวรรณกรรม

การศึกษาแนวคิดที่ปรากฏในวรรณกรรมร้อยกรองนั้น ผู้วิจัยจะใช้หลักการวิเคราะห์ แนวคิดการพิจารณาวิเคราะห์วรรณกรรมมาเป็นแนวทาง ดังนี้

สุวรรณา เกรียงไกรเพ็ชร (2516 : 7) กล่าวว่า แนวคิดคือจุดสำคัญของเรื่อง เป็นสิ่งที่ปรากฏอยู่ตั้งแต่ต้นเรื่องไปจนถึงปลายเรื่อง เป็นสิ่งเชื่อมโยงเรื่องทั้งหมดเข้าด้วยกัน

สุนีย์ มกราพันธ์ (2525 : 155) กล่าวว่า แนวคิดคือจุดสำคัญที่ผู้เขียนต้องการให้ผู้่านคิดค้นหา สาร ที่ผู้เขียนเสนอมา

เปลื้อง ณ นคร (2511 : 25) กล่าวว่า แนวคิด คือจุดสำคัญของเรื่อง ที่ผู้ประพันธ์ไม่ได้บอกตรง ๆ ว่ามีความคิดเห็นในเรื่องอะไร เช่นไร แต่เมื่อคนอื่นอ่านจบลงแล้วก็จะเกิดความรู้สึกหรือเกิดแนวความคิดอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คุณประพันธ์ต้องการ

กุหลาบ มลลิกะมาส (2529 : 105) กล่าวว่า นักเขียนย่อมมองดูโลกและชีวิตมนุษย์ในแง่มุมต่าง ๆ กัน และต่างก็มีแนวคิดของตนที่มีต่อโลก ต่อสังคมและต่อชีวิตมนุษย์แตกต่างกันออกไป แนวคิดของนักเขียนจึงมีหลายแนว แตกต่างก็พยายามถ่ายทอดความคิดต่าง ๆ นั้นในวรรณคดีที่ตนแต่งขึ้นเสมอ

ธวัช ปุณโณทก (2527 : 109) กล่าวถึง หลักเกณฑ์การวิเคราะห์แนวคิดพิจารณาจากที่ผู้เสนอทัศนะผ่านตัวละครหรือผ่านเรื่องราวมาสู่ผู้อ่านแต่มีปัญหาคือ แนวคิดเหล่านั้น ผู้อ่านเข้าใจหรือรับรู้เพียงไร ถ้าผู้อ่านยอมรับความคิดนั้น ๆ ก็แสดงว่าเป็นแนวคิดร่วมกันระหว่างผู้อ่านและผู้

เขียน ฉะนั้น ในการพิจารณาในด้าน แนวคิดนี้ นักวิจารณ์วรรณกรรมจำเป็นต้องตระหนักให้แน่ชัดว่าเป็นแนวคิดร่วมของสังคมอีกด้วย

สุริวงศ์ พงษ์ไพบูลย์ (2525 : 48) ได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับแนวคิดที่ว่า แนวคิดของเรื่องจะกระทำได้อีกเมื่อได้อ่านวรรณคดีนั้นจบแล้ว เพราะว่าแนวคิดของเรื่องจะปรากฏขึ้นอย่างสม่ำเสมอเมื่อเรื่องดำเนินไป การวิเคราะห์แนวคิดของเรื่องแต่ละคนอาจจะเห็นแนวคิดเรื่องเดียวกันต่างกันไป แต่บางเรื่องอาจจะไม่มี

จากการศึกษาความหมายของคำว่า แนวคิด และหลักเกณฑ์การวิเคราะห์แนวคิดของผู้รู้ดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า แนวคิด หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ประพันธ์ที่มีต่อสภาพสังคม การเมือง เศรษฐกิจ ฯลฯ ที่ปรากฏในบทประพันธ์ ซึ่งผู้วิจัยจะใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์แนวคิดของผู้แต่งบทร้อยกรองจากคอลัมน์ กวีนิพนธ์ ในนิตยสารศิลปวัฒนธรรม

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า มีดังนี้

ประเมิน เชียงเถียร (2522) วิเคราะห์วรรณกรรมร้อยกรองของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ในด้านรูปแบบ เนื้อหา ท่วงทำนองการแต่ง และสุนทรียรสพบว่าด้านรูปแบบฉันทลักษณ์ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ดำเนินตามรูปแบบฉันทลักษณ์อย่างเคร่งครัด ด้านเนื้อหาในระยะแรกๆ บทร้อยกรอง มีเนื้อหาเกี่ยวกับอารมณ์ส่วนตัว เช่น ความรัก ความเพ้อฝัน ความงดงามของธรรมชาติ ส่วนหนึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับธรรมะ ต่อมาเมื่อความคิดและประสบการณ์มีมากขึ้น เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ จึงหันมาเน้นเนื้อหาวรรณกรรมทางด้านสภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ในด้าน ท่วงทำนองการแต่ง มีการเลือกคำใช้ได้อย่างไพเราะ เหมาะเจาะ ถ้อยคำที่ใช้มีเสียงอ่อนหวาน นุ่มนวลมีลีลาจังหวะคล้ายเสียงดนตรี มีการใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ และสอดแทรกคติ ปรัชญา ธรรมะ รวมทั้งให้ความรู้ด้านคติชนวิทยา การพรรณนาประกอบด้วยโวหารอุปมาอุปไมย ตลอดจนการใช้สัญลักษณ์อันก่อให้เกิดความคิดและความงดงามควบคู่กันไป

เพ็ญพักตร์ สูงสุมาลย์ (2544) ศึกษาวิเคราะห์บทร้อยกรองของไพวรินทร์ ขาวงาม ในด้านรูปแบบ ท่วงทำนองการเขียน กลวิธีในการนำเสนอ และทัศนะพบว่า มีลักษณะการแต่งที่เคร่งครัด ฉันทลักษณ์ อีกทั้งมีการใช้รูปแบบฉันทลักษณ์พื้นบ้าน กลอนนิสระ และรูปแบบฉันทลักษณ์ ประยุกต์จากฉันทลักษณ์เดิม ในด้านท่วงทำนองการเขียน ได้แก่ การใช้คำ และโวหาร ไพวรินทร์ ขาวงาม เลือกใช้คำและโวหารที่เหมาะสมกับเนื้อหา เด่นทั้งทางด้านเสียงและความหมาย ด้านกลวิธีในการนำเสนอ ส่วนมากเป็นการนำเสนอแนวคิดโดยเล่าเรื่องให้ผู้อ่านได้รับทราบและใช้ตัวละคร สนทนากันเพื่อแสดงทัศนะ ซึ่งทัศนะที่ปรากฏในวรรณกรรมของไพวรินทร์ ขาวงาม เป็นทัศนะเกี่ยวกับสังคมและชีวิตเป็นส่วนใหญ่ โดยให้ความสนใจและเอาใจใส่ต่อสภาพสังคม การเสนอแนะให้ทุกคนให้ความรักและเห็นคุณค่าของเพื่อนมนุษย์ ให้ความช่วยเหลือกันสังคมก็จะสงบสุข

สุขกมล รัตนสุภา (2536) ได้วิเคราะห์บทร้อยกรองของ ศิวกานท์ ปทุมสูติ ในด้านรูปแบบฉันทลักษณ์ กลวิธีในการประพันธ์ กลวิธีในการนำเสนอ และแนวคิดที่ปรากฏในเนื้อหา พบว่า ศิวกานท์ สร้างงานร้อยกรองในแนวฉันทลักษณ์นิยม และมุ่งแสดงความสามารถในการ

ประพันธ์ โดยการเสนอรูปแบบใหม่ทางด้านฉันทลักษณ์และกลวิธีใหม่ ๆ ในด้านการใช้ภาษาถ้อยคำโวหาร ได้สะท้อนให้เห็นพัฒนาการทางภาษาของ ศิวภานท์ได้อย่างเด่นชัด

พิสมร วิทยุฒิ (2530) วิเคราะห์การใช้ภาพพจน์ในวรรณกรรมร้อยกรองของ สุนทรโวหาร โดยผู้วิจัยได้เลือกสรรภาพพจน์มาใช้ในการวิเคราะห์ 14 แบบ คือ การเปรียบเทียบโดยตรง การเปรียบเทียบโดยนัย การใช้สัญลักษณ์ การสมมุติให้มีตัวตน การกล่าวเท็จความ การกล่าวเกินจริง การกล่าวขัดแย้งคู่ขนาน การกล่าวเสียดสีเหน็บแนม การใช้คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ การใช้คำที่มีรสความ การเล่นคำ การใช้คำซ้ำการเล่นเสียงเล่นจังหวะ และการเลียนเสียง ผลการวิเคราะห์สรุปได้ว่า ภาพพจน์ที่ สุนทรโวหาร ใช้ในวรรณกรรมร้อยกรองมากที่สุด คือ การเล่นเสียงเล่นจังหวะ รองลงไป คือการใช้คำซ้ำ และลำดับที่สามคือการใช้คำที่มีรสความ ส่วนภาพพจน์ที่ใช้บ่อยที่สุด คือ การเลียนเสียง

สมพงษ์ บุตรกำฟ้า (2541) ได้วิเคราะห์วรรณกรรมร้อยกรองในวารสารสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ช่วง พ.ศ. 2531 – 2537 ในด้านเนื้อหา พบว่า วรรณกรรมร้อยกรองมีความสัมพันธ์กับสภาพสังคมซึ่งนิยมเสนอ เนื้อหาแนวสันนิยม เป็นเรื่องของกลุ่มบุคคลที่มีแนวความคิดในการแสวงหา ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างสรรค์และ การพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น

นิศาชล สาดรา (2542) ศึกษาเนื้อหาและแนวคิดจากบทร้อยกรองร่วมสมัย จากหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ในช่วง พ.ศ. 2531 – 2540 พบว่า เนื้อหาของบทร้อยกรองในช่วงนี้มีการเสนอเนื้อหาในรายละเอียดเกี่ยวกับ วัฒนธรรม ค่านิยม ศาสนา ความเชื่อ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ปรัชญา การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ และการศึกษา ในด้านแนวคิดที่เด่นชัดมากคือ แนวคิดเกี่ยวกับสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ตลอดจนแนวคิดนำเสนอปัญหาแต่ไม่ได้รับการแก้ไข

เพ็ญศิริ พุกพันธ์ (2529) วิเคราะห์ทัศนะทางการศึกษาจากบทร้อยกรองในนิตยสารและวารสารตั้งแต่ พ.ศ. 2521 จนถึง พ.ศ. 2527 ในด้านบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาท่วงทำนองและกลวิธีของผู้ประพันธ์พบว่า ในด้านการจัดการศึกษา การวางแผนการศึกษามีข้อบกพร่องทั้งการวางนโยบาย การกำหนดหลักสูตรและเนื้อหาวิชา และความร่วมมือกันเพื่อผลสัมฤทธิ์ของการเรียนการสอน ในด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา พบว่าทั้งผู้บริหารการศึกษา ผู้สอน ผู้เรียน และผู้ปกครองบางส่วน มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียน การสอน แต่บางส่วนยังมีข้อบกพร่องทำให้การจัดการศึกษาไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์เท่าที่ควรได้แก่ การที่ผู้บริหารการศึกษาละเลยต่อหน้าที่ หรือขาดความยุติธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของตน ส่วนผู้สอนก็ขาดคุณธรรมในการครองตน การปกครองศิษย์ และขาดความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของตน นอกจากนี้ผู้เรียนอาจถูกชักจูงไปในทางผิดและการที่ผู้ปกครองมีฐานะยากจน จนไม่สามารถส่งเสริมการศึกษาของบุตรหลานได้ ในด้านการใช้ท่วงทำนองและกลวิธีในการประพันธ์พบว่า ผู้ประพันธ์สามารถใช้ถ้อยคำและโวหารที่สามารถสื่อทัศนะทางการศึกษาออกมาได้อย่างเหมาะสม และยังสามารถเลือกใช้ลักษณะคำประพันธ์ การสร้างฉากและการใช้น้ำเสียงเพื่อเน้นทัศนะของผู้ประพันธ์ให้เด่นชัดยิ่งขึ้น

สุจิตรา คุปตารักษ์ (2526) วิเคราะห์บทร้อยกรองของ นายผี ในด้านแนวคิด พบว่า มีการเสนอแนวคิดด้านการเมืองเด่นชัดที่สุด โดยจะคัดค้านและต่อต้านอย่างรุนแรง เมื่อเห็นว่าการดำเนินนโยบายของรัฐบาลหรือพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล หรือกลุ่มคนใด จะก่อให้เกิดผล

ร้ายแก่ประเทศชาติ รองลงมาเป็นแนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจโดยชี้ให้เห็นถึงปัญหาการใช้แรงงาน และเรียกร้องให้ประชาชนผู้ยากไร้รวมพลังกันต่อสู้ แนวคิด ด้านสังคมแสดงให้เห็นการต่อต้าน ความฟุ้งเฟ้อ ความมัวเมาในอบายมุข และเรียกร้องให้ประชาชนทำงานเพื่อสร้างสรรค์สังคม

ทอมพูล ทองน้อย (2539) ได้วิเคราะห์บทบาทของร้อยกรองที่มีต่อสังคมไทย โดยมุ่ง ศึกษาแนวคิดที่ปรากฏในเนื้อหา ผลของการวิเคราะห์พบว่า บทร้อยกรองในช่วง พ.ศ. 2534 – พ.ศ. 2536 สะท้อนและเสนอแนวคิดทางการเมืองมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับเหตุการณ์ทางการเมือง ในขณะนั้น และยังได้สะท้อนสภาพทางเศรษฐกิจ และทางสังคมทั่วไปด้วย

จากการศึกษาผลงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่าการวิเคราะห์วรรณกรรมร้อยกรอง มีการวิเคราะห์ในแง่มุมต่าง ๆ ได้แก่ ด้านรูปแบบ เนื้อหา ท่วงทำนองการแต่ง กลวิธีการนำเสนอ และแนวคิดในบทร้อยกรอง ซึ่งผู้วิจัยจะนำมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ บทร้อยกรองปัจจุบันใน หนังสือนิตยสารศิลปวัฒนธรรม ตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2542 – 2544 ต่อไป

บทที่ 2

แนวคิดในบทร้อยกรอง

งานประพันธ์ร้อยกรองเป็นงานสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่กลั่นกรองมาจากประสบการณ์ และจินตนาการของกวีที่ได้ถ่ายทอดออกมา ด้วยภาษาที่สละสลวยงดงาม ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมและเมื่อมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของสังคม วรรณกรรมกับสังคมจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้ง จนมักมีผู้กล่าวว่าวรรณกรรมเปรียบเสมือนกระจกเงาสท้อนสังคม ทั้งนี้เพราะการนำเสนอเรื่องราวในวรรณกรรมไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ ความคิด และเหตุการณ์ต่าง ๆ ของกวี ส่วนหนึ่งย่อมเป็นผลมาจากอิทธิพลของสภาพสังคมและยุคสมัย กวีมักใช้สภาพเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในยุคสมัยที่ตนมีส่วนร่วมมาบันทึกไว้ในบทประพันธ์ของตน ทั้งสภาพแวดล้อมทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และการศึกษา ดังนั้นสิ่งที่ผู้อ่านหรือผู้ศึกษาวรรณกรรมจะได้รับ นอกจากคุณค่าด้านความบันเทิงแล้ว ยังได้รับความรู้ ความคิด ในทัศนะของกวีอีกด้วย

การศึกษาแนวคิดของกวีในบทร้อยกรองจะทำให้ทราบและเข้าใจมุมมองของกวีที่มีต่อบริบททางสังคมในยุคสมัยที่กวีกล่าวถึง

ในบทนี้จะศึกษาแนวคิดที่ปรากฏในบทร้อยกรองของกวีหลายคน ในช่วง พ.ศ. 2542 – 2544 ที่ตีพิมพ์ในคอลัมน์กวีนิพนธ์จากนิตยสารศิลปวัฒนธรรม ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับสังคม

มนุษย์ เป็นสัตว์สังคม ต้องอยู่ร่วมกันเป็นหมู่เหล่า และสร้างสังคมของตนเองขึ้น ซึ่งสังคมมนุษย์ในแต่ละสังคมย่อมมีกฎระเบียบแตกต่างกัน ทำให้คนในสังคมมีวิถีชีวิต ค่านิยม และธรรมเนียมประเพณีที่แตกต่างกัน ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสังคม เป็นความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลซึ่งกันและกันมาโดยตลอด กวีจึงมักจะสะท้อนภาพความเป็นไปของสังคมออกมาในงานประพันธ์ของตนเสมอ

แนวคิดเกี่ยวกับสังคมที่ปรากฏในบทร้อยกรองในคอลัมน์กวีนิพนธ์ ของนิตยสารศิลปวัฒนธรรม พ. ศ. 2542 – 2544 มีหลายประเด็น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับบุคคลในสังคม

1.1.1 เด็กและเยาวชน

กลุ่มเด็กและเยาวชนเป็นวัยที่บริสุทธิ์ ทำอะไรแบบสนุกสนานผู้ใหญ่ควรให้ความสำคัญ รับฟังเด็กบ้าง ผู้ประพันธ์แสดงทรรศนะไว้ดังนี้

- 1) การให้ความสำคัญต่อเด็กและเยาวชน

ศักดิ์สิริ มีสมสืบ แสดงความเห็นว่ เด็กคือผู้บริสุทธิ์จะทำอะไรอย่างสนุกสนาน
ไร้เดียงสาไม่เป็นพิษเป็นภัยต่อใคร ต่างกับผู้ใหญ่ที่ทำอะไรอย่างมีเล่ห์กลส่งผลกระทบ
ต่อเด็ก ดังตัวอย่าง

ผู้ใหญ่และเด็ก ๆ
สนธิสัญญาใจ

เด็ก ๆ และผู้ใหญ่
ยังกัน _ _ มาสิมา

สงครามผู้ใหญ่
เด็กน้อยตาแดงแดง

สงครามแข่งคำขาย

ผู้ใหญ่เป่าฟองสบู่
เด็กเป่าฟองสบู่สวย

ฟองแตกยังหัวร่อ
ฟองสบู่เด็กแตกแล้ว

เศรษฐกิจผู้ใหญ่ทรมาน

เด็ก ๆ ล้อมไว้หมด
ฟังสิ เด็กให้ร้อง

เด็กเล็งด้วยปืนหลอก
คุณตายอย่าไหวติง

พินแล้วอย่าทรมาน
รักเด็กจงวางปืน

ยกมือขึ้น _ _ _

ศักดิ์สิริ มีสมสืบ(2544, กรกฎาคม ๑9). ยกมือขึ้น (เด็ก ๆ ล้อมไว้หมดแล้ว):60

2) เด็กไทยสมัยใหม่นิยมเทคโนโลยีตะวันตก

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ กล่าวว่าสังคมไทยเปลี่ยนแปลงตกต่ำลง เด็กไทยจำนวน
มากที่ตกเป็นทาสของเทคโนโลยีสมัยใหม่ใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการนั่งเล่นอินเทอร์เน็ต
คอมพิวเตอร์ไม่มีผู้ใหญ่ช่วยดูแลชี้แนะ จึงคิดอะไรเองไม่เป็นได้แต่ทำตามเขา ดังตัวอย่าง

วายทุเค
สัตว์ทั้งหลาย
คนทั้งนั้น

คือเวรทุคราย
จะเบียดเบียนกัน
จะลงนรก ฯ...

(โอมเพี้ยง!)

ผีดาวตก	จะเข้าท้องหมา
ปอบผีฟ้า	จะนั่งครองเมือง
คนห่มเหลือง	จะหาหมไทเหล่า
คนรีเงา	จะขึ้นธรรมาสน์...๙

(โอมเพี้ยง!)

เขียดตะปาด	ระเบ็งเซ็งแซ่
จนย่าแย้	ยังจนดักดาน
รัฐบาล	คือเบี้ยหัวแตก
รุมกันแตก	แล้วรุมกันดี
ตามลูกพี่	อเมริกา
รำร้องหา	แต่ไอเอ็มเอฟ
เสพสุขเสพ	ยาบ้ายาอี...๙

(โอมเพี้ยง!)

<u>เด็กวันนี้</u>	<u>มีตาเป็นเหลี่ยม</u>
<u>นั่งหน้าเกเรียน</u>	<u>กดอินเตอร์เน็ต</u>
<u>ยังไม่เข็ด</u>	<u>ตามเขาแล้วเก่ง</u>
<u>คิดได้เอง</u>	<u>ล้วนไม่ฉิบหาย</u>
<u>เวย์ทุคราย</u>	<u>ป๊ายทุเค ๙</u>

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์(2543, มกราคม ฉ) เวทย์ทุคราย : 9

1.1.2 ผู้ใหญ่

ผู้ประพันธ์แสดงความเห็นว่าผู้ใหญ่มีค่านิยมแบบสังคมเมืองและส่งเสริมค่านิยมนี้แก่ลูกและผู้ใหญ่ควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเยาวชนเพราะผู้ใหญ่เป็นวัยที่มีประสบการณ์มากทั้งทางโลกและทางธรรม การปฏิบัติตัวควรยึดหลักธรรมเป็นสำคัญในการดำเนินชีวิต ดังตัวอย่าง

1) การมีค่านิยมแบบสังคมเมือง

ไพวรินทร์ ขาวงาม กล่าวว่าพ่อแม่ ส่งเสริมค่านิยมที่ผิด เช่น การคบเพื่อน การดื่มของมึนเมา ยกย่องสังคมเมืองมากกว่าถิ่นกำเนิดของตนเอง ดังตัวอย่าง

"ร้องอยู่ได้ ใครจ้างแก"	จึกจั่นเซ็งแซ่ แม่ร้องถาม
"หนวกหู ไม่รู้หยุด ไม่รู้ยาม"	จิ้งหรีดกรีดปีกตามอำเภอใจ
ตามชินตามธรรมดากว่าไปเรื่อย	มีถึงเหนียวถึงรำคาญถึงพาลไล่
พ่อเสริม "ร้องก็ดี แต่ดังไป"	ตะเบงเสียงคุยได้ไม่ใคร่ยิน"
วันนั้นลูกชายและหลายเพื่อน	กลับบ้าน เยี่ยมเรือนเยื่อนถวิล
ตั้งวงสนทนาสุราริน	ดื่มกินถกเถียงอภิปราย

“จิ้งหรีด จักจั่นบ้านไร่

เพื่อนจากเมืองกรุงเจรจา

เขาเพ็งเลียงหนีดนตรีเมือง

จิ้งนัง จำแนกแจกแจง

ลูกชายและเพื่อนแต่ละเพื่อน

บางคนเมาอวก บางคนเมาคลาน

เป็นการพักผ่อนอันวิเศษ

ข้าวปลาอาหาร พอดี อุดม

แม่ยิ่งดีใจลูกชายมา

ในเงราตรี แม่คลี่ยิ้ม

“แต่จิ้งหรีด อย่ากวนลูกชายฉัน

ฉันจะฟังเสียงเมืองประเทืองใจ

ดนตรีที่ใจเคยปรารถนา”

ยกย่องคุณค่าดนตรีแมลง

หลายไพเราะเรื่องร้องเมืองแสง

มติมหัศจรรย์แห่งดนตรีการ

สบายตัวใจเตือนเสมือนบ้าน

บางคนสำราญเพลงอารมณ์

ทุกอย่างล้วนเหตุอันเหมาะสม

ฝีมือ เพื่อนชม “แม่ชวนชม”

ตั้งหน้าตั้งใจ ให้ลูกอึ้ง

แลลูกลืมนรสนรามีว่าอะไร

จักจั่น หยุดบ้างจะได้ไหม

ดนตรีบ้านไร่ไม่ยากฟัง

ไพวรรินทร์ ขาวงาม(2543 สิงหาคม ฉ10) บางทีพ่อกับแม่ก็รำคาญเสียงจิ้งหรีดและจักจั่น : 89

2) ผู้ใหญ่ละเลยในการปฏิบัติตน

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ แสดงความคิดเห็นว่าผู้ใหญ่ควรจะปฏิบัติตัวโดยยึดหลักธรรมเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินชีวิตคือยึดหลัก หัวใจพุทธศาสนาได้แก่ การไม่ทำบาปทั้งปวง การทำกุศลให้ถึงพร้อม การทำจิตใจให้บริสุทธิ์ ซึ่งพุทธศาสนิกชนทุกคนทราบดีแต่ส่วนใหญ่มักจะละเลยไม่ได้ปฏิบัติ แม้ผู้ใหญ่บางคนอายุ 70 ปีแล้วยังปฏิบัติไม่ได้เลยแม้แต่ข้อเดียว ดังตัวอย่าง

เจ้าเมืองไปหาอาจารย์เซ็น

ยกประเด็นปัญหาขึ้นมาถาม

หัวใจพุทธคืออะไร โปรดไขความ

ช่วยนิยามสั้นสั้นแบบฟันธง

อาจารย์ตอบว่าหนึ่งฟังเว้นชั่ว

สองรู้ตัวทำดีที่ประสงค์

สามทำจิตบริสุทธิ์พิสุทธิทรง

คือหัวใจพุทธองค์ให้จงจำ

เจ้าเมืองหัวเราะร่าว่าง่ายจริง

แค่สามสิ่งเท่านั้นน่าขันขำ

เรื่องเด็กเจ็ดขวบเพ็งรู้คำ

ไม่บอกข้าก็รู้ได้ง่ายกระไร

อาจารย์ว่าใช่แล้วเรื่องหมูหมู

เด็กเจ็ดขวบมันก็รู้ทุกข้อไข

แต่ผู้ใหญ่เจ็ดสิบจะสิ้นวัย

ก็ยังทำไม่ได้แม้ข้อเดียว

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ (2543, กุมภาพันธ์ จ.4) หัวใจพุทธ : 9

1.1.3 สตรี

ผู้ประพันธ์แสดงความคิดเกี่ยวกับสตรีไทยว่าเป็นผู้รับภาระหนักทั้งบทบาทในหน้าที่ทางสังคมและบทบาทในครอบครัวครบถ้วนไว้ดังนี้

1) สตรีรับภาระหนักในครอบครัว

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ กล่าวยกย่องสตรีทุกคนที่เป็นแม่ว่าเป็นผู้แบกรับภาระหนักทั้งเป็นผู้ให้กำเนิดบุตร ให้ความรัก เสียสละ อดทน ทนทุกข์ทั้งกายและใจเพื่อดูแลบุตร ดังตัวอย่าง

สตรี

เธอแบกโลกใบนี้ไว้ครึ่งหนึ่ง

กับความรักความรู้สึกอันลึกซึ้ง

เป็นรักซึ่งธำรงคงไว้

คือความรักของแม่แม่พิทักษ์

เป็นความรักแท้จริงยิ่งและใหญ่

รักแห่งผู้ให้กำเนิดเล็กกว่าใคร

รวมเป็นใจร่วมประจักษ์ศักดิ์สตรี

เพราะมือเธอคือมือผู้มารดร

เพราะตาเธออาหารทุกถิ่นที่

เพราะใจเธอคือความงามและความดี

เพราะเธอคือแม่ศรีแผ่นดิน

สตรี

คือสติอันไม่รู้สิ้น

เตือนให้รักให้รู้และอาจณ

คือแม่พระธรณีผู้ทรง

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ (2544, เมษายน จ.6) สตรี : 9

ส่วนไพวรินทร์ ขาวงาม กล่าวยกย่องสตรีที่เป็นแม่เช่นกันว่า ผู้เป็นแม่ถึงแม้จะยากจนก็ยังยอมเจ็บปวดและทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อมอบแต่สิ่งที่ดีๆให้ลูก ยามแม่แก่เฒ่าลูกก็มอบ ความรัก ความกตัญญูให้แม่เช่นกัน ดังตัวอย่าง

คืนหนึ่งข้าฝัน

เห็นฝันของคนแก่

ตื่นขึ้นมาประหลาดแท้

แม่ให้ของขวัญเป็นฝันจริง

พินแม่หมดปาก	เคี้ยวข้าวแสนยากลำบากยิ่ง
ยอมปวด ถอนไว้ ไม่ยอมทิ้ง	เก็บซ่อนเป็นสิ่งที่ลึกลับ
แจกลูกแต่ละชี	อวยพรคำดีแต่ละหน
ลูกแม่แต่ละคน	รักแม่ยากจนแต่ละใจ

พินแท้ แม่ให้ลูกรัก	เงินทอง ของหนัก เกินจะให้
ทำมาหากิน เดินทางไกล	พินเก่า จะเฝ้าใกล้ ได้ดูแล
หมอว่า แม่แก่ แม่ผอม	ควรใส่พินปลอมให้แม่
เคี้ยวผักได้บ้าง ยังดีแท้	แกว่าอย่างไร ก็ว่ามา"

ข้าให้พินปลอมแก่แม่

แม่ให้พินแท้แก่ข้า

แท้ ปลอม จริงฝัน จรรย์จรจา

เป็นภาษา ลูกและแม่ แปลว่า "รัก"

ไพโรจน์ทร์ ขาวงาม(2543, พฤศจิกายน ฉ1) วัตถุประสงค์ของแม่ : 21

2) สตรีเป็นผู้ตาม

ละไมมาด คำฉวีกล่าวถึงผู้หญิงบางคนในปัจจุบันว่ายังคงล้าหลัง ซ้ำเกียจ ไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปจากในอดีต และบางพวกมีความคิดเก่าล้าหลังก้าวไม่ทันต่อการแปรเปลี่ยนของสังคม ดังตัวอย่าง

วันใหม่

แต่ตะวันดวงเดิม

อาทิตย์เก่าลง

แต่ให้วันใหม่ไปได้เรื่อยเรื่อย

ความรู้ก้าวหน้า

ใจคนเกิดใหม่มาเรื่อยเปื่อย

ความคิดไม่เคยหน่ายเหนื่อย

ไขความเชื่อยิ่งเนื่อย

ไม่ช่วยกันชำระ

ปีใหม่อีกแล้ว

ผู้หญิงยังเกิดมาเก่ากะ

ลา

ละไมมาด คำฉวี(2543, มกราคม ฉ.3) เวลา และซี้เกียจ : 101

ผู้ประพันธ์บทร้อยกรองแสดงแนวคิดเกี่ยวกับบุคคลในสังคมสรุปได้ว่า เด็กและเยาวชนเป็นผู้บริสุทธิ์ผู้ใหญ่ควรให้ความสำคัญและควรรับฟังความคิดเห็นของเด็กบ้าง ผู้ใหญ่สร้างค่านิยมที่ผิดแก่เยาวชนและควรทำตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชน สตรีเป็นผู้แบกภาระของครอบครัวเป็นมารดาผู้มีความรัก ความอดทนและความเสียสละอันยิ่งใหญ่และดำเนินชีวิตที่ไม่พัฒนาตัวเองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับสภาพสังคม

ผู้ประพันธ์ได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับสภาพสังคมยุคนี้ว่าประชาชนกำลังเผชิญกับปัญหาหลายด้าน คือ สิ่งเสพติด สิ่งแวดล้อม ความเหลื่อมล้ำในสังคม รวมไปถึงความยากจน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1.2.1 ปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม

ในขณะที่โลกเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว การขยายตัวทางเศรษฐกิจจุดหน้าไปไกลมีการค้าขายกับต่างประเทศมากขึ้น แต่ปัญหาของสังคมไทยก็มีมากขึ้นตามไปด้วย

ละไมมาด คำฉวี กล่าวว่าสังคมไทยขาดระเบียบและกฎเกณฑ์ ใครใคร่ทำอะไรก็ทำไปอย่างเสรีแม้แต่การค้ายาเสพติดก็มีการซื้อขายได้ทั่วไปในประเทศไทย ดังตัวอย่าง

ใครใคร่ค้าช้างค้า
ใครใคร่ค้ายาบ้า
ใครใคร่ค้าคนค้า
ในน้ำมีปลา ในนามีหนี้ข้าว
ในโรงเรียนมีแม่เล่า
ในวัดมีพระเจ้าร้องรำทำเพลง
ใครใคร่ชมเหม่งเหม่งได้
ใครใคร่ฆ่าฆ่าง่ายสบายใจ
ประชาสาวดี ใครไม่มีปราณีใคร
ฉ้อราษฎร์บังหลวงไป ลากยศได้ทั้งโคตรวงศ์
ใครใคร่ค้าบ้านค้าเมืองค้า

ละไมมาด คำฉวี(2544, กันยายน ฉ11) ศิลปิน : 21

ส่วนเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ชี้ให้เห็นว่าความเจริญทางวัตถุพัฒนาไปเร็วแต่สิ่งที่พบคือจิตใจของคนในสังคมตกต่ำลง อาทิ พระสงฆ์ประพฤติตนไม่เหมาะสม ฉันทขว้างมือเย็น ยุ่งเกี่ยวกับสตรี ขี้รถเบนซ์ และหญิงสาวไม่รักนวลสงวนตัว มั่วสุมกันเสพยาเสพติด ดังตัวอย่าง

เปรี้ยวปราดฟุ้งพาดข้าม
หมอกม่านผ่านภยันตร

ลอยเลื่อนงามกลางอัมพร
ข้ามพระนครกรุงเทพทวาร

รถเอयरลรอยฟ้า	เลื่อนโล้มาพาเยียมวิมาน
ดึกแก้วแพรวตระการ	ข้างคลองเก่าน้ำเน่าเหม็น
ข้อฟ้าข้อฟ้ารี	หลวงดาสมี่ขี่รถเบนซ์
เข้าหอล่อเข้าเย็น	เล่นจ้ำจี้กับสีกา
สายเดี่ยวสายสองสสิ่ง	สายถึงคำย่ารำมะนา
เข้าหอรอเพื่อนมา	ล่อยาม้าลองยาอี
รถเอयरลรอยฟ้า	ผ่าวิมานผ่านฉิมพลี
เทียบท่าพริบนาที่	ที่เดียวกัน__ สวรรค์นรก

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์(2542, พฤศจิกายน ฉ.1) กาพย์เห่รถ : 11

ว,ศรีสุโร แสดงความเห็นว่าคุณบริหารประเทศไม่ได้สนใจแก้ปัญหาที่มีอยู่มากมาย เพราะมัวแต่ตามฝรั่ง แย่งยึดตำแหน่ง หาผลประโยชน์ และสนใจกับโครงการใหญ่ๆ ที่ตนเองได้รับผลประโยชน์เท่านั้นแต่ปัญหาเล็กๆ ที่ทำให้ประชาชนต้องรับความเดือดร้อนกลับไม่สนใจแก้ไข ดังตัวอย่าง

เทวดาซึ่งเป็นอาหารทิพย์
 มนุษย์แย่งหยิบกินถวิลหา
 มิต้องปรุงขุรสกัโธชา
 มีราคาซื้อขายหลายตำลึงทอง
 สมองฝรั่งชั่งกิโลลด
 วิชาการอัปยศต่างขวนขวายจับจ้อง
 ดีกรีมีเกรดเปรตรีบจอง
 ได้แล้วพองชนกันสำแดง
 เสพอาจรมดมตำแหน่งแย่งยึด
 แล้วแต่มือใครยาวกร้าวกล้าแกร่ง
 กรมกองทุกระบบตลปตะแลง
 กลุ่มไหนเส้นแข็งแย่งกันเป็น

ฝันโครงการหวานหอมจอมโปรเจกต์
 ปัญหาเล็ก ๆ ล้นปัญญาหาทางเข็น
 ไร้น้ำยาทำทลายหลายประเด็น
 มองไม่เห็นนองสูงผูกเปตา
 ต่ำติดดินกินชีของทิพย์
 เลือดซิบ ๆ ประชาชนหมองหม่นหน้า
 ชั่งกะตาดายขายตัวมัวเขมยา

ได้ชื่อว่าไทยประเทศทุเรศทุรัง ฯ

ว.ศรึสุโร (2543, กันยายน ฉ11) เบตพลี : 87

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ แสดงความหวังใยบ้านเมืองเมื่อเข้าสู่ปีมะโรง พ.ศ.
2543 ว่าเป็นปีแห่งความเปลี่ยนแปลง ทรัพย์สินสมบัติของชาติจะตกอยู่ในมือของพวกต่าง
ชาติที่เข้ามาแสวงหาผลประโยชน์ เป็นยุคแห่งความปั่นป่วน ผู้ประพันธ์ปลุกจิตสำนึกให้
ประชาชนลุกขึ้นต่อสู้กับปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น ดังตัวอย่าง

มะโรงแดงแรงอิทธิฤทธิ์

ผลัดปีพลิกปี

พลิกไทยเป็นไทอาถรรพณ์

ขุนน้ำต่อน้ำเนืองอนันต์

ขุนเขาคือคัน

เชือนพระธรณินทรenang

เพชรพลอยคือเพชรไพรพง

อันดาดเป็นดง

ลำดับลำดับประดัง

สินทรัพย์ยากยัง

อยู่ยงคงขลัง

ฝากพระขลุ่ยผิงดูแล

ลูกไทยหลานเทศแปรตแปร

กระสือกระแส

ก็เสาะเกษมเสพลสม

แสงเสฟแต่อิฏฐารมณ

คือมหาอาจณ

อันท่อมทะเลลึกจักรวาล

ตะวันตกเต้าอวตาร

ดื่มกินวิญญาน

ทฤษฎีทฤษฎีดำบอน

มะโรงแดงแผลอิทธิฤทธิ์ร้อน

เร้งไฟเร้งฟอน

โหมธาตุให้ไทยเป็นไท

มหายุทธ์อันยงคงสมัย

จกอยู่จกไป

จกเห็นจกให้ได้เห็น

ถึงปีเถาะปะเถาะเป็น
อยู่ร้อนหรือเย็น
ลุกขึ้นขึ้นเถิดคนไท !

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ (2543, เมษายน จ.6) มะโรงแดง : 56

1.2.2 การตัดไม้ทำลายป่า

ละไมมาด คำฉวี กล่าวว่สภาพป่าไม้ที่ถูกทำลายมีมานานแล้วขาดการแก้ปัญหาอย่างจริงจังจึงเป็นปัญหาที่เรื้อรัง ป่าที่เคยอุดมสมบูรณ์ถูกทำลาย ไม้ถูกตัดจนแทบจะหมด สร้างความเดือดร้อนให้กับสัตว์ป่าไม่มีแหล่งที่อยู่ที่ยั่งยืน แม้แต่ช้างยังต้องมาใช้ชีวิตอยู่ในเมือง ตัวอย่าง เช่น

เมื่อปู่ย่าผู้หักล้างทางพง
ล้มตาย
ความอุดมของป่าใหญ่
ก็กลายเป็นเรื่องเล่า
ยิ่งป่ากลายเป็นเมือง
เหลนโหลนเห็นร่างกายเป็นเรื่อง
ดูเบา
การให้हनสำคัญกับภูมิปัญญา
เก่า เก่า
ยิ่งหนักแรง
พญาคชสารเอย
กล้าหาญ งามสง่า
คงดิบราพณา -
สุร
พญาคชสารอำดูล
เดินเมือง

ละไมมาด คำฉวี (2544, กรกฎาคม จ9) ศิลาไม้จารึก : 21

ในด้านแนวคิดเกี่ยวกับสภาพสังคมสรุปได้ว่า สังคมไทยมีสภาพที่เหลกเหลว สังคมตกต่ำมีปัญหาคิดขึ้นมากมายใครใคร่จะทำอะไรก็ทำตามอำเภอใจ เช่น ปัญหายาเสพติด เยาวชนประพฤติตนไม่เหมาะสม การตัดไม้ทำลายป่าเป็นต้น ทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนเป็นอย่างมาก

1.3 แนวคิดเกี่ยวกับสถานภาพของคนในสังคม

ผู้ประพันธ์แสดงทัศนะเกี่ยวกับสถานภาพของคนในสังคมว่า ความเหลื่อมล้ำของคนในสังคมสังคมคนยากจน ดังบทประพันธ์ต่อไปนี้

1.3.1 ความเหลื่อมล้ำของคนในสังคม

ความเหลื่อมล้ำของคนในสังคมขึ้นอยู่กับอำนาจ บารมี และปริมาณทรัพย์สิน ไม่ว่าสิ่งเหล่านั้นจะได้มาโดยวิธีการใด แต่อย่างไรก็ตามเมื่อตายไปแล้วบุคคลก็มีสถานภาพเดียวกันหมดคือ เป็นผีเฝ้าสุสาน ดังบทร้อยกรองต่อไปนี้

ซากเอ๋ยซากผี
ซากมัมมีฟาโรห์ ผู้โง่เขลา
เกิดกโลก โกรธหลงมัวเมา
เหมาะตำแหน่งจำวดินฟ้าสาธารณะ
กดขี่ยำยีทำนาหลังคน
รวย ทรัพย์สินล้นพันค่ามหาศาล
บัดนี้อัศวินเศรษฐีเป็นผีกัดตักดาน
เฝ้าสุสานปรีะมิทวิปริตเอ๋ย

อังคาร กัลยาณพงศ์. (2542, พุทธศักราช ๒๕๔) ซากเอ๋ยซากผี : 72

1.3.2 คนจนชอบเสี่ยงโชคเล่นหวย

สังคมคนจนต้องดิ้นรนเพื่อการอยู่รอดเมื่อไร้หนทางหากินไม่สามารถทำให้พออยู่พอกินได้ ทางเลือกอีกทางของคนระดับนี้คือการเสี่ยงโชค เช่น การซื้อลอตเตอรี่หรือหวยใต้ดิน ดังตัวอย่าง

โชนงเลี้ยงผีวันปีใหม่เอาใจผี
ผีแสนดีเลี้ยงไว้ไม่เสียหลาย
ผีปู่ย่าบันดาลให้ใจสบาย
ดีกว่าถวายผีหวย, _ _ _ ช่วยทั้งปี ๕

ว. ศรีสุโร (2542, พุทธศักราช ๒๕๔) “เลี้ยงผี”: 157

ส่วนไพวรินทร์ ขาวงาม กล่าวถึงชาวอีสานที่ยากจนต้องมาประกอบอาชีพขายลอตเตอรี่ ประชาชนที่ยากจนต้องรอความหวังจากการเสี่ยงโชคซื้อหวยของรัฐ ซึ่งเป็นความหวังที่ไม่แน่นอน ดังตัวอย่าง

“มาจากเลย คนขายลอตเตอรี่”	“คนขับแท็กซี่ มาจากร้อยเอ็ด”
ยิ่งลำบากลำบากยิ่งทนเฮ็ด	ตระเวนเด็ดดอกหวังสะพรั่งเมือง
คำเว้าคำจาประสาชาวบ้าน	ฟังฟังผ่านผ่านเหมือนฝนเฟื่อง
ถามคนนั้นคนนี้อยู่เนืองเนือง	จึงรับรู้บางเรื่องของเรื่องจริง
<u>“พรงนี้รวย! พรงนี้รวย!”</u>	<u>งวดใหม่ไป หวยให้รวยยิ่ง</u>

คนของความฝันอันเพริศพรั่ง

ฝันจะมีสิทธิ์รวยด้วยห่วยรัฐ

“คนขายมาจากเลย! เลยทุกที่

เมาคินโตได้เวลาเคหสถาน

ในแปลกหน้าคล้ายคุ้นล้นระทีก

แกลังถาม “โซเฟอร์มาแต่ใส?”

ร่วมร้อยเอ็ดร้อยเอิ้นน้ำใจแสดง

กทม. ตจว. ปะต๋อปะติด

ภาพเมืองช้อนชนบทประชดประชัน

“มาจากเลย คนขายลือตเตอร์”

สถิติจริงเล่นเหมือนเป็นเคล็ด

รางวัลใหญ่ขายหญิงยิ่งฝันดี

เล็งเลขเด็ดเด่นถนัดชัดถนี้

เลยเป็นเลยลือตเตอร์มีล้นลึก

ใช้บริการแท็กซี่มีเตอร์ดีก

ดีหรือโจรกลศึกนี้กระแวง

“ร้อยเอ็ด!”ตอบได้ ไม่ตอบแกลัง

ขออยู่ดีมีแรงแบ่งใจกัน

ขอชีวาปาชีวิตประดิษฐ์ปั้น

สำรวจโพลโดยพลันไม่ปั้นเท็จ

“คนขับแท็กซี่ มาจากร้อยเอ็ด”

ยุคชาวนาต้องระเห็จ เอ็ดนาเมือง!

ไพวรินทร์ ขาวงาม(2544, พศจิกายน จ.9) เลยลือตเตอร์ แท็กซี่ร้อยเอ็ด : 69

จากบทร้อยกรองผู้ประพันธ์ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับสถานภาพของบุคคลว่า กลุ่มที่
สถานภาพทางสังคมสูงคือ กลุ่มที่ใช้อำนาจและทรัพย์สิน จะเป็นผู้ปกครอง มีเกียรติและอยู่สุข
สบาย และกลุ่มที่มีสถานภาพทางสังคมต่ำคือ กลุ่มคนยากจนที่หวังเสี่ยงโชคจากหวยของรัฐ

1.4 แนวคิดเกี่ยวกับค่านิยมของสังคม

ผู้ประพันธ์กล่าวถึงสังคมไทยที่มีค่านิยมเลียนแบบวัฒนธรรมตะวันตกตามกระแสวัตถุ
นิยมในหลายประเด็นต่อไปนี้

1.4.1 การแต่งกายของวัยรุ่น

การแต่งกายในกลุ่มวัยรุ่นมักนิยมแต่งกายเลียนแบบดาราและตามแฟชั่นตะวัน
ตก ว, ศรีสุโร ได้กล่าวถึงการแต่งกายในหมู่วัยรุ่นที่เป็นแฟชั่นยอดนิยมคือ เสื้อสาย
เดี่ยว และเกะอก แท้ที่จริงแล้วเป็นสิ่งเก่าเหมือนเสื้อของยักษ์ที่คนรู้จักจากภาพ รูปปั้น
หรือวรรณคดีที่แต่งมานานแล้ว

เห็นยักษ์ยืนไกลยักษาน่าสะทก

แฟชั่นเปิดอกนำสมัยใจสียว

มีสายเดี่ยว,เกะอก โกหกกว่านิว

ของยักษ์นิวน่าหน้าสุด __ มนุษย์อาย ๗

ว.ศรีสุโร(2543, ธันวาคม จ2) เรียงรูป-ร้อยคำ: 8

ส่วนเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ กล่าวถึงวัยรุ่นผู้หญิงที่นิยมแต่งกายด้วยเสื้อสายเดี่ยวอาจ
จะก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมตามมาเช่น ที่เซ็นเตอร์พอยท์ซึ่งเป็นศูนย์การค้าที่นำแฟชั่นของ
วัยรุ่น มาประชันกัน ด้วยการแต่งตัว ก่อให้เกิดกิเลสตัณหาแก่ผู้พบเห็น เป็นเหตุนำมาซึ่งปัญหา
อาชญากรรมทางเพศ ดังตัวอย่าง

สายสะดือสีม่วงสร้อย	เสียวสะดือ
<u>สายเดี่ยวเหนียวบาคือ</u>	<u>บ่วงไข</u>
<u>เกาะอกกอดอกอือ</u>	<u>อุ้มอก</u>
<u>แหมหมกเหมาะโหมะไว้</u>	<u>แหะฉบ้ง</u>
เนื้อหนังปลั่งเปิดทำ	ตาโลม
ตาลอดจอดจ้องโจอม	จับจ้วง
บาโหมย้งเบ้งโหม	ฉิ่งเฉาะ
ฉิ่งฉั่นกระหยับล้ง	กระหยักหลง
ลงสีเหลืองส้มใส่	หัวหนาม
หัวเหง่หัวโหนกตาม	ดละป็น
สันตีกสุดโคงสาม	ดักต่อ
กระจุโหมกระจ่างชั้น	อิตถิ
สร้าอำอำที่	สาธารณ์
ประเจิดเปิดประจาน	ประเจ้อ
<u>เวทีกิเลศมาร</u>	<u>มาประกวด</u>
<u>เก่าแก่ได้แต่เพื่อ</u>	<u>ผิดสมัย พล่านสมัย</u>

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ (2543, กันยายน ๑11) ช่วงสาวเช็นเดอร์พอยท์: 71

การเสนอแนวคิดของผู้ประพันธ์เรื่องการแต่งกายของกลุ่มวัยรุ่น นักเรียน นักศึกษาซึ่งเป็นวัยที่ชอบลองของใหม่และชอบเลียนแบบแฟชั่นตะวันตก เช่น ใส่เสื้อสายเดี่ยวเห็นแล้วทำให้เกิดกิเลสตัณหา

1.4.2 การใช้สินค้าต่างประเทศ

คนไทยสมัยนี้นิยมใช้สินค้าต่างประเทศโดยเฉพาะสินค้ายี่ห้อที่มีชื่อเสียงนำเข้าจากต่างประเทศ ยึดติดอยู่กับชื่อยี่ห้อ หรือนักออกแบบที่มีชื่อเสียง โดยไม่คิดไตร่ตรองว่าไม่เหมาะสมกับสภาพความเป็นไทย ดังตัวอย่าง

เมื่อสำนึกถูกต้อง
 ความคิดถูกต้อง
 ความรู้สึกถูกต้อง
 ร่างนี้ก็มีแต่ความแข็งแรง
 ไม่ใช่เกียจ
 ไม่เบื่อหน่ายท้อแท้
เมื่อถูกป้อนด้วยการค้าเสรี
วิถีโลกาภิวัตน์
ร่างนี้จึงปฏิบัติตาม

อย่างเต็มกำลังสามารถ

ทำมาหาได้

ให้ค่าลิขสิทธิ์

ค่าสิทธิบัตร

พัฒนาการบริโภค

ในโอฆสงสารแห่งยี่ห้อ

ศรัทธาจรดจ่ออยู่กับนามดีไซเนอร์

เท่าไรก็ไม่พอ ไม่รือ ไม่ชะลอ

ในเมื่อรากเหง้าถูกตัดต่อเสียแล้ว

ละไมมาด คำฉวี (2544, มิถุนายน ๕8) ศิลปินจารึก : 23

และอีกบทหนึ่งผู้ประพันธ์แสดงให้เห็นถึงการจับจ่ายใช้สอยของคนไทยที่นิยม
สินค้านำเข้าจากญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา ในยุคที่มีการค้าแบบเสรี สินค้าฟุ่มเฟือยหลังไหล
เข้ามามาก ลูกค้าส่วนใหญ่คือคนไทยที่เป็นนักเรียน นักศึกษาที่หาซื้อมาอวดประชันกัน
ดังตัวอย่าง

โนบนากะเป็นแรงบันดาลใจ

อเมริกัน พายคือความบันเทิง

จีเอสเอ็ม ๒ วัดกับเวลาด์โฟน ๑๘๐๐

แข่งกันให้ความสำราญ

สถานศึกษาเป็นที่ประชันข้าวของ

ศูนย์การค้าคือแหล่งมองหาคุณสมบัติ

ลมหายใจประจำวันเอือกหนึ่ง ชื้อ ชื้อ ชื้อ

สิ่งที่ผลิตได้หรือ

คือขายของเก่า

ขายเรือนขายเหี้ยขายบ้านขายเมือง

ยิ่งขายยิ่งเปลืองถึงขายแม่ขายพ่อ

ยิ่งใช้ไม่พอต้องขายปู้ยาดาทวด

เม็ดกรวดเม็ดทรายเอ๋ย

กระทั่งแผ่นดินยังต้องเปลี่ยนชื่อเปลี่ยนเสียง

แผ่นดินนี้หล่อเลี้ยง

อะไร

อ้วนใหญ่มา

ละไมมาด คำฉวี (2543, มีนาคม ๕5) อาภาคราตุ : 21

จากการวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับสังคม ด้านบุคคลในสังคมของผู้แต่งสรุปได้ว่า กลุ่มเด็กและเยาวชนไทยเป็นวัยที่บริสุทธิ์ผู้ใหญ่ควรให้ความสำคัญรับฟังเด็กบ้าง ผู้ใหญ่ในสังคมละเลยที่จะดำเนินชีวิตตามหลักธรรมของพุทธศาสนา สตรีได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้แบกรับภาระครอบครัวด้วยความอดทนและเสียสละ แนวคิดเกี่ยวกับสภาพสังคมพบว่าสังคมไทยมีสภาพที่เหลวแหลก ขาดระเบียบทำให้สังคมตกต่ำ และปัญหาการตัดไม้ทำลายป่าซึ่งมีมากจนทำให้สัตว์ไร้ที่อยู่อาศัย ด้านสถานภาพของบุคคลในสังคม กล่าวถึงกลุ่มที่มีสถานภาพทางสังคมสูงมักเป็นพวกมีทรัพย์สินและอำนาจบารมี บุคคลกลุ่มนี้จะได้รับเกียรติและมีความเป็นอยู่อย่างสุขสบาย ส่วนกลุ่มที่มีสถานภาพทางสังคมต่ำเป็นพวกคนยากจนมีความหวังอยู่กับการเสี่ยงโชคจากสลากกินแบ่งรัฐบาล ส่วนแนวคิดเกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมกล่าวถึง กลุ่มวัยรุ่นที่ชอบเลียนแบบวัฒนธรรมตะวันตกในเรื่องแฟชั่นการแต่งกายและนิยมสินค้ายี่ห้อที่มีชื่อเสียงจากต่างประเทศ

2. แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจ

แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจ หมายถึง ธรรมชาติของผู้ประพันธ์เกี่ยวกับการครองชีพของมนุษย์ รวมไปถึงความเป็นอยู่ของมนุษย์ที่สัมพันธ์กับการผลิต การบริโภคและการบริการ บทร้อยกรองส่วนใหญ่เป็นการเสนอปัญหาความยากจน ปัญหาค่าครองชีพของประชาชน ทั้งชาวไร่ ชาวนา ชาวบ้าน ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา อันมีผลสืบเนื่องมาจากการผลิตพืชผล ดังการวิเคราะห์ต่อไปนี้

2.1 ความยากจนของชาวนาจากภัยแล้ง

ไพวรินทร์ ขาวงาม กล่าวถึงทุ่งสะแบงหลวงในดินแดนภาคอีสานที่แห้งแล้งมานานโดยไม่มีใครมาช่วยแก้ปัญหา ดังตัวอย่าง

ผู้เฒ่าเลือดชาวบ้าน	จิตวิญญาณอีสานใต้
โซนโลกยิ่งโงกใจ	เดินทางไกลมิไกลลับ
พลัดนาและพรากไร่	ไกลยิ่งไกลไกลทางกลับ
บ้านเกิดเน็ดระยับ	แดดประดับลมประดา
ผู้เฒ่าเล่านิทาน	ทุ่งอีสานวันแดดกล้า
เต็ง รัง ยางใต้ฟ้า	เหยียดเหมือนท้าทุ่งแล้ง
เนิ่นนานอีสานหนาว	ยิ่งยืดยาวอีสานแห้ง
ยืดยื้อสายฝนแรง	ยังสะแบงสะบัดลม
ทุ่งแล้งสะแบงหลวง	ผลัดใบร่วงผลิใบร่ม
พันธ์บรรพ์ผ่านระบม	แรมระทมยิ่งทนทาน
ยืนต้นตระหง่านเดี่ยว	ดูแปลกเปลี่ยนแต่เกลียวประสาน
ทรหดกลางกฏกาล	หจิกกึ่งก้านตระนง

<u>ล้มล้างสละเบงสะบัด</u>	<u>กระพือพัทธลีผง</u>
เกิดตายในตำรง	ยั้งยืนยงในเกิดตาย
อยู่อย่างสละเบงหยัด	สละเบงสะบัดสละเบงหลาย
สละเบงดีสละเบงร้าย	รักระบายใจสละเบง
ผู้เฒ่าเลือดชาวบ้าน	จิตวิญญาณอีสานแดลง
เคี้ยวโลกกรำทุ่งแล้ง	อยู่อย่างแกร่งสละเบงใจ
พรสวรรค์เฉพาะคน	คนบางคนจึงยิ่งใหญ่
ธรรมชาติเฉพาะใช้	ไม้บางไม้จึงยืนยง
ผู้เฒ่ากลางทุ่งแล้ง	สะบัดสละเบงแห่งจิตผืน
ลมแล้งแห่งเหมันต์	สะบัดขวัญสละเบงชรา
หนุ่มสาวเลือดชาวบ้าน	ฟุ้งนิทานอยู่พร้อมหน้า
ขณะลมแห่งโลกา	ทำยิ่งทำสละเบงเยาว์!

ไพวรินทร์ ขาวงาม (2544, กุมภาพันธ์ จ.4) ทุ่งแล้งสละเบงหลวง : 89

ปัญหาความยากจนของเกษตรกรภาคอีสานที่แล้งซ้ำซาก ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลทำให้ ทำนา ปลูกพืชไร่ไม่ได้เพราะน้ำไม่พอ รัฐบาลก็ไม่ช่วยแก้ไขปัญหา

2.2 ปัญหาหนี้สิน

ผู้ประพันธ์ชี้ให้เห็นว่าชาวไร่นาส่วนใหญ่อยู่ในสภาพที่ยากจนอยู่แล้ว ประกอบกับปัญหาภัยธรรมชาติ ทำให้ทำนาไม่ได้ผลจึงต้องกู้หนี้ยืมสิน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 ชาวนาขาดเงินทุน

ส่วนไพวรินทร์ ขาวงาม กล่าวถึงชาวนาภาคอีสานต้องกู้หนี้ยืมสินมา ทำนา ปัญหาหนี้สินของชาวนาบางส่วนเกิดจากการทำนาไม่ได้ผล และจากปัญหาภัยธรรมชาติ ฝนแล้ง ขาดเงินทุนที่จะทำนาจึงต้องกู้เงินหรือจำนองที่ทำกินทำให้มีหนี้รุงรัง บางครั้งที่ทำกินต้องถูกยึดเพราะไม่มีเงินไปไถ่ถอน ตัวอย่าง เช่น

“อีแก้งเดือนดาว	ผู้สาวดำข้าว
ผู้เฒ่าเป่าแคน	ดักแตนเป่าปี
กุดจีไถนา	นกระทาดตปุดข
อีแก้งเดือนดาว	ผู้สาวอ้มข้าว
ผู้เฒ่าอ้มแคน	ดักแตนอ้มปี
กุดจีอ้อมนา	นกระทาชี้แตก
อีแก้งเดือนดาว	ผู้สาวขายข้าว
ผู้เฒ่าขายแคน	ดักแตนขายปี

กุดจีขายน	นกกะทาขายไข่
อีเก็งเดือนดาว	ผู้สาวขาดข้าว
ผู้เฒ่าขาดแคน	ตักแตนขาดปี
กุดจีขาดนา	นกกะทาไข่หุด
“อีเก็งเดือนดาว	ผู้สาวหิวข้าว
ผู้เฒ่าหิวแคน	ตักแตนหิวปี
กุดจีหิวนา	นกกะทาผัดเผ็ด
อีเก็งเดือนดาว	ผู้สาวขอข้าว
ผู้เฒ่าขอแคน	ตักแตนขอปี
กุดจีขอนา	นกกะทาขอกุ
อีเก็งเดือนดาว	ผู้สาวแลกข้าว
ผู้เฒ่าแลกแคน	ตักแตนแลกปี
กุดจีแลกนา	นกกะทาแลกหนี้”
อีเก็งดาวเดือน	ผู้สาวลืมข้าว
ผู้เฒ่าลืมแคน	ตักแตนลืมปี
กุดจีลืมนา	นกกะทาลืมตด

ไพวรินทร์ ขาวงาม (2544, มิถุนายน ๖8) เพลงเด็กร้องเล่น : 127

2.2.2 การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่

ว.ศรีสุโร กล่าวถึงการใช้นโยบายสมัยใหม่ในการผลิต ทำให้ชาวนาต้องยอมเป็นหนี้ธนาคารการเกษตรและสหกรณ์ (ธ.ก.ส) เพื่อนำเงินมาซื้อเครื่องมือการเกษตร ดังตัวอย่าง

เกวียนถูกทิ้งเป็นสิ่งเกินمينกันหมด
เปลี่ยนเป็นรถทันสมัยใจกระสัน
อยากทันข่าวให้ก้าวหน้าไม่ว่ากัน
หาทุกวันหาใช้หนี้ ธ.ก.ส. ๒

ว.ศรีสุโร. (2544, สิงหาคม ๖10) “เกวียน” : 63

ผู้ประพันธ์แสดงแนวคิดเกี่ยวกับปัญหาหนี้สินรุงรังของเกษตรกรว่ามีสาเหตุมาจาก ชาวนาประสบปัญหาภัยแล้งขาดน้ำทำนาและขาดเงินลงทุนจนต้องกู้หนี้ อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีในการทำนาจากการใช้กระบือไถนาหันมาใช้เครื่องจักรแทนทำให้ค่าใช้จ่ายเพิ่มสูงขึ้น จึงต้องกู้เงิน จาก ธ.ก.ส. และผลผลิตที่ได้รับก็ไม่มากพอที่จะปลดหนี้สินที่กู้มาได้จึงทำให้มีหนี้สินรุงรัง

2.3 ปัญหานายทุนและพ่อค้าคนกลาง

ว,ศรีสุโร แสดงทรรศนะว่าชาวนาตกอยู่ในสภาพเสียเปรียบพ่อค้าและนายทุน เพราะขาดความรู้ ความเข้าใจ เช่นการตกเชียวคือ ชาวนาเสียเปรียบในเรื่องการขายข้าว ด้วยความยากจนขาดเงินทุนทำนา จึงต้องเอาเงินพ่อก้ามมาก่อน เมื่อข้าวออกรวง แต่พ่อก้ามจะให้ราคาต่ำ เมื่อถึงเวลาเก็บเกี่ยว ข้าวอาจจะได้มากกว่าที่ตั้งราคาไว้แต่ชาวนาก็ไม่ได้เงินเพิ่มทำให้ ชาวนาเสียเปรียบพ่อก้ามตลอดกาล

มีนาไม่มีเล้าอย่าปลูกข้าว
ปลูกแล้วเจ้าของนาสิ้นท่าเกี่ยว
ข้าวตั้งท้องมองข้างฝา นิจจาเคียว
เขาดกเชียว ข้าวไปหมด...กูอดกิน ฯ

ว.ศรีสุโร (2544, กรกฎาคม ๑9) "เล้าข้าว": 9

และบทร้อยกรองอีกบทหนึ่งกล่าวว่า

กระดุกสันหลังของชาติ
สมญาน่าอนาถปราชญ์แม่โพสพ
สันหลังที่เก่าแก่ ผุกร่อน ไชกระดุกถูกดูถูก
โค้งค้อมลงสู่ความสิ้นไร้ ได้ป่วย
ก่อนทั้งชีวิตอันเป็นทาสแผ่นดิน
จ่อมจมนรกหนี้สินมหิมา
ไม่กล้ามาเกิดห้าร้อยชาติ
ทุกเอย, ทุกก้าวที่เจ้าลากไถ
บาดเจ็บเป็นริ้วในหัวใจข้า
เพราะทุกเมล็ดข้าวที่เฝ้าหวาน ทุกก้านกล้าที่ปักดำ
ผุดเห็นเป็นต่อขังตายซากระกำดา
แต่ตกเชียวในพงพ่อก้าม
แล้วแดกรวงเหลือระย้าในท้องรัฐมนตรี

แม่หอมมะลิเอย, ใครทำเจ้าท้อง
ข้าทั้งเรียกทั้งร้องแต่เขาไม่ยอมให้รับ
เขาจับลูกเจ้าและข้าขัดสีทำกำไร
หลังข้าจะถูกหวานไถไปอีกก็ชาติ

กระดุกสันหลังข้าเป็นของผู้ใด

ละไมมาด คำฉวี (2542, พฤศจิกายน ๑1) "ชาติไหน" : 21

2.4 ปัญหานายทุนต่างชาติ

ในยุคเศรษฐกิจตกต่ำ การใช้ชีวิตประจำวันของคนไทยบางกลุ่มยังคงใช้ของต่างประเทศโดยไม่คิดช่วยกันประหยัด ผู้ประพันธ์แสดงทรรศนะไว้ดังต่อไปนี้

2.4.1 ประเทศไทยขาดดุลการค้าชาวต่างชาติ

ไพโรจน์ทร์ ขาวงาม เสนอแนวคิดว่าการใช้ชีวิตประจำวันของคนไทยบางกลุ่ม ยังคงนิยมใช้ของนอกโดยไม่คิดช่วยกันประหยัดทำให้ประเทศขาดดุลการค้า และกิจการหลายอย่างของคนไทยถูกต่างชาติเข้ามาซื้อกิจการ (take over) ดังตัวอย่าง

ครานั้นเจ้าการเกิด	ขี่ม้าเทศออกจากบ้าน
เมายาบ้าสันดาน	คู่สะพานวิญญูณไทย
ความจนอันยิ่งใหญ่	ความหิวอันยิ่งใหญ่
ประจำ ณ ถิ่นใด	จำใจประจำทุกข์
หิวข้าวยิ่งขัดเขิน	หิวเงินยิ่งไร้สุข
ขายใจให้แก่ยุค	ยิ่งรุกขายวิญญูณ
ขายที่ยังขายทาง	ขายบางยิ่งขายบ้าน
ขายลูกยิ่งขายหลาน	ขายวันวานขายวันนี้
ขายเนื้อยิ่งขายตัว	ขายหัวยิ่งขายหัว
ขายไต่ยิ่งขายดี	จนไม่มีอะไรขาย
จำใจต้องขายชาติ	ก็บาทก็ขายง่าย
<u>ทุนนอกมาเป็นนาย</u>	<u>แจกจ่ายไว้ความจน</u>
<u>จับจ่ายไล่ความหิว</u>	<u>เงินปลิวกระจายหน</u>
ในนามความเป็นคน	พลีตนด้วยจิตใจ
มาเถิดฝรั่งมา	ญี่ปุ่นมา มาซื้อได้
ใครค้าก็ค้าไป	ใครซื้อก็ซื้อมา
ฝรั่งเฒ่าญี่ปุ่นเฒ่า	ทะลักเข้ามาเสาะหา
สาวน้อยจากบ้านนา	ภรรยาค่านิยม
เงินดีย่อมมีชัย	หลอมนใจให้สาสม
เลือดไทยแดงระทม	เลือดผสมจึงแดงดี
มาเถิดฝรั่งมา	ญี่ปุ่นมา มาดูนี้
ยาบ้า จะแถมฟรี	กูมีเอาไปเลย
<u>กรีซกูไม่แพงมีง</u>	<u>เงินมีงเป็นใหญ่เหว่ย</u>
เจ้าการเกิดเอย	การะเกิดเจ้าเวรกรรม

ชักกริชออกมาแกว่ง

จีตัวแทงใจดำ

จ้วงแทงตัวเองซ้ำ

ซ้ำซ้ำจนขาดใจ!

ไพรวรินทร์ ขาวงาม (2544, กันยายน จ.11) เจ้ากระเฑาะเมยบาย้า . 8

2.4.2 คนไทยขาดจิตสำนึกนิยมไทย

ละไมมาด คำจวี แสดงพรรณนะว่า คนไทยไม่ช่วยกันประหยัดไม้ใช้ของไทยแต่
นิยมของต่างประเทศซึ่งมีราคาแพงกว่าของไทย เช่น พลุและดอกไม้ไฟของจีน ตู้เกมและ
ขนมของญี่ปุ่น ภาพยนตร์และดนตรีจากตะวันตก และนิยมบริโภคอาหารนานาชาติ ดังตัว
อย่าง

ป่าช้าอดิธอันรกร้าง

ทอดพื้นที่กว้างขวาง

ตลอดระยะเส้นทางประวัติศาสตร์ไทย

ไม่มีใครอยากรู้

ไม่มีใครพยายามเรียนรู้

ว่ามีคำตอบอะไรอยู่

กับถ่านถั่วอันฟุ้งกระจายไกล

ทำไมถึงมีวันนี้

ทำไม

ถึงมาได้ขนาดนี้

ใครได้ยินเสียงหลักฐานข้างต้นที่

กำลังยับยั้งไยไฟ

ง่ายที่จะฟังตามเขาบอก

ง่ายที่จะเชื่อเขาหลอก

เหมือนกับระกายคอ

แต่ยากให้คนอื่นไ

ในที่สุดก็ถึงงานฉลอง

ทุกคนต่างเฉลิมฉลอง

ระเบิดพลดอกไม้ไฟจากจีน

ขนมกับตู้เกมจากญี่ปุ่น

ภาพยนตร์ดนตรีฝรั่ง

และสรรพอาหารนานาชาติ

ล้วนสามารถกับการจับจ่าย

ด้วยการคำนวณค่าเงินในสกุลอเมริกัน

ชงไตรรงค์พลั่วไสว

ชาติใคร

ชาติอะไร

ละไมมาด คำฉวี (2543, มิถุนายน จ.8) ศิลาไม้จารึก : 21

และกล่าวอีกว่าคนไทยชาติจิตสำนึกในการนิยมไทย และชาติความมั่งคั่ง การนำเข้าสินค้าที่ห่อหุ้มจากต่างประเทศยังเป็นสิ่งที่นิยมชมชอบในหมู่ของคนมีฐานะดี ดังตัวอย่าง

เมื่อสำนึกถูกต้อง

ความคิดถูกต้อง

ความรู้สึกถูกต้อง

ร่างนี้ก็มีแต่ความแข็งแรง

ไม่ชี้เกียจ

ไม่เปื้อนหนายท้อแท้

เมื่อถูกป้อนด้วยการค้าเสรี

วิถีโลกาภิวัตน์

ร่างนี้จึงปฏิบัติตาม

อย่างเต็มกำลังสามารถ

ทำมาหาได้

ให้คำลิขสิทธิ์

คำสิทธิบัตร

พัฒนาการบริโภค

ในโอฆะสงสารแห่งยี่ห่อ

ศรัทธาจรดจ่ออยู่กับนามดีไซเนอร์

เท่าไรก็ไม่พอ ไม่รือ ไม่ชะลอ

ในเมื่อรากเหง้าถูกตัดต่อเสียแล้ว

ละไมมาด คำฉวี (2544, มิถุนายน จ.8) ศิลาไม้จารึก : 23

จากบทร้อยกรองผู้ประพันธ์แสดงแนวคิดถึงปัญหานายทุนต่างชาติว่า ชาวต่างชาติได้เข้ามาลงทุนทำการค้าและเข้ามาซื้อกิจการของไทย (take over) คนไทยที่มีอันจะกินชาติจิตสำนึกในการนิยมไทยนิยมสินค้าราคาแพงจากต่างประเทศทั้งเครื่องอุปโภคบริโภคและการบันเทิงต่าง ๆ

การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจในบทร้อยกรอง สรุปได้ว่าผู้ประพันธ์มีความเห็นว่าเศรษฐกิจของประเทศไทยยังไม่มีอะไรดีขึ้นไปกว่าเดิม ชาวไร่ชาวนาซึ่งเป็นชนส่วนใหญ่ของ

ประเทศยังยากจนอันเนื่องมาจาก ปัญหาภัยแล้ง ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล รัฐบาลยังแก้ปัญหา ไม่ถูกจุดและไม่ทั่วถึง ปัญหาหนี้สินของเกษตรกรที่เกิดจากการเอาธั่วเอาเปรียบของนายทุน และพ่อค้าคนกลางในด้านอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ บางครั้งทำให้ชาวนาต้องสูญเสียที่ทำกินโดยภาค รัฐและหน่วยงานที่รับผิดชอบขาดการแก้ปัญหาอย่างจริงจัง ปัญหาเศรษฐกิจอีกอย่างหนึ่งคือ นายทุนต่างชาติ เข้ามาซื้อกิจการ (take over) ในประเทศไทย และการขาดดุลการค้ากับต่างประเทศ ทั้งนี้เพราะคนไทยที่มีฐานะขาดจิตสำนึกในการนิยมใช้สินค้าไทยและขาดความมัธยัสถ์

3. แนวคิดด้านการเมือง

แนวคิดด้านการเมือง หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ประพันธ์ที่มีต่อการเมืองการปกครอง ในประเทศและนโยบายที่เกี่ยวกับต่างประเทศที่ปรากฏในบทร้อยกรอง

การเมืองการปกครอง เป็นการจัดระเบียบทางสังคมให้ประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างเป็น ระเบียบเรียบร้อยเพื่อให้เกิดความสงบและสันติสุขที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับมนุษย์ โดยมีรัฐ หน่วยงาน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ระดับต่าง ๆ เป็นองค์กรทำหน้าที่รับผิดชอบ(สุขกมล รัต นภา.2536:232)

แนวคิดทางการเมืองที่ปรากฏในบทร้อยกรองมีดังนี้

3.1 นักการเมืองและพนักงานของรัฐ

บทร้อยกรองแสดงแนวคิดของผู้ประพันธ์ว่าผู้บริหารบ้านเมืองระดับสูงส่วนใหญ่ขาด ความจริงใจต่อประชาชน และใช้อำนาจที่แสวงหาผลประโยชน์ใส่ตน ไม่ใส่ใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ ของตนให้สมกับที่เป็นตัวแทนของประชาชนที่เลือกตั้งตนเข้ามาดำรงการวิเคราะห์ต่อไปนี้

3.1.1 การใช้อำนาจแสวงหาผลประโยชน์

1) นักการเมืองเอาเปรียบประชาชน

ละไมมาด คำฉวี แสดงพรรณานักการเมืองเป็นผู้มีหน้าที่ปกครองดูแลทุกข์สุข ของประชาชนตามสถานภาพทางกฎหมาย แต่กลับใช้อำนาจเอาเปรียบรังแก กดขี่ประชา ชน ชาวบ้านยังต้องทำงานหนักกว่าเดิม นักการเมืองยังคงแสวงหาผลประโยชน์ใส่ตน เสวยสุขบนความเดือดร้อนของประชาชน ดังบทประพันธ์ต่อไปนี้

จู่จู่

วิถีพอกับลูกก็กลายเป็น

คนสวมสถานะพ่อทูปดีได้

คนสวมสถานะพ่อใช้วิธีทูปดี

คนสวมสถานะพ่อวางแผนว่าจะต้องทูปดี

ลูกลูกของแผ่นดิน

ทพดีเสียทั้งสิ้น

หากไม่รับการเปลี่ยนแปลงที่ให้

แต่โดยดี

ด้วยสถานะที่ลูกมอบ

คือสิทธิที่ลูกมอบ

ทพดีได้โดยชอบ

กระหน่ำลงอีกที

เดี๋ยวนี้พ่อเสพสวรรค์ชั้นฟ้า

ลูกลูกยังหาปลาอยู่ตามหนอง

พ่ออัมพพย์นอนวิมานคร้านได้

ลูกลูกทำไรทำนาทำนาตนเอง

วันคืนของพ่อมีราคาค่างวด

วันของลูกเจ็บคื่นของลูกปวด

กินเป็นถ่ายเป็นกอง

ฟัง – ฟังสิ

เสียงเทียดเสียงทวดร้องเตือน

พ่อฟังเหมือนไม่ได้ยิน

วิถีพ่อกับลูกยุคหิน

ทพดี - ทพดี

ละไมมาด คำฉวี (2544, มกราคม ฉ3) ศิลปินแห่งชาติ : 21

และร้อยกรองอีกบทกล่าวถึงชาวนาที่ทำนาด้วยความเหนื่อยยากแต่ไม่ได้รับผลตอบแทนที่คุ้ม เพราะถูกเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง ตลอดจนขาดการส่งเสริมและการช่วยแก้ปัญหาจากภาครัฐ บางครั้งรัฐเองก็ฉวยโอกาสหาผลประโยชน์จากชาวนาเสียเอง ดังตัวอย่าง

.....

✓ ทูยเอย, ทุกก้าวที่เจ้าลากไถ

บาดเจ็บเป็นริ้วในหัวใจข้า

เพราะทุกเมล็ดข้าวที่เฝ้าหว่าน ทุกก้านกล้าที่ปักดำ

ผุดเห็นเป็นตอซังตายซากระกำดา

แต่ตกเขี้ยวในพุงพ่อค้า

แล้วแต่กรวงเหลืองระย้าในท้องรัฐมนตรี

แม่หอมมะลิเอย, ใครทำเจ้าท้อง

ข้าทั้งเรียกร้องแต่เขาไม่ยอมให้รับ

เข้าจับลูกเจ้าและข้าขัดสีทำกำไร
หลังข้าจะถูกหว่านไถไปอีกก็ชาติกัน
 กระดุกสันหลังเป็นของผู้ใด

ละไมมาด คำฉวี(2542, พุทธศักราช ๒๕๔๑) ชาติไหน: 21

2) นักการเมืองใช้หน้าที่กอบโกยผลประโยชน์

กริช เหลือลมัย กล่าวว่าโครงการอีสานเขียวเป็นโครงการเร่งรัดพัฒนาความ
 แห่งแห่งของภาคอีสานแต่สิ่งที่พบอีสานยังแล้งเหมือนเดิม และถูกกอบโกยผลประโยชน์
 จึงทำให้ประชาชนยิ่งเดือดร้อนเพิ่มขึ้นอีก ตัวอย่างเช่น

เคยได้ยินมานาน "อีสานเขียว" เห็นแผ่นดินยังซีดเขียวทุกถิ่นหน	แต่ครั้นฟังคำพญาของผู้คน	กลับไม่เห็นเข่าบ่นเรื่องใด
เพราะเขารู้ว่าบนฟ้ามีพญาแถน	จึงเช่นวักตักแตนเผ่าแห่นไหว	แถนก็ให้ฝนฟ้าซุมนาดอน
ยามร้อนแล้งเมื่อรวมกันจุดบั้งไฟ	เขารู้ว่าในเถื่อนท่ามีพญานาค	ที่ขุดควากเชื่อมน้ำแม่แต่เก่าก่อน
ถ้าไหวตีพลีถูกทุกชั้นตอน	เขายังรู้ว่าในดินมีสินแร่	ลงลอบนอน, อวน, ไซ ก็ได้ปลา
เขายังรู้ว่าในดินมีสินแร่	ลงแรงกายไม่เห็นดหน้ายรอเวลา	ทั้งเกลือ, เหล็กล้วนธาตุแท้-ถ้าเสาะหา
และเขารู้ว่าดิน-น้ำ ตามธรรมชาติ	เขาจึงเห็นว่าเกิดแก่และเจ็บตาย	จะมีดพรา, ข้าว, เกลือ, ฯลฯ ก็เพื่อฟาย
มิหนำซ้ำ..เขารู้ว่าพวกข้าหลวงฯ	ชอบอวดอ้างว่าทำเพื่อปวงประชา	อาจปรวนแปรเกี่ยวกราดเอาได้ง่ายๆ
เขาเห็นมือที่กราบหงอขอซื้อเสียง	เขาเพ็งรู้ว่าสิ่งที่ต้องจ่ายคืน	ล้วนเป็นเรื่องเปล่าตาย-ธรรมดา
		อีกผู้แทนฯ ทั้งปวงซึ่งปากกล้า
		ต่างล้วนมาแล้วไป ไม่ยังยืน
		มองมันเพียงละครซีดๆ อันผีตมึน
		คือแผ่นดินทั้งผืนที่เลี้ยงชีวิต..

ดินที่เคยลงผลไถกล้า	กลับถูกทวงถามหาเอกสารสิทธิ
ดอนของผีปู่ตาอันมีฤทธิ์	ก็ถูกฉีดยาไปเป็นของ"รัฐ"
ฮึดสู้สองคองสิบสี่ที่ยึดถือ	มันตะแบงตัวหนังสือเป็นอาสัจย์
อ้างแต่การพัฒนาและเร่งรัด	เหมือนผูกมัดให้ผู้คนขายชีวิต

กฤษ เหลือลมัย (2544, มีนาคม ๒๕๔๕) อีสานเขียว : 115

3.1.2 การทุจริต

การบริหารงานของรัฐมีการโกงกิน ทุจริตในหน้าที่และหน่วยงานมากมาย ดังตัวอย่าง

1) การใช้อำนาจหน้าที่ให้ตำแหน่งแก่พวกพ้อง

ละไมมาด คำฉวี แสดงพรรณนว่านักการเมืองมีอำนาจอยู่ในมือ และใช้อำนาจนั้น
อย่างไม่เป็นธรรม มีการฉ้อราษฎร์บังหลวง การให้ยศตำแหน่งยังเห็นแก่พวกพ้องและ
ญาติมิตรของตนอยู่ ดังตัวอย่าง

ใครใคร่ค้าช้างค้า

ใครใคร่ค้าयाค้า

ใครใคร่ค้าคนค้า

ในน้ำมีหนึ่ปลา ในนามีหนึ่ข้าว

ในโรงเรียนมีแม่เล่า

ในวัดมีพระเจ้าร้องรำทำเพลง

ใครใคร่ชมเหงชมเหงได้

ใครใคร่ฆ่าฆ่าง่ายสบายใจ

ประชาชาติใด ใครไม่มีปราณีใคร

ฉ้อราษฎร์บังหลวงไป ลากยศได้ทั้งโคตรวงศ์

ใครใคร่ค้าบ้านค้าเมืองค้า

ละไมมาด คำฉวี (2544, กันยายน จ.11) ศิลาไม่จารึก : 21

และร้อยกรองอีกบทกล่าวถึง การทุจริต การโกงกินมีมากบางครั้งผู้ที่มีหน้าที่ดูแลก็
หลบเลี่ยงที่จะรับผิดชอบ ทำให้สังคมตกต่ำลง ดังตัวอย่าง

ปึงเอ๋ยปึงไปไหนไหลหาย

วังยังไม่สบายหน่ายไผ

ยมยิ่งยมโกรธโทษตรมโตรตใจ

น่านไม่นานแห่งไร้น้ำใจแล้ง

ใครใคร่ค้ำน้ำค้ำ

ใครใคร่ค้ำน้ำใครใคร่ค้ำ

น้ำใครใคร่ค้ำค้ำ

ใครบ่บังอาจว่าใคร

น้ำไหลเป็นไฟฟ้า

ไฟฟ้ากระพริบเป็นยา

ยาย่อยเป็นอาการบ้า

บ้าออกฤทธิ์เป็นเมืองทราหม

ใครค้ำชั่วค้ำใจค้ำฉ้อค้ำ

ละไมมาด คำฉวี(2544, ตุลาคม จ.12) ศิลาไม่จารึก : 21

3.1.3 สัจจะและคุณธรรม

1) นักการเมืองขาดอุดมการณ์

ละโมภะ คำนวี่ แสดงทรรศนะเกี่ยวกับเรื่องการทำงานของนักการเมืองว่า ขาดอุดมการณ์และไม่มีจุดยืนของตัวเอง ดังตัวอย่าง

แป้งอัตราเท่านั้น

ชีสอัตราเท่านั้น

เนื้อหรือหมูกำหนดขีดพอดี

อัสจรรย

รสชาติเดียวกันทั่วโลก

ชีวหาถามโศก

มีรักอยู่ในนั้นไหม

พริกหอม กระเทียม ผักชี ยี่หว่า

กะปิ เกลือ หรือน้ำปลา

กำหนดอัตราด้วยลิ้นและใจ

ครัวโน้นไม่เหมือนครัวนี้

รสชาติแตกต่างด้วยข้าว นับเป็นทัพพี

ท้องใคร

คนหนึ่งเคยชอบร้านนั้น

อีกคนเคยชอบร้านนี้

ปัจจุบันความหลากหลายไม่มี

ลิ้น....

กระดาศทราย

ละโมภะ คำนวี่(2544, กุมภาพันธ์ ๔4) ศิลาไม่จารึก:19

2) นักปกครองขาดคุณธรรมในการบริหารงาน

ภาพลักษณ์ของนักการเมืองในยุคปัจจุบัน ขาดคุณธรรมในการบริหารงาน เมื่อเศรษฐกิจตกต่ำประชาชนยากจนแต่นักการเมืองยังร่ำรวย ผู้ประพันธ์เปรียบนักการเมืองบางคนเหมือนเปรตที่กินซากเน่าเหม็น เมื่อคราบ้านเมืองทุกข์ยากก็สร้างภาพว่ามีสุขท่ามกลางไฟทุกข์ที่เผาผลาญประชาชนให้ทุกข์แรม เหล่าเทพ ยักษ์ อสูรซึ่งหมายถึงผู้บริหาร ที่อยู่เบื้องบน เป็นผู้ทำให้ ประชาชนชนจนต้องพบกับปัญหาของเศรษฐกิจที่ทรุดลงเรื่อยๆซึ่งเป็นสันทานของนักการเมือง ดังตัวอย่าง

คราสสุขสุกเศรษฐกิจไหม้

เกรียมเมือง

ปากประชาชนกรอบหมอง

อกไหม้

เศษเสลดเปอตเปลื้อง	สกปรก
ควักแหวะแหวะเนื้อไว้	บุดเหม็น
คราทุกขี้กสุขตั้ง	แดงหวัง
<u>ปลุกประชาชนกรอบเป็น</u>	<u>ด้านหน้า</u>
โหมอัคนีประดัง	ดับแดด
เศรษฐสุขสุขซ้ำซ้ำ	เถิดคอย
หลากเทพหลายแทตย์ทั้ง	พิทยา-ธรวะ
สวมเทริดเชิดรูปลอย	วิจิตรแก้ว
<u>ปลุกบันปันระชา</u>	<u>เป็นฉาก</u>
<u>เหียนรากไปรู้แล้ว</u>	<u>เศรษฐศัลย์</u>
สันดานยากชุดได้	ฉันท
สันตฎฐีอาธรรม	ห่อนรู้
สันดาปสาปพิสัย	ประชาสุข
<u>สัตยาติเช่นนี้ผู้</u>	<u>ปกครอง</u>

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ (2544, มีนาคม ๑5) ผู้ปกครอง: 24

แนวคิดเกี่ยวกับสัจจะและคุณธรรมของนักการเมืองที่ปรากฏในบทร้อยกรองพอสรุปได้ว่า นักการเมืองขาดสัจจะและคุณธรรมเนื่องจากไม่มีอุดมการณ์ของตนเองในการบริหารประเทศ นักการเมืองยังทำงานแบบเห็นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ประชาชนซึ่งถูกปกครองด้วย นักการเมืองเช่นนี้จะต้องพบกับความลำบากยากจนตลอดไป

3.2 นโยบายและการทำงานของรัฐบาล

แนวคิดด้านนโยบายและการทำงานของรัฐบาลที่ปรากฏในบทร้อยกรองในการศึกษาได้แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ นโยบายที่เกี่ยวกับการบริหารและนโยบายที่เกี่ยวกับประชาชน ซึ่งผู้ประพันธ์แสดงให้เห็นถึงการทำงานที่มีปัญหา เกิดการขัดผลประโยชน์กับประชาชน

รัฐบาลคือตัวแทนสังคมโดยรวม ซึ่งภาครัฐมีหน้าที่โดยตรงในการปกครองและบังคับการปฏิบัติ ตามกฎหมาย โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติเป็นหลัก (สุขกมล รัตนสุภา. 2536:247)

ผู้ประพันธ์ได้แสดงแนวคิดที่ว่ารัฐบาลคำนึงเพียงผลประโยชน์ของตนเองและพวกพ้องมิได้คำนึงถึงผลประโยชน์ประชาชนเป็นหลัก ดังการวิเคราะห์ต่อไปนี้

/ 1) นโยบายของรัฐบาลที่ส่งผลกระทบต่อประชาชน

พืรพงษ์ พยัคฆาพ แสดงทรรศนะถึงการทำงานของรัฐบาลว่าบางนโยบายเป็นอุปสรรคในการหาเลี้ยงชีพของชาวบ้านเช่น การสร้างเขื่อนปากมูล จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งนโยบายของรัฐบาลขัดกับการดำเนินชีวิตของประชาชน ผลของการสร้างเขื่อนจะทำให้ประชาชนบางกลุ่มต้อง

หมดหนทางทำมาหากิน คนจนจำนวนมากที่อาศัยแม่น้ำทำการประมงหาเลี้ยงชีพก็จะหมดอาชีพ ดังบทประพันธ์

เหลียวมองผ่านทำเนียบเมื่อวันก่อน
เห็นคนจรมอนหมิ่นถิ่นหลากหลาย
เลียบเคียงถามว่า ... ลุง ป้า มาทำไม
บอกบ้านไกลดินมันแห้งแล้งขาดปลา
ยินลุง ป้า หวัรอร่าว่าไปนั้น
ปลาโจนได้ที่ว่กันมันคงจุก
หนีสินรุกร่งรัดมัดชาวนา
ถามลุง ป้า จากบ้านป้ามานานแล้ว
เจ้าทุยเผือกคงไม่แคล้วบ่นเห็นหน้า
ลุง ... ย้อนตอบว่าใช้อยากจะจากนา
แต่ลูกเอ๋ย ... พ่อกับป้าหมดหากิน
ทั้งเขื่อน รัฐ สารพัดวิธีโกง
กั้นน้ำโขงแหล่งชีวิตชีพแทบสิ้น
เพียงหวังรัฐ ... เจียหุพังพอไต่ยีน
ว่า “คนจน” เต็มแผ่นดิน... ไกลสิ้นใจ...

พระพงษ์ พยัคฆาพ. (2543, ตุลาคม ฉ12) เขื่อนปากมูล : 21

กรีซ เหลือสมัย กล่าวว่านโยบายการพัฒนาชนบทภาคอีสานมีโครงการ “อีสานเขียว”เกิดขึ้น แต่สิ่งที่ปรากฏยังคงพบเห็นสภาพแห้งแล้งเหมือนเดิม รัฐยังแก้ปัญหาไม่ถูกจุดนักปล่อยให้ชาวนาต้องรอธรรมชาติช่วย และนโยบายการเวนคืนที่ดินเพื่อเร่งพัฒนาทำให้ชาวนาบางส่วนขาดที่ทำกิน บางครั้งก็ได้ค่าเวนคืนที่ดินน้อยเกินไปไม่พอที่จะประกอบอาชีพที่ต้องเปลี่ยนแปลง ดังตัวอย่าง

เคยไต่ยีนมานาน “อีสานเขียว”	เห็นแผ่นดินยังซิดเขียวทุกถิ่นหน
แต่ครั้นฟังคำพญาของผู้คน	กลับไม่เห็นเข่าบ่นเรื่องใด
เพราะเขารู้ว่บบนฟ้ามีพญาแถน	จึงเช่นวักตักแตนเฝ้าแหนไหว
ยามร้อนแล้งเมื่อรวมกันจุดบั้งไฟ	แถนก็ให้ฝนฟ้าซุมนาดอน
เขารู้ว่ในเถื่อนท่ามีพญานาค	ที่ซุดควากเชื่อมน้ำแม่แต่เก่าก่อน
ถ้าไหวต์พลีถูกทุกชั้นดอน	ลงลอบนอน □ อวน □ ไช ก็ไต่ปลา

-----	-----
ดินที่เคยลงผลไถกล้า	กลับถูกทวงถามหาเอกสารสิทธิ
<u>ดอนของผีปู่ตาอันมีฤทธิ์</u>	<u>ก็ถูกผิดเบือนไปเป็นของ”รัฐ”</u>
ฮึดสิบสองคองสิบสี่ที่ยึดถือ	มันตะแบงตัวหนังสือเป็นอาสัจย์

อ้างแต่การพัฒนาและเร่งรัดเหมือนผูกมัดให้ผู้คนขายชีวิต

กฤษฎา เหลือลมัย (2544, มีนาคม ๑5) อีสานเขียว : 115

2) นโยบายเกี่ยวกับการจดลิขสิทธิ์

ละไมมาด คำฉวี กล่าวว่าชาวนาผลิตข้าวหอมมะลิแต่ถูกชาวต่างชาติซบมือเปิบ จดทะเบียนเป็นเจ้าของไปก่อน เพราะรัฐบาลพร่องไม่รัดกุม กล่าวคือในช่วงปี พ.ศ. 2542 ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ให้ทุนคนไทยทำวิจัยพันธุ์ข้าวหอมมะลิและเมื่อทำงานวิจัยเสร็จ ผลของงานวิจัยจึงตกเป็นของเจ้าของทุนได้สิทธิในการจดลิขสิทธิ์พันธุ์ข้าวหอมมะลิ จึงทำให้เสียผลประโยชน์ของประชาชนและของประเทศชาติไปอย่างน่าเสียดาย ดังตัวอย่าง

กระดุกสันหลังของชาติ

สัญญาหน้าอนาถปราชญ์แม่โพสพ

สันหลังที่เก่าแก่ ผุกร่อน ไชกระดุกถูกดูดกิน

โค้งค้อมลงสู่ความสิ้นไร้ ได้ป่วย

ก่อนทั้งชีวิตอันเป็นทาสแผ่นดิน

จ่อมจมนรทมิฬสินมหิมา

ไม่กล้ามาเกิดห้ำร่อยชาติ

ทวยเอ๋ย, ทุกก้าวที่เจ้าลากไถ

บาดเจ็บเป็นริ้วในหัวใจข้า

เพราะทุกเมล็ดข้าวที่เฝ้าหวาน ทุกก้านกล้าที่เจ้าปัก

ผูกพันเป็นต่อซึ่งตายซากระกำดา

แต่ตกเขียวในพวงพ่อค้า

แล้วแต่กรวงเหลือระย้าในท้องรัฐมนตรี

แม่หอมมะลิเอ๋ย, ใครทำเจ้าท้อง

ข้าทั้งเรียกทั้งร้องแต่เขาไม่ยอมให้รับ

เขาจับลูกเจ้าและข้าขัดสีทำกำไร

หลังข้าจะถูกหวานไถไปอีกก็ชาติกัน

กระดุกสันหลังข้าเป็นของผู้ใด

ละไมมาด คำฉวี (2542, พฤศจิกายน ๑1) "ชาติไหน" : 21

นโยบายในการบริหารงานของรัฐ ที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อบ้านเมือง และประชาชนเช่น การสร้างเขื่อน การเวนคืนที่ดินทำให้ประชาชนบางส่วนที่ยากจนอยู่แล้วจนลงอีก เพราะขาดหน

ทางทำมาหากิน และต้องเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตใหม่ที่ไม่คุ้นเคย และนโยบายเกี่ยวกับการจดทะเบียนลิขสิทธิ์ข้าวหอมมะลิของไทยก็ไม่ได้รัดกุม จึงถูกชาวต่างชาติแย่ง จดทะเบียนลิขสิทธิ์ไปก่อน

3.3 สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย

ไพวรินทร์ ขาวงาม ได้แสดงทรรศนะว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยยังไม่พัฒนาขึ้นไปกว่าเดิม ทั้งนี้เพราะระบบทางการเมืองตกอยู่ใต้อำนาจของผู้ปกครองที่ใช้อำนาจเผด็จการ ไพวรินทร์ ขาวงาม กล่าวถึงนักการเมืองคนสำคัญของภาคอีสานที่ชื่อตรงมือสะอาด 4 คนคือ นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์, นายเตียง ศิริขันธ์, นายถวิล อุดล และนายจำลอง ดาวเรือง ต้องจบชีวิตลงด้วยอุดมการณ์ทางการเมือง พวกเขาต่อต้านอำนาจเผด็จการแต่ก็ต้องถูกฆ่าตายอย่างทารุณ ทำให้ชาคนักการเมืองที่เป็นนักสู้เพื่อระบอบประชาธิปไตยไปอย่างน่าเสียดาย ดังตัวอย่างบทร้อยกรองต่อไปนี้

<u>ส.ส. แห่งศรีศักดิ์</u>	<u>ภูควมรัก ศักดิ์ศรีสร้าง</u>
เพื่อไทจึงแผ้วทาง	ชีวิตวางเป็นเดิมพัน
ในสภา นอกสภา	ชาวประชาต่างกล้าชวัญ
นักสู้ผู้สามัญ	บ่ยอมย่นเผด็จการ
ในยามสยามวิกฤต	ในยิ่งคิด ยิ่งขับขาน
แนวนำร่วมตำนาน	อุดมการณ์ท่านปรีดี
เป็นไท มิใช่ทาส	ศึกประกาศมิอาจหนี
ชีพพร้อมและยอมพลี	เสริมศักดิ์ศรีเสรีไทย
การเมืองเป็นเรื่องจริง	มิใช่สิ่งจะเล่นได้
<u>การเมืองเป็นเรื่องใจ</u>	<u>เป็นเรื่องให้ มิใช่เอา</u>
<u>แต่แล้วสิ้นนักสู้</u>	<u>ก็ถูกผู้ที่ขลาดเขลา</u>
<u>จับกุมโทษกรรมเร็ว</u>	<u>เป็นเรื่องเล่าอันร้าวราน</u>
<u>มีหนายังถูกฆ่า</u>	<u>อำนาจบ้าห่าประหาร</u>
<u>กฎหมายเผด็จการ</u>	<u>ดาวอีสานดับลงดิน</u>
<u>ตายทั้งยังถูกล่าม</u>	<u>เกินทวงถามความโหดหิน</u>
เหลือแต่ชื่อ "ทองอินทร์"	"เตียง" "ถวิล" และ "จำลอง"
.....	

ไพวรินทร์ ขาวงาม (2544, มกราคม ฉ3) ตำนานดวงดาวชาวอีสาน : 110

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ แสดงทรรศนะถึงนักการเมืองที่ทาส่งเลวร้าย ยังสามารถสร้างภาพที่ดีต่อสังคมปัจจุบันได้ และดำเนินชีวิตอยู่ได้ตามปกติ การใช้อำนาจเผด็จการ ก็เหมือนกับคนพาลดั่งนั้นประชาชนทุกคนจึงควรลุกขึ้นต่อสู้กับอำนาจเผด็จการ ดังบทประพันธ์ต่อไปนี้

<u>มือผู้แปดเปื้อน</u>	<u>มหิททา-</u>
<u>นภาพแห่งมายา</u>	<u>ขยอกขย้า</u>
<u>สวมสอดถอดหัตถา</u>	<u>ถงโหด</u>
<u>ถึงแห่งมือเปื้อนน้ำ</u>	<u>เลือดน้ำตาสมัย</u>
ถึงมือไปแม่นมั่น	มือโชน
มื่อย่อมเอื่อมสะอาดใด	ดังนี้
ที่เปื้อนเลือดคือไคล	ถงเขรอะ
ถอดเปลี่ยนถงใหม่ขยี้	เขยยะยืมอิมฉนำ
ปล้ำเปรตเจตเทพกู่	คินคน
ปลดปล่อยอิสรชน	เกิดสู้
สูคือเผ่าพลาพหล	ผองเผด็จ-การเวย
กุกักลุกขึ้นกู่	โลกให้ดาวเหิน ฯ
เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์. (2543, กรกฎาคม ฉ9) <u>ผู้ปลดปล่อยดวงดาว</u> : 24	

จากการศึกษาแนวคิดทางการเมืองจากบทร้อยกรอง ผู้ประพันธ์แสดงทรรศนะเกี่ยวกับแนวคิดทางการเมืองแบ่งได้เป็น 3 ด้านดังนี้ ด้านนักการเมืองและพนักงานของรัฐยังไม่สามารถแก้ปัญหาพ่อค้าคนกลางมักเอาเปรียบชาวนาในเรื่องราคาข้าวและมีการตกเขี้ยว รัฐไม่ยื่นมือเข้าช่วยเหลือทั้งยังขาดการส่งเสริมและแก้ปัญหาให้ชาวนาอย่างจริงจัง นักการเมืองยังมีการฉ้อราษฎร์บังหลวง มีการให้ยศตำแหน่งที่เห็นแก่พวกพ้อง ผู้บริหารระดับสูงบางคนขาดสัจจะและคุณธรรมที่ให้กับไว้ประชาชน ประชาชนยังรอความหวังที่ไม่มีวันเป็นจริงตามคำของนักการเมืองที่ หลอกลวงไว้ ด้านนโยบายและการทำงานของรัฐบาล สรุปได้ว่านโยบายเกี่ยวกับการบริหารงานของรัฐที่ลงสู่หน่วยงานต่างๆ ยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร ยังขาดความเป็นระเบียบชัดเจนในการปฏิบัติและไม่โปร่งใส จึงทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตต่ำส่วนนโยบายที่เกี่ยวกับประชาชน ผู้ประพันธ์แสดงทรรศนะว่านโยบายของรัฐบางเรื่องมีผลกระทบกับประชาชนโดยตรง เช่นการสร้างเขื่อน การเวนคืนที่ดิน การจดทะเบียนลิขสิทธิ์ข้าวหอมมะลิของไทยที่ถูกต่างชาติแย่งจดทะเบียนลิขสิทธิ์ไปก่อนทำให้เสียผลประโยชน์ของประชาชน นอกจากนั้นนโยบายการกู้เงินจาก ไอ.เอ็ม.เอฟ.และการค้าระหว่างประเทศทำให้คนไทยเป็นหนี้เพิ่มและถูกชาวต่างชาติซื้อกิจการ(take over)นโยบายเหล่านี้เกิดล้นผลเสียแก่ประชาชน ในด้านสุดท้ายกล่าวถึงสภาพทั่วไปเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยว่ายังไม่มีเปลี่ยนแปลงเท่าที่ควร ระบบการเมืองยังคงอยู่ใต้อำนาจของนักเผด็จการที่ดีแต่สร้างภาพหลอกลวงประชาชน นักการเมืองมีสถานะที่มีอุดมการณ์เพื่อบ้านเมืองบางคนต้องจบชีวิตลงเพราะการต่อต้านอำนาจเผด็จ การทำให้การเมืองไทยไม่พัฒนาเท่าที่ควร

4. แนวคิดด้านศาสนา

สถาบันศาสนา หมายถึงการปกครองอันหมายถึงการปกครองจิตใจของตนเองด้วย อาศัย คุณธรรมทางศาสนา ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ศีล เป็นต้น (สุชีพ บุญญานุภาพ. ประวัติศาสตร์ศาสนา.2541:2) ผู้ที่ยึดมั่นในคำสั่งสอนของศาสนาและรู้จักหลักคำสอนของศาสนาไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตจะทำให้อยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข

4.1 กิษุขาดหลักธรรมในการปฏิบัติตน

ผู้ประพันธ์ได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับสถาบันศาสนาด้วยความหวังใยว่า ศาสนาจะมัวหมองเพราะผู้สืบทอดศาสนาคือพระสงฆ์ในปัจจุบันที่มีพฤติกรรมไม่น่าเลื่อมใสศรัทธาทำตัวเยี่ยงฆราวาส และยังมี กิเลสตัณหา ว.วชิรเมธีภิกขุ กล่าวถึงพระไตรปิฎกว่า “ตรีปิฎก” หมายถึง พระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าซึ่งมี 3 หมวดคือ พระสูตร พระวินัยและพระอภิธรรม เป็นแนวทางในการปฏิบัติ แต่บัดนี้มี “ไสยศาสตร์” หมายถึง ลัทธิอันเนื่องด้วย เวทมนตร์คาถา ซึ่งได้มาจากพราหมณ์เข้ามามีอิทธิพล พวกอลัชชีหรือพวกนอกกรีตประพฤติดะเมิดพระพุทธบัญญัติแฝงตัวมาอาศัยผ้าเหลืองเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์ใส่ตนและสั่งสอนประชาชนให้ใช้ทรัพย์สินซื้อ นฤพานเป็นเหตุให้พุทธศาสนาต้องมัวหมอง ดังบทประพันธ์ต่อไปนี้

พระพลีพิริยสร้าง	สุขสานต์
ไตรสิกขาตระการ	เก็จแก้ว
แปดหมื่นสี่พันดล	แต่โลกย์ เรารา
พระเสกสัมฤทธิ์แล้ว	เลิศล้ำเลอสมัย
ธงชัยธรรมจักรแพรว	พรรณราย
ตรีปิฎกสิ้นสาย	ศาสน์สร้อย
<u>คืนวันค่อยกลับกลาย</u>	<u>กลืนกลีบ เมฆนอ</u>
<u>ไสยศาสตร์รุกรมาคัลลย</u>	<u>เคลื่อนเข้าข่มขวัญ</u>
อาธรรมเรืองโรจน์รุ่ง	รางซาง
<u>อลัชชีคือลาง</u>	<u>เล่ห์ร้าย</u>
<u>กาสาวพัสดุ์อำพราง</u>	<u>พิปริต</u>
เล่นแร่แปรธาตุย้าย	ยักเยื้องเปรี๊ยะประโคม
โคมทองหมองหม่นเศร้า	เลื่อมศรี
ปาพจน์พระมุนี	กรุ่นไหม้
ปวงปลวกกาฝากบิฑ์	เบียนบ่อน
สอนสั่งแสงไส	ทรัพย์สินซื้อนฤพาน
ตั้งวายชีพิตไ้	ธรรมิศร

ธรรมปิฎกสงฆ์บวร	วรเจ้า
มโนคติตั้งจันทร	แจ่มโลกย์
เรื่องรัศมีทุกคำเข้า	ช่วยสร้างสุขเกษม
ปราชญ์เปรมปราโมชเอื้อ	อวยธรรม
สื่อสังสารแท้จำ-	หลักไว้
เผยแผ่พิชชานำ	มโนมนุษย์
ผูกผาดผ่องแผ้วให้	ห่างเหียนโมหันธ์
อัญชลีสมณะแก้ว	กัลยาณ มิตรเอย
พระกอปรกรณ์ยัส-	มารณแล้ว
ความดีจึงเป็นตรา	ตรึงอาต-มานา
บุชิตบุชนี้อย่าง	กัมฟ้ากรุงสยาม

ว.วชิรเมธีภิกขุ (2543, มกราคม ฉ.3) กราบพระธรรมปิฎก 60 ปี : 24

4.2 ขรรวาสชาดหลักธรรมในการดำเนินชีวิต

อังคาร กัลยาณพงศ์ แสดงพรรณนาเกี่ยวกับผู้ที่ประพาศิตินที่มีแต่กิเลสตัณหา ถัดตนเองเป็นใหญ่มีแต่ อวิชชาหมายถึง ความไม่รู้แจ้ง ความเขลา ไม่ยึดหลักพระธรรมในการดำเนินชีวิตคืออริยสัจ 4 ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค คนเหล่านี้ก็เปรียบเหมือนเป็นคนไร้ค่าเช่นขยะ ปฏิกุล ผู้ประพันธ์ยังได้เสนอแนวคิดอีกว่าโลกในขณะนี้ขาด ประมัตต์คือ พระไตรปิฎกเป็นหลักในการปฏิบัติตน ไม่ว่าชาตินี้หรือชาติไหนก็เกิดมาเปล่าประโยชน์จะพบแต่ความชั่วและความทุกข์ตลอดไป ดังตัวอย่าง

ข.ไขเป็นไก่โหวขัด วัฏจักร
 พุ่มผัก ตัณหากล้าใหญ่ ไฟศาล
 แล้งค่าอุบัติหล้าปัญญาแหลกลาญ
 พิชอัตตาประหารอนัตตาทาย
 พักไขตัณหา แก่กล้าเติบโตใหญ่
 ก่ตริบใจใคร่อวิชชาหลากหลาย
บอดรู้ริยสัจจะโมฆะชีพวาย
ไร้ค่าชีวะขยะสวะปฏิกุล ฯ
ราวฟ้าไร้ประมัตต์พระรัตนตรัย
ภพชาติไหนไขว่ปฏิบัติบาปเปล่าสูญ
แรงดำกฤษณาราคะอกุศลมูล
 เพิ่มพูนอาตุร ขวัญอนันต์กลับ ฯ

อังคาร กัลยาณพงศ์(2543, พฤษภาคม ฉ.1) :44

ละไมมาด คำฉวี แสดงทรรศนะว่าความจริงที่เกิดขึ้นในพุทธศาสนาในเมืองไทย คือคนไทยยังห่างไกลพุทธศาสนา ไม่ยึดหลักธรรมมาเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิต โดยผู้ประพันธ์อ้างถึงเหตุการณ์ที่พระพุทธรูปต่างแดนในประเทศที่นับถือศาสนาอื่นทำลายพระพุทธรูปศาสนาพุทธ โดยไม่ฟังคำคัดค้านจากชาวโลก นำมาเปรียบเทียบพุทธศาสนากับคนไทยในปัจจุบันว่าพุทธศาสนายังไม่เข้าถึงจิตใจของคนไทยเพราะคนไทยส่วนมากไม่นำหลักธรรมคำสอนมาปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิต

.....

ดินหินแตกกระจัดกระจาย

ฝุ่นควันคลุ้ง

ละอองอดีตฟุ้งเป็นฝ้า

กระทั้งค่อยค่อยเบาบาง

กระจางตา

อดีตก็สิ้นวาทสนา

สาบสูญอดีตไปนิรันดร์

พระพุทธรูปไม่เคยมี

พระพุทธรูปมี

พระพุทธรูปไม่มี

ผู้คนก่นด่า

ผู้คนโศกาดูร

ผู้คนเห็นที่ไม่มี

แต่ไม่เห็นที่มี

อนิจจังอนิจจา

พระธรรมไม่เคยมี

พระธรรมมี

ละไมมาด คำฉวี(2544, พฤษภาคม ฉ.7) ศิลาไม่จาร์ก : 21

4.3 ผู้ปฏิบัติธรรมย่อมพบความสุข

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ แสดงแนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมคำสั่งสอนของศาสนาเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิตที่จะพบความสุขความสงบได้ โดยการปฏิบัติตนตามคำสั่งสอนของศาสนา คือมรรค 8 อันได้แก่ สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปปะ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ ดังตัวอย่าง

คือผู้รู้ผู้ตื่นผู้เบิกบาน-

อยู่ด้วยธรรมเป็นวิหารแห่งสุข-

ญดาอันข้ามพ้นผลแห่งบุญ-
 แลบาปอันเป็นคุณเป็นโทษทาง-
 โลก็วิสัยในกิเลสเหตุ-
 แห่งทุกข์ที่ทวีโทษไม่เคยว่าง-
 จากการปรุงแต่งสำแดงผลาง-
 กระทำไปไม่วางซึ่งอุปา-
 ทานคือความยึดมั่นแลความถือ
 มั่นมั่นคือฤทธิ์แรงแห่งโมโห-
 คติความไม่รู้อยู่ในนา-
 อากาณแห่งอวิชชาอันวิญญู-
 ชนพึงตั้งสติตรวจสำรวจสัม-
 มาทิฏฐิน้อมนำสำหรับอยู่-
 ในมรรคแปดแห่งปฐมบรมครู-
 คือผู้รู้ผู้ตื่นผู้เบิกบาน ฯ

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์(2544 พฤษภาคม ฉ.7) พุทธะ : 24

แนวคิดด้านศาสนาพุทธรูปแนวคิดได้ว่า พุทธศาสนิกชนยังไม่เข้าใจแก่นแท้ของหลัก
 ธรรมคำสอนในพุทธศาสนาไม่สามารถนำมาปฏิบัติให้เกิดผลดีในการดำเนินชีวิตได้ กอปรทั้งตัว
 แทนพุทธศาสนาคือพระสงฆ์ ประพฤติตนไม่เหมาะสมควรแก่การเคารพเลื่อมใสและยังมีพวก
 นอกกรีตอาศัยขายผ้าเหลืองแฝงเข้ามาหาผลประโยชน์จากประชาชนผู้มั่งคั่งด้วยการใช้ทรัพย์สิน
 ซินซื้อนิพพาน นอกจากนั้นผู้ประพันธ์ยังเสนอหลักธรรมในการดำเนินชีวิตโดยการปฏิบัติตาม
 มรรค 8 เพื่อให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

5. แนวคิดด้านการศึกษา

การศึกษาของไทย ยังเป็นระบบที่มีลักษณะของการเรียนรู้มากกว่าเรียนทำ เรียนจำ
 มากกว่าศึกษาอย่างถ่องแท้ เรียนรับมากกว่าเรียนให้ จากข้อสังเกตที่พบว่าการศึกษาของไทย
 ยิ่งเรียนสูง ยิ่งทำงานเบาและน้อย การจัดศึกษายังขาดความยุติธรรม ยังมีการใช้อำนาจหรือ
 อภิสิทธิ์ในการจัดการศึกษาอยู่เกือบทุกระดับ

5.1 ผู้ไร้การศึกษาคือคนเขลา

อังคาร กัลยาณพงศ์ ให้ความสำคัญของการศึกษาโดยกล่าวเปรียบเทียบคนที่ ไม่ได้
 เรียนหนังสือเป็นคนโง่เขลาเหมือนกับหยกที่ยังไม่ได้เจียรไน และบุคคลที่ไม่ได้ศึกษาอย่างจริง
 จังไม่เข้าถึงแก่นแท้ของวิชาความรู้ว่าเป็นคนดิบหยาบกร้านและไร้ความงามใดๆ ดังตัวอย่าง

หยกที่ยังไม่ได้

ฉลักเขลา งามฤา

เหมือนไม่เรียนไฉไล	เปล่านั้น
ศิลปศาสตร์ปฐา	แก่นทิพย์ โลกแล
เหลวเน่ามนุษย์สุดด้วย	ป่วยไข้วิชา ๕
มนุษย์ที่ยังไม่ได้	เจียรไน ชีพแล
แล้งสิ่งสุนทรีย์ใจ	มืดไหม้
ถาเรียนแจ่มแจ้งใส	ในศาสตร์ ศิลปแล
มนุษย์นั้นดิบเน่าไซ้	เปล่าไร้รังมณี ๕

อังคาร กัลยาณพงศ์ (2543, พฤษภาคม จ.7) : 77

5.2 การศึกษามีได้สร้างปัญญาชนเพื่อรับใช้ชาติ

ไม่รวม แสดงทรรศนะเกี่ยวกับการศึกษาไทยว่าน่าเป็นห่วง ในการเล่าเรียนของเด็กไทยยังต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงทำให้คนจนต้องเดือดร้อนเพราะไม่มีเงินส่งลูกหลานเรียนสูงๆ และยังมี การเอาวัดเอาเปรียบในการจัดการศึกษา ค่านิยมของเด็กไทยเมื่อจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ยังนิยมเรียนต่อระดับมหาวิทยาลัย ผู้ประพันธ์เปรียบเทียบการเข้าสู่สถานศึกษาระดับต่างๆของไทยว่าเหมือนส่งเด็กเข้าโรงฆ่าสัตว์เพราะไม่สามารถทำให้คนเป็นคนดีมีความกตัญญู ประพฤติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาได้ เมื่อจบการศึกษามาแล้ว บางพวกถูกชักจูงเป็นเครื่องมือของผู้มีอำนาจทางการเมือง ดังนั้นการศึกษาในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยก็มิได้สร้างปัญญาชนเพื่อรับใช้ชาติเสมอไป ดังบทประพันธ์ต่อไปนี้

มหาภัยไหลผ่านการศึกษา

ให้มหาอำนาจกวาดทรัพย์สิน

กวาดผู้คนไร่นากวาดฟ้าดิน

แผนโกงกินพิฆาตชนชาติไทย

เด็กกระดีได้นำตามกระแส

หวังเอาแต่ปริญญาล้ำสมัย

จากประมม่งหน้ามหล้าย

ถูกกวาดไปโรงฆ่ามหากาฬ

พ่อแม่ถูกทิ้งขว้างอยู่ข้างหลัง

ศาสนาผูกพันเป็นเก้าถ่าน

คนล้มตัวล้มตีสันนวงศ์วาน

ขาดพื้นฐานสันชาติอนาใจ

แม่เลี้ยงลูกหญิงชายส่งให้เขา

ปวดขาเข่าอ่อนล้า น้ำตาไหล

ส่งลูกจบปริญญาโทมาหนึ่งใบ

จนได้ไปรับใช้พวกนายคน

เป็นสนับรับใช้หายสงสัย

มหาภัยไหลผ่านการฝึกฝน

ทำกำไรเต็มรวงอย่างแยบยล

การศึกษาฆ่าคนอย่างแยบคาย

พวกเด็กเด็กถูกกวาดนำหวาดเสียว

โรงเรียนเอี่ยวโรงฆ่าหน้าใจหาย

นักการเมืองหน้าม้าหน้าละอาย

มหาภัยรับใช้มหาโจร

ไม่รวม. (2543, ธันวาคม จ.2) มหาภัยมหาโจร : 161

* ร้อยกรองอีกบทหนึ่ง กล่าวว่าการจัดการศึกษาของไทยยังไม่สามารถทำให้เด็กรู้จักหน้าที่ตนเองเรื่องการใช้จ่ายเงินในสิ่งที่จำเป็น สิ่งที่ผู้ประพันธ์พบในสถานศึกษาที่หุ่หุ่หาค่าเล่าเรียนแพงๆคือ นักเรียนนักศึกษาประพฤติตัวไม่เหมาะสม ใช้จ่ายฟุ้งเฟ้อ ใช้ของราคาแพงเพื่ออวดประชันกัน เช่น โทรศัพท์มือถือกลายเป็นของใช้จำเป็นของนักเรียนนักศึกษา ดังบทประพันธ์ต่อไปนี้

โนบุนาเกะเป็นแรงบันดาลใจ

อเมริกัน ทายคือความบันเทิง

จีเอสเอ็ม ๒ วัดต่อกับเวลาดีโพน ๑๘๐๐

แข่งขันให้ความสำราญ

สถานศึกษาเป็นที่ประชันข้าวของ

ศูนย์การค้าคือแหล่งมองหาคุณสมบัติ

ลมหายใจ เอือกหนึ่ง ชื้อ—ชื้อ—ชื้อ

ละไมมาด คำจวี (2543, มีนาคม จ.5) อากาศธาตุ : 1

แนวคิดด้านการศึกษาที่ปรากฏในบทร้อยกรองสรุปได้ว่า ผู้ประพันธ์เห็นความสำคัญของการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ แต่นโยบายในการจัดการศึกษาของรัฐยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ผู้ปกครองและผู้เรียนที่มีฐานะดียังมีค่านิยมในการเลือกสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงซึ่งมีค่าใช้จ่ายสูง ทั้งที่สถานศึกษาเหล่านี้ส่วนมากมักมีลักษณะเป็นธุรกิจมุ่งค้ากำไรเกินควรแต่ขาดคุณภาพในการสอนและการบริหารจัดการ การศึกษาในระบบยังไม่สามารถขัดเกลาผู้เรียนให้เป็นคนดีของสังคมได้ ผู้ที่ศึกษาจบจากมหาวิทยาลัยก็ไม่ได้มีหลักประกันว่าจะจะเป็นปัญญาชนที่มีจิตใจสำนึกในการรับใช้ประเทศชาติมากกว่าเห็นประโยชน์ส่วนตน ทั้งนี้เกิดจากนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐในระดับต่างๆที่ไม่มีประสิทธิภาพนั่นเอง

บทที่ 3

วิเคราะห์กลวิธีในการประพันธ์ร้อยกรอง

กลวิธีในการประพันธ์ หมายถึงวิธีการต่างๆที่ผู้ประพันธ์ร้อยกรองนำมาใช้แต่งเพื่อให้เกิดความไพเราะน่าฟัง น่าอ่านชวนให้ติดตาม อีกทั้งยังเป็นการสร้างจินตนาการที่กว้างไกลให้แก่ผู้อ่านผู้ฟังอีกด้วย พระยาอนุมานราชธน อธิบายคำว่า กลวิธี หมายถึงความรู้ และ ฝีมือทางแต่งหนังสือที่ใช้ถอดความรู้สึกหรืออารมณ์สะท้อนใจออกเป็นวรรณกรรม(พระยาอนุมานราชธน.2533:67)

การศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการประพันธ์ร้อยกรอง คอลัมน์ กวีนิพนธ์ จากนิตยสารศิลปวัฒนธรรมจำนวน 94 เรื่อง มีผู้ประพันธ์ทั้งหมด 21 คน ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการวิเคราะห์ไว้ 2 ด้าน คือ

1. ด้านรูปแบบร้อยกรอง
2. ด้านวรรณศิลป์ในร้อยกรอง

การวิเคราะห์ร้อยกรองในนิตยสารศิลปวัฒนธรรม คอลัมน์กวีนิพนธ์ทั้ง 2 ด้าน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ด้านการเลือกรูปแบบร้อยกรอง

รูปแบบ หมายถึง ลักษณะ หรือชนิดของคำประพันธ์ที่เป็นลักษณะเฉพาะทางฉันทลักษณ์ของร้อยกรอง นั้นๆ ผู้ประพันธ์ร้อยกรองเลือกใช้รูปแบบในการประพันธ์หลายชนิดเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่กล่าวถึง ได้แก่ รูปแบบฉันทลักษณ์เดิม รูปแบบฉันทลักษณ์พื้นบ้าน รูปแบบฉันทลักษณ์อิสระ และรูปแบบฉันทลักษณ์ประยุกต์ใหม่ ดังการวิเคราะห์ต่อไปนี้

1.1 รูปแบบฉันทลักษณ์เดิม

รูปแบบฉันทลักษณ์เดิม หมายถึง รูปแบบในการประพันธ์ร้อยกรองตามแนวฉันทลักษณ์มาตั้งแต่โบราณ ซึ่งกวีรุ่นหลังได้ยึดถือเป็นแบบอย่างต่อ ๆ กันมา รูปแบบฉันทลักษณ์เดิมที่ใช้ในการแต่งร้อยกรองของผู้ประพันธ์มีดังต่อไปนี้

1.1.1 กลอน เป็นคำประพันธ์ที่ใช้รูปแบบฉันทลักษณ์เดิม หรือฉันทลักษณ์มาตรฐานมีข้อบังคับคือ คณะ จำนวนคำ และสัมผัส รูปแบบของกลอนที่ปรากฏในบทร้อยกรองของผู้ประพันธ์มี กลอนแปด กลอนดอกสร้อย กลอนเจ็ด กลอนหก กลอนสี่ และกลอนที่ใช้เนื้อหาเพลงไทยเดิม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- ก) กลอนแปด ฉันทลักษณ์ของกลอนแปดหรือกลอนสุภาพ ในหนึ่งบทมี 2 บาท หนึ่งบาทมี 2 วรรค วรรคหนึ่งมี 7-9 คำ การสัมผัส คำสุดท้ายของวรรคต้นสัมผัสกับคำที่ 3 หรือคำที่ 5ของวรรคส่ง และสัมผัสระหว่างบท

คำสุดท้ายของวรรคส่งสัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรควรรครับของบทถัดไป
 จังหวะของคำในแต่ละวรรคเป็น 3-2-3 เสมอ

กลอนแปดที่พบในบทร้อยกรองมีจำนวน 47 เรื่องจากจำนวนบทร้อยกรองทั้งหมด 94 เรื่อง ซึ่งเป็นรูปแบบที่ผู้ประพันธ์นิยมใช้มากที่สุด กลอนแปดที่แต่งโดยยึดฉันทลักษณ์เดิมมีจำนวน 38 เรื่อง กลอนแปดที่มีวรรคสลับไม่ครบคำตามข้อบังคับจำนวน 5 เรื่อง กลอนดอกสร้อย 2 เรื่อง กลอนเจ็ด 1 เรื่อง กลอนหกแต่งร่วมกับกาพย์จำนวน 1 เรื่อง กลอนแปดที่ใช้เนื้อหาเป็นเพลงไทยเดิมจำนวน 2 เรื่อง และกลอนแปดที่แต่งร่วมกับโคลงสี่สุภาพจำนวน 2 เรื่อง ดังการวิเคราะห์ต่อไปนี้

กลอนแปดที่เคร่งครัดฉันทลักษณ์เดิม หมายถึง กลอนที่มีจำนวนคำในแต่ละวรรค 7-9 คำ เป็นส่วนใหญ่ มีสัมผัสตรงตามข้อบังคับ ดังตัวอย่าง

คือจังหวะจะโคนแห่งโทนทับ	ทั้งฉิ่งฉับรับช่วงเป็นพวงพุ่ม
ทำนองถ้อยร้อยสอดเข้ากอดกุม	ค่อยโอบอุ้มชุ่มช่อล่อองค์
คือกระจิงตราอ้อยค่อยแตกช่อ	เป็นก้านต่อดอกช้อยลอยระหง
กระหนกเปลวปลิวไหวในนวง	ละไมลงลึกซึ่งเป็นหนึ่งเดียว
คือองค์พระพิสุทธิ์พุทธรูป	กลางวันรูปเทียนเด่นเด่นโดดเดี่ยว
สงบวางว้างวายกลายกลมเกลียว	ไม่เกาะเกี่ยวไม่คลายไม่เร้าร้อน
คือลำนาคำกลอน “สุนทรภู่”	คำกลอนครูคือศักดิ์แห่งอักษร
คือคำทิพย์อาถรรพณ์นิรันดร์	ประนมกลอนกราบกลอนด้วยกลอนครู

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์. (2544, มิถุนายน จ.8) กลอนครู : 9

จากบทร้อยกรองของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ เรื่องกลอนครู แต่งด้วยกลอนแปดจำนวน 4 บท มีข้อบังคับตรงตามฉันทลักษณ์เดิม มีจำนวนคำ 8 คำทุกวรรค สัมผัสได้ตรงตามข้อบังคับ และใช้จังหวะคำเป็น 3-2-3 เกือบทุกวรรคที่แต่ง มีการส่งสัมผัสระหว่างบทได้ถูกต้องทั้ง 4 บท

กลอนแปดเรื่อง “กลอนครู” ผู้แต่งกล่าวถึงลีลากลอน ของสุนทรภู่ที่มีจังหวะน่าฟัง มีสัมผัสในทั้งสัมผัสสระและ สัมผัสอักษรไพเราะราบรื่น โดยเปรียบลีลากับจังหวะดนตรี ลายไทย อันอ่อนช้อยและสง่างามดุจพระพุทธรูป

กลอนแปดที่ปรากฏในบทร้อยกรองพบว่ามีผู้ประพันธ์บางท่านใช้จำนวนคำในแต่ละวรรคมากที่สุดถึง 9-10 คำ เช่น ว. ศรีสโร แต่งเรื่อง “เรียงรูป-ร้อยคำ” ดังตัวอย่าง

เห็นยักษ์ยืนไกลยักขาน่าสะทก
 แฝชันเปิดอกนำสมัยใจสยิว
 มีสายเดี่ยว เกาะอก โกหกกว่านิว
 ของยักษ์ฉิวหน้าหน้าสุด...มนุษย์อาย

ว.ศรีสุโร. (2543, ธันวาคม จ.2) เรียงรูป-ร้อยคำ :126

กลอนแปดเรื่อง “เรียงรูป-ร้อยคำ” มีเนื้อหาเกี่ยวกับการบรรยายถึงภาพวาดที่วัดลัฏฐิกวัน จ.มุกดาหาร ผู้ประพันธ์ใช้จำนวนคำในแต่ละวรรค 9-10 คำ ในการแต่งกลอนแปด 1 บทเพื่อต้องการบรรยายเรื่องราวจากภาพวาดให้เกิดจินตนาการ จึงเพิ่มจำนวนคำในแต่ละวรรค

นอกจากนี้กลอนแปดบางเรื่อง ผู้ประพันธ์ใช้จำนวนคำในวรรคระดับ 2-4 คำ เพื่อแสดงเรื่องราวตามหัวเรื่องของบทกลอน

กลอนแปดที่มีวรรคระดับ 2 คำ เพื่อต้องการแสดงหัวเรื่อง ดังตัวอย่าง

สตรี

เธอแบกโลกใบนี้ไว้ครึ่งหนึ่ง
กับความรักความรู้สึกอันลึกซึ้ง
เป็นรักซึ่งธำรงคงโลกไว้
คือความรักของแม่แผ่นดิน
เป็นความรักแท้จริงยิ่งและใหญ่
รักแห่งผู้ให้กำเนิดเล็กกว่าใคร
ร่วมเป็นใจร่วมประจักษ์ศักดิ์สตรี

เพราะมือเธอคือมือผู้มารดร
เพราะตาเธออาทรทุกถิ่นที่
เพราะใจเธอคือความงามและความดี
เพราะเธอคือแม่ศรีของแผ่นดิน

สตรี

คือสติอันมีไม่รู้สิ้น
เตือนให้รักให้รู้ยู่อาจิณ
คือแม่พระธรณีในผู้ทรงนาง

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์. (2544, เมษายน ฉ.6) สตรี :9

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ แต่งกลอนแปด เรื่องสตรี โดยใช้ คำว่า สตรี ขึ้นต้นวรรคระดับใน บทที่ 1 และบทที่ 4 เพื่อเจตนาเป็นการเน้นหัวเรื่อง ซึ่งกล่าวถึงสตรีที่มีความรักความเสียสละ คือแม่ของแผ่นดิน

กลอนแปดที่มีวรรคระดับ 3 คำ และ 4 คำ ผู้ประพันธ์ต้องการที่จะใช้เป็นการเริ่มเรื่อง และสรุปเรื่อง ดังตัวอย่างเช่น

ได้ยินว่า

หากกำเนิดตั้งถิ่นฐานมานานใน
เดิมถือผีแล้วมานุชาพุทธ
อพยพเคลื่อนย้ายถ่ายเท
จากหมู่บ้านรุ่งเรืองเป็นเมืองท่า

“คนไทยไม่ได้มาจากไหน”

แผ่นดินไทย, ยวน, ละว้า ฯลฯ อุษาคเนย์
ทั้งไสยศาสตร์บริสุทธิผสมผสาน
ปนเปประสมประสานประสามนุษย์
อาณาเขตแต่สิ่งขจรถึงขอบสมุทร

เจ้าพื้นเมืองต่างรุกรับสัประยุทธ์	ปราบดา ๔ เป็นสมมุติเทวราชา
ปวงประดาไพร่ฟ้าล้วนหน้าใส	ต่างปักดำหว่านไถในนากล้า
แลกพืชพันธุ์ธัญญาหารและผักปลา	สมุนไพร่ตัวยาประดามี

แต่ . . . นำเสียดาย . . .

พูดถึง “ไทย” ยัง “ยูนาน” ยัง “น่านเจ้า” ยัง “อ้ายลาว – ต้าลี” . . . เรื่องขี้นยา
ไทยยังมาจากอัลไตในตำรา ๔ ประวัติศาสตร์ไม่ก็หน้า . . . ยังเหมือนเดิม

กฤษ เหลือลมัย (2543, มกราคม ฉ.3) เรื่องจริง เรื่องเล่น . . . เรื่องเศร้า : 111.

กฤษ เหลือลมัย แต่งเรื่อง “เรื่องจริง เรื่องเล่น . . . เรื่องเศร้า” ด้วยกลอนแปด เริ่มต้น
วรรคสับด้วย “ได้ยีนว่า ...” จำนวน 3 คำ ผู้ประพันธ์มีเจตนากล่าวเกริ่นเรื่องว่า “คนไทยมา
จากไหน” ตอนท้ายเรื่องขึ้นต้นด้วย “แต่ . . . นำเสียดาย . . .” ก่อน จำนวน 4 คำ ก่อนจบบทสุด
ท้าย เป็นเจตนาแสดงความรู้สึก และอารมณ์ของผู้แต่ง

ข. กลอนดอกสร้อย กลอนดอกสร้อยแต่เดิมเป็นกลอนเกี่ยวกัน ระหว่างชายหญิง ต่อมา
มุ่งเขียนเป็นดอกสร้อยสุภาพ (สุวิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์.อุดม หนูทอง 2540 : 125) มีข้อ
บังคับในการแต่งคือ วรรคแรกมี 4 คำ คำที่ 2 จะใช้คำว่าเอ๋ยจำนวนคำในแต่ละวรรคยก
เว้นวรรคสับมี 7-9 คำ วรรคสุดท้ายจะต้องจบด้วยคำว่า เอ๋ย การสัมผัสเหมือนกับกลอน
แปด กลอนดอกสร้อยนิยมแต่งหนึ่งบทมี 4 คำกลอนหรือเท่ากับ 4 บาท

กลอนดอกสร้อยที่ปรากฏในบทร้อยกรองมีทั้งหมด 3 เรื่อง ซึ่งแต่ละเรื่องแต่งเพียง 1 บท
และบางเรื่องผู้ประพันธ์ไม่ได้ตั้งชื่อเรื่อง เช่น อังคาร กัลยาณพงศ์ แต่งกลอนดอกสร้อยโดยไม่ได้
ตั้งชื่อเรื่อง ดังตัวอย่าง

ชากเอ๋ยชากผี
ชากมัมมีฟาโรห์ ผู้โง่เขลา
เกิด งก โลก โกรธหลงมัวมัวเมา
เหมาะตำแหน่งจ้าวดินฟ้าสธารณ
กดขี่ย่ำยีทำนาหลังคน
รวยทรัพย์สินล้นพ้นคำมหาศาล
บัดนี้อัศวรเศรษฐีเป็นผีตกดาน
เฝ้าสุสาน ปิระมิดวิปริตเอ๋ย

อังคาร กัลยาณพงศ์. (2542, พฤศจิกายน ฉ.1) - :72

อังคาร กัลยาณพงศ์ เขียนกลอนดอกสร้อยจำนวน 1บท ซึ่งมีข้อบังคับในการแต่งตรง
ตามข้อบังคับ คือวรรคแรกมี 4 คำ คำที่ 2 ใช้คำว่า เอ๋ย และบาทที่ 4 วรรคสุดท้ายจบลงด้วยคำ
ว่าเอ๋ย ผู้ประพันธ์มีเจตนาใช้กลอนดอกสร้อยแต่งเพื่อต้องการแสดงแนวคิดประชดประชันสังคม
ของผู้มีอำนาจ เอารัดเอาเปรียบคนยากจนเช่น ชาวนา

กลอนดอกสร้อยอีกบทหนึ่งมีผู้ประพันธ์แต่งด้วยกลอนดอกสร้อยเจดนาใช้วรรคแรกบอกชื่อเรื่อง เช่น เรื่อง “สามก๊ก” ของ เสน่ห์ วงษ์กำแหง และใช้เนื้อเพลงจีนเพิ่มเติมต่อท้ายดังตัวอย่าง

สามเอยสามก๊ก

เขาหยิบยกตำแหน่งนานกาลเก่าก่อน
ในเมืองจีนแตกเหล่าเจ้านคร
ต้องราญรอนแข็งข้อตามต่อตี
ฝ่ายโจโฉรุกซุนกวนชวนรับรบ
กระทั้งทบทพิพเก่าพวกเล่าปี่
ได้เตียวหุยกวนอุยงเบ้งมี
 ฯลฯ ร่วมราวีสงครามสามก๊กเอย

เสน่ห์ วงษ์กำแหง (2544, เมษายน จ.6) สามก๊ก : 157

จากกลอนดอกสร้อยเรื่อง สามก๊ก ผู้ประพันธ์แต่งเพียง 1 บท โดยมีเนื้อหากล่าวถึงประเทศจีนแตกแยกออกเป็น 3 ก๊ก คือ ก๊กโจโฉ ก๊กซุนกวน และก๊กเล่าปี่ ตอนท้ายผู้ประพันธ์ยกเอาเนื้อเพลงจีนเพิ่มเติมมาประกอบการอธิบายเพิ่มเติมในข้อเขียนเรื่อง “ขงเบ้งนั่งบนเก้าแพง แสร้งตีขิม” พักยิ้ม ดี เป่า อะไร” ของ ชลอ ช่วยบำรุง

นอกจากนี้ผู้ประพันธ์ยังใช้รูปแบบคำประพันธ์ประเภทกลอนแต่งสลับกับรูปแบบที่ประยุกต์จากกลอนแปดเพื่อเลียนแบบเนื้อร้อง เพลงเต่ากินผักบุ้ง จากเรื่อง “ถวายพระพร” เป็นเพลงลาเพื่อถวายพระพร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ดังตัวอย่าง

ยามกินก็ได้กินพออิ่มหน้า	ยามค่ำก็ได้นอนไม่อ่อนไหว
ไม่ซุบผอมตรอมตรมระทมใจ	เพราะองค์ทรงชัยบำรุงรักษ
ดอกเอย	เจ้าดอกสร้อย
พนมมือ น้อยน้อย	ร้อยดอกไม้ไหวกราบเอย
มือน้อยน้อย	ค่อยค่อยร้อย เป็นมาลัย
ถวายองค์ ทรงชัย	ทรงพระเจริญ ยิ่งยืนนาน
ยามแล้งก็ไม่แล้งมีแหล่งน้ำ	เพราะทรงดำริเริ่มให้เก็บกัก
ยามนี้ก็จะน้อมมนโภกดี	ถวายความจงรักนรีนดร
ดอกเอย	เจ้าดอกปาริชาติ
กราบฝ่าพระบาท	พระบาท ในหลวงเอย
ไฟฟ้า ชำน้อย	นับนิ้วแน่นอนันต์
ทวิถวาย ไม่เว้นวัน	ทรงพระเจริญ ยิ่งเอย

สุจิตต์ วงษ์เทศ.(2542, ธันวาคม จ.2) ถวายพระพร : 60

สุจิตต์ วงษ์เทศ แต่งเรื่อง ถวายพระพร เนื่องในวโรกาสถวายพระพร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในงาน “ประลองเพลง ประเลงดนตรีไทย” ผู้ประพันธ์แต่งกลอนแปด 1 บท สลับกับเนื้อร้องที่แต่งเลียนแบบเพลงเต๋ากินผักบุ้ง โดยมีเนื้อเรื่องเชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง

ค) กลอนเจ็ด กลอนเจ็ดบทหนึ่งมี 2 คำกลอน หนึ่งคำกลอนมี 2 วรรค ทุกวรรคมี 7 คำ การสัมผัสให้คำสุดท้ายวรรคหน้าสัมผัสคำที่ 2-5 คำใดคำหนึ่งของวรรค และให้คำสุดท้ายของวรรครับสัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรครอง ส่วนสัมผัสระหว่างบทให้คำสุดท้ายของวรรคส่งสัมผัสคำสุดท้ายของวรรครับในบทต่อไป

กลอนเจ็ดที่ปรากฏในบทร้อยกรองมีเพียง 1 เรื่อง คือเรื่อง เงามไม้ไหวชายตลิ่ง ของ ทิน ลอ โดยมีการแต่งเพื่อชมความงามของทิวทัศน์และแทรกแนวคิดในการมองสิ่งต่างๆ ว่าอย่าอย่าเชื่อทุกอย่างที่เห็นเพราะอาจเป็นภาพลวงตาก็เป็นได้ ดังตัวอย่าง

เสกสือวดสวยประดับสาย

เสกฉายไหววับประดับคลื่น

เสกภาพหยาบ, คมก็กลืน

ปลุกสายน้ำให้ตื่นตากดาววัน

ดอกจริงขันแข่งแต่งตลิ่ง

ดอกเงาเพราพริ้งกลางน้ำนั้น

ไม้หลากสีคลี่ดอกออกประชัน

เดิมสีสนให้สายไม้เศร้าเซ้ง

ความจริง-จริงแท้แลจริงลวง

สองดวงตาเราเฝ้าพิศเพ่ง

หมอกฝ้ามักขวางทางตาเล็ง

จึงแจ้งเพราะหลงเพราะงงเงา

มองภาพหากเห็นเป็นแค่ภาพ

รับทราบภาพหลอนตอนงามเหงา

ตาสัมผัสไม่กระจ่างกลางใจเรา

อาจเผลอเฝ้าตลิ่งตลอดกาล

ทิน ลอ.(2542, พฤศจิกายน จ.1) เงามไม้ไหวชายตลิ่ง :29

ทิน ลอ แต่งกลอนเจ็ด เรื่อง เงามไม้ไหวชายตลิ่ง จำนวน 4 บท มีการใช้เครื่องหมายวรรคตอนเช่น จุลภาค ยัติภังค์ เพื่อเว้นวรรค มีจังหวะการอ่านเป็น 2-2-3 ผู้ประพันธ์ใช้กลอนเจ็ดแต่งเพื่อชมความงามของธรรมชาติที่สวยงามแลนำมาเปรียบเทียบถึงการมองสิ่งต่างๆ ว่าต้องมองให้ลึกซึ้งอย่ามองแต่รูปลักษณะภายนอก

ง) กลอนหก กลอนหกเป็นคำประพันธ์ใหม่ เพิ่งเริ่มแต่งกันในสมัยรัชกาลที่ 6 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์มีลักษณะคล้ายกลอนแปด สันนิษฐานกันว่ากลอนหกได้เค้ามาจาก กลอนกลบทกบเต็น (นิธิ สตะเวทิน.2537 :41) กลอนหกไม่ได้รับความนิยมแพร่หลาย นัก ลักษณะบังคับ บทหนึ่งมี 2 บาท บาทหนึ่งมี 2 ววรรค ววรรคละ 6 คำ จังหวะคำเป็น 2-2-2 การสัมผัส ให้คำสุดท้ายของวรรคแรกสัมผัสกับคำที่ 2 หรือ 4 ของวรรคที่ 2 คำสุดท้ายของวรรคที่ 2 สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ 3 และคำที่ 2 ของวรรคที่ 4 สัมผัสระหว่างบทให้ คำสุดท้ายของวรรคที่ 4 สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ 2 เสมอไป กลอนหกที่ปรากฏในบทร้อยกรองมีเพียง 1 เรื่องซึ่งใช้แต่งเพื่อนำเรื่องมีจำนวน 1 บท แล้วแต่งต่อด้วยกาพย์ยานี 11 คือ เรื่อง ความเขมร ของ ไพรวรินทร์ ขาวงาม ดังตัวอย่าง

<u>เตี๊วซแรรันบานเพอะซรา</u>	<u>ลือเกทา ภาษาเขมร</u>
<u>ความรนาทาเมเนเตน</u>	<u>เหมือนเล่นเล่นแต่เป็นจริง</u>
ซ.โซ่ ซ่างเหลื่อเชื้อ	พบ ร.เรื่อ เหลื่อล้ำยั้ง
เสียงคำสื่อความอิง	“ซเรื่อ” หญิง คือแม่เรา
“ซเราะ”บ้าน คือหมู่บ้าน	คือถิ่นฐาน คือย่านเหย่า
บ้านเกิดกำเนิดเนา	คือรากเหง้ากำหนดนาม
“ซแร” นา คือนาไร่	คืองานให้ได้หาบหาม
สังคมอุดมคาม	มีอาจข้ามอุดมนา
“ซเรื่อ” ข้าว คือข้าวปลูก	ผูกข้าวใกล้ใช้ข้าวกล้า
ข้าวเปลือกข้าวสารมา	เป็นข้าวปลาข้าวหอมครัว

ไพรวรินทร์ ขาวงาม.(2544, มีนาคม จ.5) ความเขมร : 159

ไพรวรินทร์ ขาวงาม แต่งเรื่อง “ความเขมร” โดยใช้กลอนหกเริ่มต้นเดินเรื่อง 1 บท โดยใช้ภาษาเขมรในการประพันธ์ ส่วนกาพย์ยานี 11 ผู้ประพันธ์ขึ้นต้นด้วยภาษาเขมรแล้วขยายความด้วยภาษาไทย ซึ่งมีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับชีวิตชาวบ้านที่มีอาชีพเป็นชาวนาทำนาเลี้ยงชีพ จากบทร้อยกรองมีข้อความที่เป็นภาษาเขมรที่น่าสนใจคือ เตี๊วซแรรัน บานเพอะซรา หมายถึง ไปสุรินทร์ได้กินสุรา ลือเกทา หมายถึง ยินเชื่อว่า และความรนาทาเมเนเตน หมายถึง ความใคร่นอว่า ไว้จริง ๆ

จากการศึกษาลักษณะกลอนที่ปรากฏในบทร้อยกรอง ผู้ประพันธ์ส่วนใหญ่นิยมใช้คำประพันธ์กลอนประเภทกลอนแปด กลอนดอกสร้อย กลอนเจ็ด กลอนหก เรียงตามลำดับ และนอกจากนี้ผู้ประพันธ์ยังใช้กลอนแต่งร่วมกับคำประพันธ์อื่นด้วยคือ กลอนแปดกับโคลงสี่สุภาพ และกลอนแปดกับเพลงพื้นบ้าน ผู้ประพันธ์ยังเคร่งครัดในฉันทลักษณ์ เต็มทั้งจำนวนคำ การสัมผัส มีเพียงเรื่องเดียวที่ใช้คำในและวรรค 9-10 คำ รูปแบบในการแต่งผู้ประพันธ์บางคนใช้คำในวรรคแรกเพียง 2-4 คำทั้งนี้เพื่อเจตนาเน้นชื่อเรื่อง ส่วนเนื้อหาส่วนใหญ่นำเสนอเรื่องราวความคิดของผู้ประพันธ์ที่มีต่อสภาพเหตุการณ์บ้านเมืองต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน

1.1.2 โคลง โคลงเป็นคำประพันธ์ไทยที่ยังคงได้รับความนิยมตราบเท่าทุกวันนี้ ข้อ บังคับของโคลงคือ คณะ คำเอก-คำโท และสัมผัส เป็นสำคัญ รูปแบบของโคลงที่ปรากฏในบท ร้อยกรองจำนวน 14 เรื่องเป็นโคลงสี่สุภาพ 5 เรื่อง โคลงกระทู้ 2 เรื่อง โคลงสี่สุภาพกับกาพย์ ยานี 11 จำนวน 2 เรื่อง โคลงสี่สุภาพกับกลอนแปด 1 เรื่อง โคลงสี่สุภาพกับโคลงกระทู้ 1 เรื่อง และประเภทโคลงต้น มีโคลงต้นบาทกฤษณ 1 เรื่อง โคลงต้นสุภาพ 1 เรื่อง โคลงต้นกับกลอน แปด 1 เรื่อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ก) โคลงสี่สุภาพ มีข้อบังคับคือ บทหนึ่งมี 4 บาท บาทหนึ่งมี 2 วรรค บาทที่ 1-3 วรรค หน้า 5 คำ วรรคหลัง 2 คำ ส่วนบาทที่ 4 วรรคหน้า 5 คำ วรรคหลัง 4 คำ รวมทั้งบทมี 30 คำ มีคำสร้อยได้ 2 แห่ง คือท้ายบาทที่ 1 และบาทที่ 3 บังคับคำเอก 7 คำ คำโท 4 คำ การส่งสัมผัส คำสุดท้ายวรรคหลังของบาทที่ 1 สัมผัสกับคำที่ 5 บาทที่ 2 และบาท ที่ 3 ของวรรคแรก และคำสุดท้ายวรรคหลังของบาทที่ 2 สัมผัสกับคำที่ 5 ของวรรคแรก บาทที่ 4 (ร.ศ. วิเชียร เกษมประทุม.2544:76)

คำประพันธ์ โคลงสี่สุภาพที่ปรากฏในบทร้อยกรอง ส่วนใหญ่มีเนื้อหาแสดงแนวคิดด้าน สังคม ศาสนา เช่นโคลงสี่สุภาพเรื่อง “วรรณเวร” ของ ถาวร บุญปวัฒน์ แต่งคำประพันธ์ โคลงสี่ สุภาพเพื่อแสดงแนวคิดในเรื่องอาชีพการเป็นนักเขียนถึงแม้จะไม่รวย แต่ก็มีความสุขได้ ดังตัวอย่าง

ถักทอข้อคิดค้น	คือข้อเขียน
จากอดีตวนวายเวียน	ยุคนี้
วาดฝันจวัดเจเวียน	วันพรุ่ง
คือกฎแห่งกรรมก็	หุบห้วงวรรณกรรม
วันวานกาลก่อเกื้อ	หน้าใจ ดุฎา
วัยหนุ่มทุ่มเทใน	วรรคร้อย
บทกลอนเรื่องสั้นสมัย	พรายเฟริศ
อีกเรื่องยาวมิน้อย	มากผู้รังสรรค์
วันคืนผ่านพันตราบ	ปัจจุบัน
จำจดสิ่งสารพัน	เน้นได้
บรรเลงหลากหลายวรรณ	ตามอย่าง
นำเหตุเก่าใหม่ใช้	รำร้อยน้อยหรือ
นามฤาสือเลื่องแล้ว	ภูมิจิต
ดกหล่มโลกลิขิต	สุดลี
ยุ่งยากลำบากนิตย	แต่สุข ใจแล
ใครเชิดชวนชักชี	ยากให้หน่ายเขียน

ถาวร บุญปวัฒน์ (2544, สิงหาคม จ.10) วรรณเวร :119

ถาวร บุญวัฒน์ ใช้คำประพันธ์โคลงสี่สุภาพ 4 บทเพื่อถ่ายทอดความคิดของตนว่า ตั้งแต่วัยหนุ่มจนถึงปัจจุบันเขาทุ่มเทชีวิตกับการเป็นนักเขียน ด้วยความภาคภูมิใจและมีความสุขที่จะใช้บทประพันธ์จรโลงโลกด้วยลีลาโคลงนุ่มนวล

อีกบทหนึ่งผู้ประพันธ์ใช้โคลงสี่สุภาพ 2 บทนำเสนอพรรณนา เกี่ยวกับความสำคัญของการศึกษาว่าผู้ที่ไม่ศึกษาหรือศึกษาไม่เข้าใจแจ่มแจ้งคือคน โง่เขลา ดังตัวอย่าง

หยกที่ยังไม่ได้	ฉลักเฉลา งามตา
เหมือนไม่เรียนโง่เขลา	เปล่าม้วย
ศิลปศาสตร์ปู้เอา	แก่นทิพย์ โลกแล
เหลวเน่ามนุษย์สุดด้วย	ป่วยไข้อวิชา
มนุษย์ที่ยังไม่ได้	เจียรไน ชีพแล
แล้งสิ่งสุนทรีย์ใจ	มืดไหม้
ตาเรียนแจ่มแจ้งใส	ในศาสตร์ ศิลป์แล
มนุษย์นั้นดิบเน่าไซ้	เปล่าไร้รุ่งมณี

อังคาร กัลยาณพงศ์.(2543, พฤษภาคม จ.7) :-77

ข) โคลงกระทู้ มีข้อบังคับในการแต่งเหมือนโคลงสี่สุภาพ แต่มีข้อความตั้งเป็นกระทู้เขียนแยกออกมาจากรวด แล้วจึงแต่งเนื้อความขยายหัวข้อกระทู้ข้างหน้านั้นให้ได้ความชัดเจน

โคลงกระทู้ที่ปรากฏในบทร้อยกรองมี 4 เรื่องคือ โคลงกระทู้ 1 คำ 2 เรื่อง โคลงกระทู้กับกลอนแปด 1 เรื่อง โคลงกระทู้กับโคลงสี่สุภาพ 1 เรื่อง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ทะ เยอทะยานหวานคำฟ้า	วรรณศิลป์
ลุ่ม ลีวซากฝากถวิล	กาพย์แก้ว
ปุม อัญหวั่นไหวริน	รสนันท์ กวีนา
ปู คำสัจจธรรมแล้ว	เพริศแพรวกุลศิลป์ ฯ
ทุ รัสฐานวิมานทั่วหล้า	ปรโลก กิติ
สุ หรายสายใจกวีโคก	สังฟ้า
มุ หมายร้ายทิพย์โคลก	โลกอ่านอิมเอย
ดู สัจใจสมัยหน้า	จ่ายหมื่นมณีศิลป์ ฯ

อังคาร กัลยาณพงศ์. (2542, ธันวาคม จ.2) ตามรอยบรรพบุรุษ :95

อังคาร กัลยาณพงศ์ ใช้กระทู้ ทะ ลุ่ม ปุม ปู และกระทู้ ทุ สุ มุ ดู ซึ่งเป็นกระทู้ที่นิยมกันในอดีตแต่งเรื่องราว แสดงถึงความรู้สึกของกวีที่มุ่งสร้างสรรค์งานเขียนที่มีคุณค่าไว้ให้เป็นที่ประจักษ์แก่โลกตามเยี่ยงบรรพบุรุษ

โคลงกระทู้คำที่ปรากฏอีกบทหนึ่ง ผู้ประพันธ์ใช้ชื่อ นามสกุลและนามปากกาบุคคลตั้งเป็นกระทู้โดยมีเจตนาเพื่อเล่าเรื่องราวชีวิตของเขา ดังตัวอย่าง

สุ วัฒน์ วรรณผู้	เศกภา-ษาพ่อ
วัฒน์ วิวัฒน์ใจประชา	ประโชติแก้ว

วร ดิลกกลัปลา	ประกาศสัจจ
ดิลก รณชิตแล้ว	คิวงสร้างรังสรรค์
เพ็ญ ขวัญพรรณนรพิแผ้ว ผ่องนคร	
ศรี สุริยันจันทร์ขจร	กระจำงด้าว
รพี เพรศประภัสสร	แจรงจรัส
พร พิสิฐอะคร้าว	อะเคื้อกาลสมัย
ห้า ทศวรรษตั้ง	ปฎิมา
สิบ ทศนัชนันทา	กระพุ่มไหว
พรรษ พรกรกฏา	ดิลกฤกษ์
กาล กิ่งศตวรรษได้	ดอกไม้อักษร
อายุ อวยประโยชน์เอื้อ	อนันดกาล
มัน มิ่งมโนปณิธาน	สถิตรู้
ขวัญ อยู่คู่ประชาประสาน	สัมฤทธิ์สุข
ยืน หยัดสัจธรรมกุ	มิ่งแก้วกมลสยามฯ

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์.(2544, กรกฎาคม จ.9) ห้าสิบปีเพ็ญศรี-รพีพระ :24

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ใช้กระทู้ 1 คำ แต่งโคลงสี่สุภาพ 4 บทเพื่อกล่าวเกี่ยวกับศิลปินแห่งชาติปี 2543 สองคนคือ สุวัฒน์ วรดิลก และเพ็ญศรี พุ่มชูศรี รพีพรเป็นนามปากกาของ สุวัฒน์ วรดิลก เนื้อเรื่องกล่าวถึงการยกย่องศิลปินแห่งชาติทั้ง 2 ท่าน ว่าเป็นศิลปินที่มีผลงาน ประพันธ์และยึดมั่นในอุดมการณ์อันเป็นสัจธรรม

นอกจากนี้ผู้ประพันธ์ยังใช้กระทู้1คำแต่งโคลงสี่ด้นและขยายความด้วยกลอนแปด ดังตัวอย่าง

อดุลยา หาเปรียบได้	बारमी
ศรี ถิ่นขวัญธานี	คู้ด้าว
โส มนัสสวัสดิ์ทวี	ท้าวหน้า
ธร ณีอะเคื้ออะคร้าว	สุริยฉาย
สดใส ใจอยู่ร่วม	โพธิ์ธรรม
ร่วม รื่นชื่นจิตนำ	สงบได้
โพธิ สัตว์ตัดบ่วงกรรม	ภพชาติ
ทอง อร่ามปิดอุระไหว	โสธร
ระอุเดือดเปลวแดดที่แปดริ้ว	ไชยแผดกริ้วลามเลียละเหี่ยวระโหย
เสียงอ้อนอดอ้ออิงบ่างโอดโอย	บ่างถูกบาปเขี่ยนโบยมาบอบซ้ำ
บ่างยืมแยมแถมแทบหยดดูสดใส	ตั้งมีร่วมโพธิ์ใจให้ชื่นฉ่ำ
บางปะกงคงเรื่อยไหลไปประจำ	และกงกรรมกงเกวียนก็เวียนจร

ศักดิ์ศิริ มีสมสืบ.(2543, พฤษภาคม จ.7) ตู์เพลงลูกทุ่ง :94

และอีกบทหนึ่งผู้ประพันธ์ใช้โคลงกระทู้แต่งปิดเรื่อง เป็นโคลงบทสุดท้ายในจำนวน 4 บทเพื่อย้ำเน้นชื่อเรื่อง เช่นเรื่อง “ดอนดาเพชร” ของ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ดังตัวอย่าง

.....	
พนมทศนัชนัชน	พนมเคียร
พนมรูปพนมเทียนเวียน	กราบไหว้
พนมใจกราบใจเพียร	พนมเดช
พนมเขตพนมทวนไว้	กู่เว้งจักรวาล
บ้าน ดอนดาเพชรพริ้ง	พนมถวาย
ดอน ปูย่าตายาย	หย่อมหญ้า
ดา ทิพย์ลิปโลกฉาย	ชนอดีต
เพชร แผ่นดินแผ่นฟ้า	ฝากไว้ใจสยาม

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์.(2543, ตุลาคม จ.12) ดอนดาเพชร :81

ค) โคลงต้นบาทกฤษณโคตร โคลงต้นบาทกฤษณโคตรเป็นโคลงสี่ด้นชนิดหนึ่ง บาทกฤษณโคตร แปลว่า รอยเท้าช้างเพราะสัมผัสส่งกับสัมผัสรับอยู่เยื้องสลับกันไปเหมือนรอยเท้าช้างที่ก้าวเยื้องกัน (รศ.วิเชียร เกษประทุม. 2544: 85)คือคำสุดท้ายของวรรคหลังบาทที่ 1 สัมผัสคำที่ 5 ของวรรคแรกในบาทที่ 3 และคำสุดท้ายของบาทที่ 2 วรรคหลังในบาทที่ 2 สัมผัสคำที่ 5 ของวรรคแรกบาทที่ 4 จำนวนคำวรรคหน้ามี 5 คำและวรรคหลัง 2 คำ หนึ่งบทมี 28 คำ

โคลงต้นบาทกฤษณโคตรที่ปรากฏมีเพียง 1 เรื่องแต่งเพื่อใช้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับการบริหารงานที่ล้มเหลว ผู้ปกครองบ้านเมืองเอาเปรียบประชาชน ดังตัวอย่าง

คราสสุขสุขเศรษฐใหม่	เกรียมเมือง
ปากประชารอบหมอง	อกใหม่
เศษเสลดเปรตเปลือง	สกปรก
ควักแหวะแหวะเนื้อไว้	บูดเหม็น
คราทุกข์ยักสุขตั้ง	แต่งหวัง
ปลุกประชารอบเป็น	ด้านหน้า
โหมอัคนีประดัง	ดับแดด
เศรษฐสุขสุขซ้ำซ้ำ	เกิดคอย

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์.(2544 มีนาคม จ.5) ผู้ปกครอง : 24

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ แต่งโคลงต้นบาทกฤษณโคตร เพื่อต้องการแสดงแนวคิดเกี่ยวกับ นักการเมืองที่ไม่ดูแลทุกข์สุขของประชาชน

ง) โคลงต้นสุภาพ ในบทหนึ่งมี 4 บาท บาทหนึ่งมี 2 วรรค วรรคแรกของบทที่ 1-4 มี 5 คำ วรรคหลังของบาทที่ 1-4 มีวรรคละ 2 คำ บังคับคำเอก คำโท คือบาทที่

1-3 เหมือนโคลงสี่สุภาพ บาทที่ 4 วรรคหลังคำแรกเป็นคำเอก การส่งสัมผัส และสัมผัสระหว่างบทเหมือนโคลงสี่สุภาพ รวมบทหนึ่งมี 28 คำ

โคลงต้นสุภาพที่ปรากฏมีเพียง 1 เรื่องผู้ประพันธ์แต่งเพื่อแสดงแนวคิดเกี่ยวกับการแต่งกายที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่นในปัจจุบัน ดังตัวอย่าง

สายสะดือสือหว่างสร้อย	เสียวสะดือ
สายเดี่ยวเหนียวปากคือ	บ่วงไข
เกาะอกกอดอกอื้อ	อุมอก
แหะหมกเหมาะโหมะไว้	แหะฉมัง
เนื้อหนังปลั่งเปิดท้าว	ดาโลม
ตาลอดจอตจ้องโจม	จับจ้วง
บาโฉมยิ่งเบิ่งโฉม	ฉิ่งเฉาะ
ฉิ่งฉับกระหยับล้วง	กระหยักหลง
ลงสี่เหลียงสั่มใส่	ดละปิ่น
หัวเห่งหัวโหนกตาม	ดละปิ่น
สันตึกสุดโต่งสาม	ดึกด่อ
กระจะโฉมกระจ่างชั้น	อิตถิ
.....	

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์.(2543, กันยายน จ.11) ช่วงสาวเซินเตอร์พอยท์ :71

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ใช้โคลงต้นสุภาพแต่งเรื่อง “ช่วงสาว เซินเตอร์พอยท์” จำนวน 4 บท เพื่อแสดงทรรศนะเกี่ยวกับการแต่งกายของวัยรุ่นที่นิยมสวมเสื้อสายเดี่ยวไปประชันกันที่ศูนย์การค้า เซินเตอร์พอยท์ซึ่งเป็นแหล่งรวมแฟชั่นของวัยรุ่น

จากการศึกษารูปแบบโคลงที่ปรากฏในงานร้อยกรองพบว่า มีการใช้รูปแบบโคลงสี่สุภาพ โคลงกระทู้คำ โคลงต้นสุภาพและ โคลงต้นบาทกฤษร ตามลำดับ ผู้ประพันธ์คร่งครัดฉันทลักษณ์ในการแต่งและยังคงมีการร้อยโคลงเมื่อแต่งหลายบท ผู้ประพันธ์ใช้โคลงนำเสนอทรรศนะเกี่ยวกับเรื่องราวเหตุการณ์ต่างๆในบ้านเมือง และแสดงความรู้สึกของผู้ประพันธ์ที่มุ่งสร้างสรรค์งานเพื่อจรรโลงโลก

1.1.3 กาพย์ เป็นคำกานต์ดั้งเดิมของไทยเราอย่างเดียวกับโคลง และร่าย ครั้นอาจารย์ทางบาลีรวบรวมมาแต่งเป็นภาษาบาลีเรียกว่า คัมภีร์กาพย์ จึงเรียกว่ากาพย์ ตามภาษาบาลี (พระยาอุปกิจ ศิลปสาร.2416:430) กาพย์เป็นคำประพันธ์ที่บังคับ คณะ พยางค์ และสัมผัส

จากการศึกษาบทร้อยกรอง ปรากฏรูปแบบของกาพย์จำนวน 7 เรื่อง มีรูปแบบของกาพย์ 3 ชนิด คือ กาพย์ยานี 11 กาพย์ฉับ 16 กาพย์เห่เรือ และผู้ประพันธ์ยังใช้คำประพันธ์ประเภทกาพย์แต่งร่วมกับกลอนหกด้วยดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ก) ภาพยนตร์ยานี 11 ในหนึ่งบท มี 2 บาท เรียกบาทเอก บาทโท แต่ละบาทมี 2 วรรค วรรคหน้ามี 5 คำ วรรคหลังมี 6 คำ รวมบทหนึ่งมี 11 คำ การสัมผัสกำหนดให้คำสุดท้ายวรรคหน้าของบาทเอกสัมผัสกับคำที่ 3 วรรคหลังของบาทเอก และคำสุดท้ายของบาทเอกสัมผัสกับคำสุดท้ายวรรคหน้าบาทโท หากต้องการแต่งต่อให้มีสัมผัสระหว่างบท คำสุดท้ายของบาทโท สัมผัสกับคำสุดท้ายของบาทเอกในบทถัดไป

ภาพยนตร์ยานีที่ปรากฏในบทร้อยกรองมีจำนวน 6 เรื่อง ซึ่งการใช้รูปแบบคำประพันธ์ประเภทภาพยนตร์ยานี 11 ผู้ประพันธ์ ใช้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับสังคม จำนวน 4 เรื่องและใช้บรรยายเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิต จำนวน 2 เรื่อง

ผู้ประพันธ์เลือกใช้ภาพยนตร์ยานี 11 นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับแนวคิดด้านต่าง ๆ ทางสังคมในปัจจุบัน เช่นเรื่อง ยกมือขึ้น (เด็ก ๆ ล้อมไว้หมดแล้ว) ของศักดิ์ศิริ มีสมสืบ “เจ้าการเกิดเมายาบ้า ของไพโรจน์ทร์ ขาวงาม “แดนบี เอเวอร์วัน !” ของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ดังตัวอย่าง

ผู้ใหญ่และเด็ก ๆ	เส้นแดนอยู่ไหนใด
สนธิสัญญาใจ	โยซ่อนเร้นยากเจรจา
เด็ก ๆ และผู้ใหญ่	ฝ่ายไหนมีพวกมากกว่า
ยิงกัน.....มาซิมา	ฆ่าได้ฆ่าแวงได้แวง
สงครามพวกผู้ใหญ่	ก่อทุกข์ภัยทุกหนแห่ง
เด็กน้อยตาแดงแดง	ดาดำดำรับกรรมมา

.....

.....

ศักดิ์ศิริ มีสมสืบ.ยกมือขึ้น(เด็ก ๆ ล้อมไว้หมดแล้ว):60.(ฉ.9 ก.ค.2544)

ศักดิ์ศิริ มีสมสืบ แต่งเรื่อง ยกมือขึ้น(เด็ก ๆ ล้อมไว้หมดแล้ว) โดยใช้ภาพยนตร์ยานี 11 แสดงแนวคิดเกี่ยวกับสังคมด้านปัญหาเศรษฐกิจที่ผู้บริหารงานยุคเศรษฐกิจฟองสบู่ ทำให้ประชาชนเดือดร้อนต้องรับกรรมเพราะการบริหารประเทศที่ผิดพลาด สำหรับรูปแบบภาพยนต์ผู้ประพันธ์นำเอาเครื่องหมายวรรคตอนเช่น จุลภาค จุดไข่ปลา มาใช้เพื่เน้นการสื่อสารและอารมณ์สะท้อนใจของผู้ประพันธ์

และอีกบทหนึ่งผู้ประพันธ์ใช้ ภาพยนตร์ยานี 11 บรรยายสภาพสังคมชนบทของทุ่งแล้ง สะแบงหลวง ที่แห้งแล้ง เพราะภัยธรรมชาติของภาคอีสาน ดังตัวอย่าง

.....	
ลมแล้งสะแบงสะบัด	กระพือพัดธุลีผง
เกิดตายในตำรง	ยั้งยืนยงในเกิดตาย
อยู่อย่างสะแบงหยัด	สะแบงสะบัดสะแบงหลาย

สะแบงดีสะแบงร้าย	รักระบายใจสะแบง
ผู้เฒ่าเลือดชาวบ้าน	จิตวิญญาณอีสานแฉ่ง
เคี้ยวโลกกรำทุ่งแล้ง	อยู่อย่างแกร่งสะแบงใจ
พรสวรรค์เฉพาะตน	คนบางคนจึงยิ่งใหญ่
ธรรมชาติเฉพาะใช้	ไม้บางไม้จึงยืนย่น
ผู้เฒ่ากลางทุ่งแล้ง	สะบัดสะแบงแห่งจริงฝัน
ลมแล้งแห่งเหมันต์	สะบัดขวัญสะแบงชรา
หนุ่มสาวเลือดชาวบ้าน	ฟังนิทานอยู่พร้อมหน้า
ขณะลมแห่งโลกา	ทำยิ่งทำสะแบงเยาว์!

ไพวรินทร์ ขาวงาม. ทุ่งแล้งสะแบงหลวง: 89. (ฉ. 4 ก.พ. 2544)

กาพย์ยานี 11 ที่ปรากฏในบทร้อยกรอง ผู้ประพันธ์เคร่งครัดในฉันทลักษณ์เดิม แสดง จังหวะในการแบ่งคำเป็น วรรคแรก 2-3 วรรคหลัง 3-3 ได้อย่างลงตัว เนื้อหามุ่งนำเสนอพรรณนา ต่าง ๆ ทางสังคมชนบท และสังคมเมืองทั่วไป

ข) กาพย์ฉบัง 16 ในบทหนึ่งมี 3 วรรค วรรคแรกมี 6 คำ วรรคกลางมี 4 คำ และวรรค หลังมี 6 คำ รวมหนึ่งบทมี 16 คำ การส่งสัมผัส คำสุดท้ายของวรรคแรกสัมผัสคำ สุดท้ายของวรรคกลาง สัมผัสระหว่างบท คำสุดท้ายของวรรคหลังสัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคแรกของบทต่อไป

กาพย์ฉบัง 16 ที่ปรากฏในบทร้อยกรองมีเพียง 1 เรื่อง คือ มะโรงแดง ของ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ใช้กาพย์ฉบัง 16 แต่งแสดงพรรณนาเกี่ยวกับเหตุการณ์บ้านเมืองที่เปลี่ยนเข้าสู่ปี มะโรง ดังตัวอย่าง

มะโรงแดงแรงอิทธิฤทธิ์	ผลัดปีพลิกปี
พลิกไทยเป็นไทอาถรรพณ์	
ขุนน้ำต่อน้ำเนืองอนันต์	ขุนเขาคือคั่น
เขื่อนพระธรณินทรระนอง	
เพชรพลอยคือเพชรไพรพง	อันดาดเป็นดง
ลำดับลำดับประดัง	
สินทรัพย์ยากยัง	อยู่ยงคงขลัง
ฝากพระขลุ่ยผิงดูแล	

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์. มะโรงแดง: 56. (ฉ. 6 เม.ย. 2543)

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ใช้กาพย์ฉบัง 16 เพื่อนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับสภาพเหตุการณ์ บ้านเมืองของปีมะโรง สืบมาในการแต่งใช้คำมีความหมายหนักแน่น มีจังหวะการอ่านเป็น วรรคแรก 3-3 วรรคกลาง 2-2 และวรรคหลัง 3-3

ค) ภาพยนตร์เห่เรือ คือคำประพันธ์ที่แต่งด้วยโคลงสี่สุภาพกับกาพย์ยานี 11 โดยเริ่มด้วย
โคลงสี่สุภาพ 1 บทและตามด้วยกาพย์ยานี 11 อีกก็บทก็ได้ไม่จำกัดบทจนจบ ตอนขึ้น
ต้น นิยมให้เนื้อความในโคลงบทแรกและกาพย์บทแรกตรงกัน

ภาพยนตร์เห่เรือที่ปรากฏในบทร้อยกรองมี 2 เรื่อง ผู้ประพันธ์มีเจตนาที่จะใช้แสดง
พรรณนาเกี่ยวกับสภาพสังคมในปัจจุบัน ที่มีความเจริญด้านเทคโนโลยีพัฒนาก้าวหน้าไปไกลแต่
ในขณะเดียวกันบางส่วนของคนในสังคมยังยากจน คุณภาพชีวิตต่ำ ดังตัวอย่าง

เปรี้ยวปราดพุ่งพาดข้าม	พระนคร
ลอยเลื่อนโล้ลัมพร	เพริศพริ้ง
ข้ามหมอกม่านภยันต์สยอน	ขยະเขยอะ
หยากไย่ไหนหนอนกลิ้ง	กลาดแก้วกระจกสี ฯ

เปรี้ยวปราดพุ่งพาดข้าม	ลอยเลื่อนงามกลางลัมพร
หมอกม่านผ่านภยันตร	ข้ามพระนครกรุงเทพทวาร
รถเอयरถลอยฟ้า	เลื่อนโล้มาพาเยี่ยมวิมาน
ตึกแก้วแพรวตระการ	ข้างคลองเก่าน้ำเน่าเหม็น
ข้อฟ้าข้อฟ้ารี	หลวงตาสมิขีรถเบนซ์
เข้าหอล่อข้าวเย็น	เล่นจ้ำจี้กับสีกา
สายเดี่ยวสายสองสลึง	สายถึงคำย่ำรำมะนา
เข้าหอรอเพื่อนมา	ล่อยาม้าลองยาอี
รถเอयरถลอยฟ้า	ผ่าวิมานผ่านฉิมพลี
เทียบท่าพริบนาที่	ที่เดียวกัน...สวรรค์นรก!

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ (2542, พุทธศักราช ๒๕๔๒) ภาพยนตร์เห่เรือ : 11

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ แต่งภาพยนตร์เห่เรือเรื่อง "ภาพยนตร์เห่เรือ" เป็นเรื่องสั้น ๆ มีจำนวน
6 บท เพื่อแสดงแนวคิดเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมด้านเทคโนโลยีรุดหน้าไปไกลมี
รถไฟฟ้าให้บริการแต่ในขณะเดียวกันสภาพสังคมชุมชนสลัมคนยากจนก็ยังมีอยู่เช่นเดิม

และอีกบทหนึ่งผู้ประพันธ์ใช้ภาพยนตร์เห่เรือกล่าวยกย่องบุคคลสำคัญทางการเมืองในด้าน
การต่อต้านเผด็จการ ดังตัวอย่าง

ดาวหนึ่ง "ทองอินทร์" นั้น	เลือดดูล
ดาวหนึ่ง "เตี้ยง" เลือดสกล	เลือดสู้
ดาวหนึ่ง "ถวิล" เลือดคน	ร้อยเอ็ด
ดาวหนึ่ง "จำลอง" กอบกู้	เลือดเนื้อสารคาม ฯ
เสียงลือ เสียงเล่าอ้าง...	เขตไทยทางคมไปขวาน
ก่อนนี้มีตำนาน	ดาวอีสานด้านการเมือง

ยังมีสินักสู	ได้เรียนรู้ ได้รู้เรื่อง
หวังถิ่นจกรุ่งเรือง	จนลือเลื่องเป็นดาวสภา
รักถิ่น รักประเทศ	หลายสาเหตุแห่งสืบหา
มั่นคงในศรัทธา	ทั้งแกร่งกล้าในสัจธรรม
อีสานนับล้านแสน	เป็นดินแดนอันด้อยต่ำ
ถูกทิ้ง ถูกกระทำ	ถูกเหยียบย่ำจากส่วนกลาง

ไพวรินทร์ ขาวงาม (2544, มกราคม ฉ.3) *ตำนานดวงดาวชาวอีสาน* :110

ภาพยี่แป๊ะเรือที่ไพวรินทร์ ขาวงาม แต่งเพื่อเป็นการระลึกถึงวีรบุรุษต่อต้านเผด็จ โดยใช้โคลงกระทู้เริ่มต้นบทแรก และแต่งตัวด้วยภาพยี่ยานี 11 ซึ่งวางรูปแบบ คือ 4 บาทเป็น 1 บท จำนวนทั้งสิ้น 6 บท มีจังหวะการอ่านเป็น วรรคแรก 2-3 วรรคหลังเป็น 3-3

รูปแบบคำประพันธ์ประเภทภาพยี่ที่ปรากฏในบทร้อยกรองมีเพียง 3 ชนิดคือ ภาพยี่ยานี 11 ภาพยี่ฉมัง 16 ภาพยี่เห่เรือ ทุกเรื่องเคร่งครัดฉันทลักษณ์ เนื้อหาจะกล่าวถึงทรรคนะเกี่ยวกับเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงทำให้เกิดปัญหาสังคมตามมา คือความเจริญทางเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าไปไกลแต่ขณะเดียวกันคุณภาพชีวิตของคนส่วนใหญ่ยังต่ำ

1.1.4 ฉันท คือคำประพันธ์ชนิดหนึ่งซึ่งเป็นบทร้อยกรองที่กำหนด คณะ สัมผัส และตำแหน่ง ครุ ลหุ รูปแบบฉันทที่ปรากฏในบทร้อยกรองมี 2 ชนิด คือ ภูซงคประยาดฉันท 12 หนึ่งเรื่อง และสัททูลวิถีกิพิตฉันท 19 หนึ่งเรื่อง ดังต่อไปนี้

ก) ภูซงคประยาดฉันท 12 เป็นคำฉันทในกลุ่มที่มีวรรคละ 6 คำ ในบาทหนึ่งจะมีครุ ลหุ เป็น “ยะคณะ” รวม 4 คณะ บทหนึ่งมี 2 บาท บาทหนึ่งมี 2 วรรค การส่งสัมผัส คำสุดท้ายของวรรคแรก สัมผัสกับคำที่ 3 ของวรรคที่สอง และคำสุดท้ายของวรรคที่สองสัมผัสกับ คำสุดท้ายของวรรคที่สาม สัมผัสระหว่างบทคำสุดท้ายของวรรคที่ 4 สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สองของบทต่อไป

บทร้อยกรองที่ปรากฏ ภูซงคประยาดฉันท 12 มีเพียง 1 เรื่อง ซึ่งผู้ประพันธ์ใช้แต่งเฉลิมพระเกียรติเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษาของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ จำนวน 12 บท ดังตัวอย่างต่อไปนี้

พระแยมสรวลเสด็จย่าง	สิรางฆางฤทัยชน
สมัยสิงหอยน	ทวาทศดิถีชัย
ประทีนทิพย์ประทีปทอง	นราผองผคมไ้
สรเสริญคุณกรุณมัย	วิรัชเกริกกิดาการ
ธ ทรงกอปรภรณ์ยักิจ-	จ สัมฤทธิ เอาทาร์ย
ประโยชน์ยกพสกศาน-	ดิสุขทั่วไผทรมย์
-----	-----

ัญญา วิเศษแพทยา.(2543, สิงหาคม ฉ.10) *“เสมอมาตุแผ่นดิน”*: 9

ธัญญา วิเศษแพทยา แต่งกุชงคประยาดฉันท์ โดยเคร่งครัดในฉันทลักษณ์ จังหวะในการอ่านในแต่ละวรรคเป็น 3-3 ลงตัวพอดี ด้วยลีลาอย่างอาการเลื้อยของพญานาคด้วยความสง่างามและหนักแน่น แสดงแนวคิดปลูกใจให้สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ที่เปรียบดัง “มาตุแผ่นดิน”

ข) สัททูลวิกิพิตฉันท์¹⁹ คือฉันท์ที่มีความหมายว่า ฉันท์เสียผยอง หรือเสียคะนอง สำหรับแต่งบทไหว้ครูและยอพระเกียรติ (ประยอมของทองและคณะ.2544 : 83)มีข้อบังคับในการแต่งคือ บทหนึ่งมี 3 วรรค วรรคที่หนึ่งมี 12 คำ วรรคที่สองมี 5 คำ และวรรคสุดท้ายมี 2 คำ บทหนึ่งรวมมี 19 คำ การสัมผัสคำสุดท้ายของวรรคที่หนึ่งสัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สอง สัมผัสระหว่างบทคำสุดท้ายของวรรคที่สามสัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่หนึ่งของบทต่อไป

สัททูลวิกิพิตฉันท์ ปรากฏในบทร่ายกรองเพียง 1 เรื่อง เพื่อเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชในโอกาสวันเฉลิมพระชนพรรษา 5 ธันวาคม 2542 ดังตัวอย่าง

น้อมเกล้ากราบบทเรศพระภูมิพลเดช	
เพ็ญบุรีไพเศษ	วิบุร
ไต่เปี่ยมด้วยทศราชธัมมะบริสุทธิ	
ปกเกล้าประชาดจ	ปีตา
สอดส่องทุกซุขราชภูรีประสาทอรุณะดา	
สรรค์สิ่งประสิทธิ์สา-	รพัน
เมตตาบาริมนันตีกอปรหิตอนันต์	
ปุนราชทรัพย์ปัน	ประจาด
ทรงเหนือล้ำวรกายมิหน่ายทศภาค	
เพียรเข้าประเทายาก	ทุน

ธัญญา วิเศษแพทยา.(2542, ธันวาคม ฉ.2) เฉลิมพระเกียรติพระมหาราช : 24

บทร่ายกรองที่ใช้ฉันท์แต่งมีเพียง 2 เรื่อง ผู้ประพันธ์ใช้ลีลาของฉันท์ที่แตกต่างกันคือ เมื่อแต่งเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชก็ใช้ สัททูลวิกิพิตฉันท์¹⁹ แต่งเพื่อแสดงถึงความองอาจสง่างามดุจเสียผยอง ดุดัน หนักแน่น การแบ่งวรรคเป็น วรรคแรก 3-3-2-4 วรรคที่สอง 2-3 และวรรคที่สาม 2 ส่วนกุชงคประยาดฉันท์¹² ผู้ประพันธ์ใช้แต่งเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ เพื่อแสดงถึงความสง่างาม และนุ่มนวลมีลีลาเป็นจังหวะน่าฟัง

1.2 รูปแบบฉันทลักษณ์ประยุกต์

รูปแบบประยุกต์ หมายถึง บทประพันธ์ที่มีรูปแบบในการแต่งใหม่ โดยมีการนำรูปแบบฉันทลักษณ์เดิมมาเป็นแนวเทียบมีหลายลักษณะดังนี้

ก) รูปแบบกลอนเปล่า

กลอนเปล่า คือบทประพันธ์ที่ไม่บังคับฉันทลักษณ์ในการเรียบเรียง เน้นการสื่อความหมายให้ชัดเจนอย่างร้อยแก้ว แต่ก็ยังคงลักษณะบางอย่างของคำประพันธ์ร้อยกรองไว้ เช่น จังหวะซึ่งไม่ใช่กฎเกณฑ์ตายตัว ลักษณะเป็นการประสมประสานของร้อยกรองและร้อยแก้ว

รูปแบบกลอนเปล่าที่ปรากฏในบทร้อยกรองมีจำนวน 21 เรื่อง แต่งโดย ละไมมาด คำฉวี และมักจะใช้หัวเรื่องเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ โดยที่เนื้อเรื่องจะเปลี่ยนไปคือ “ศิลาไม่จารึก” แต่งเป็นเรื่องต่าง ๆ ได้จำนวน 14 เรื่อง เนื้อหาเป็นการแสดงแนวคิดด้านสังคม เศรษฐกิจของบ้านเมือง ดังตัวอย่าง

ป่าช้าอดีตอันรกร้าง
 ทอดพื้นที่กว้างขวาง
 ตลอดระยะเส้นทางประวัติศาสตร์ไทย
 ไม่มีใครอยากรู้
 ไม่มีใครพยายามเรียนรู้
 ว่ามีคำตอบอะไรอยู่
 กับถ่านเก่าอันฟุ้งกระจายไกล
 ในที่สุดก็ถึงงานฉลอง
 ทุกคนต่างเฉลิมฉลอง
 ระเบิดพลุดอกไม้ไฟจากจีน
 ขนมอบตุ้มเกมจากญี่ปุ่น
 ภาพยนตร์ดนตรีฝรั่ง
 และสรรพอาหารนานาชาติ
 ล้วนสามารถกับการจับจ่าย
 ด้วยการคำนวณค่าเงินในสกุลอเมริกัน
 ชงไตรรงค์พลั่วใสว
 ชาติใคร
 ชาติอะไร

ละไมมาด คำฉวี.(2543, มิถุนายน จ.8) ศิลาไม่จารึก : 21

ละไมมาด คำฉวี แต่งเรื่องศิลาไม่จารึก โดยใช้รูปแบบกลอนเปล่า ซึ่งส่วนมากมักใช้จำนวนคำในแต่ละวรรคน้อย เพื่อเน้นความ ให้มีน้ำหนัก ทุกเรื่องเป็นบทสั้น ๆ เนื้อเรื่องส่วนใหญ่เป็นเรื่องแสดงแนวคิดเกี่ยวกับสภาพสังคมไทยที่มีการเปลี่ยนแปลงและเศรษฐกิจที่ตกต่ำ ส่วนเรื่องนี้ผู้เขียนแสดงทรรศนะถึงประเทศไทยที่ถูกชาวต่างชาติเข้ามา Tale over กิจการต่าง ๆ ทำให้เสียดุลการค้าแก่ชาวต่างชาติ

กลอนเปล่าบางบทของละไมมาด คำฉวี มีลักษณะคล้ายร้อยกรองที่ยึดฉันทลักษณ์ในการแต่ง คือมีจังหวะในการอ่านและมีสัมผัสใน สัมผัสนอก ดังตัวอย่าง

ปึงแอ้งปึงไปไหนไหลหาย
วังยังไม่สบายหน่ายไผ
ยมยั้งยมโกรธโทษตรงโตรดใจ
น่านไม่นานแห่งไร้น้ำใจแล้ง

ใครใคร่ค้ำน้ำค้ำ
ใครใคร่ค้ำน้ำใครใคร่ค้ำ
น้ำใครใคร่ใคร่ค้ำค้ำ
ใครบ่บังอาจว่าใคร

น้ำไหลเป็นไฟฟ้า
ไฟฟ้ากะพริบเป็นยา
ยาย่อยเป็นอาการบ้า
บ้าออกฤทธิ์เป็นเมืองทรมาน

ใครค้ำชั่วค้ำโหดค้ำฉ้อค้ำ

ละไมมาด คำฉวี.(2544, ตุลาคม จ.12) ศิลาไม่จารึก : 21

ผู้ประพันธ์แต่งบทแรกมีลักษณะคล้ายกลอนแปด คือมีจำนวนคำในบทแรกวรรคละ 7 คำ และบาทที่สองมีวรรคละ 8 คำ สัมผัสคำสุดท้ายของวรรคแรกสัมผัสกับคำที่สี่ ของวรรคที่สอง และคำสุดท้ายของวรรคที่สองสัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สาม ซึ่งข้อบังคับดังกล่าวมีลักษณะคล้ายกลอนแปด ส่วนบทที่สองจำนวนคำมี 5-7 คำในแต่ละวรรคและมีการสัมผัสคล้ายกลอนแปด ผู้ประพันธ์ใช้คำเดียวกันส่งสัมผัสคือคำว่า “ค้ำ” ซึ่งในบทร้อยกรองไม่นิยมส่งสัมผัส สำหรับในการแบ่งวรรค บทที่ 1-3 มีบทละ 4 วรรค และสุดท้ายมีวรรคเดียว

การแบ่งวรรคกลอนเปล่าของละไมมาด คำฉวี มีจำนวนแตกต่างกันบางเรื่องก็แบ่ง 4 วรรค บางเรื่องก็แบ่ง 3 วรรค บางเรื่องก็ไม่ได้แบ่งบทเลย ตัวอย่าง แบ่งบทเป็นบทละ 3 วรรค เช่น

แต่ละครั้งกองทัพ
แต่ละคราวกุศโลบาย
ที่ช่วยไว้ให้รอด

ที่สุดคือคน
ที่สุดสุดคือความคิด
ที่ชี้ทิศรอดหรือวอด

วันเนาสงกรานต์

วันกำลังผ่านศก

อยุธยาหมกไหม้เมืองมอด

ละไมมาด คำฉวี.(2544, มิถุนายน จ.10) ศิลาไม่จารึก : 21

รูปแบบกลอนเปล่าที่ปรากฏเป็นบทประพันธ์ของ ละไมมาด คำฉวี เพียงคนเดียว เป็นคำประพันธ์ที่ไม่มีข้อบังคับ ผู้ประพันธ์ใช้การสัมผัสในทั้ง สัมผัสสระ และสัมผัสพยัญชนะ เพื่อให้เกิดความราบรื่นในการอ่าน มีการซ้ำคำที่ต้นวรรคเพื่อเน้นความ จำนวนคำที่ใช้บ่อยแต่สื่อความหมายได้ชัดเจน

ข) รูปแบบกาพย์ยานีประยุกต์ บทหนึ่งมี 4 วรรค วรรคละ 4-7 คำ แบ่งจังหวะคำในแต่ละวรรคไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับจำนวนคำในวรรค การสัมผัสถูกต้องตามฉันทลักษณ์ของกาพย์ คือ คำสุดท้ายของวรรคที่ 4 สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ 2 ของวรรคต่อไป

กาพย์ยานีประยุกต์ที่ปรากฏในบทร้อยกรองมีเพียง 1 เรื่อง คือ เรื่อง “วัดมณฑลของแม่” ของ ไพวรินทร์ ขาวงาม เจตนาในการแต่งเพื่อแสดงแนวคิดถึงความรักของแม่ที่ควรแก่การเคารพยกย่อง ดังตัวอย่าง

คืนหนึ่งข้าฝัน	เห็นฝันของคนแก่
ตื่นขึ้นมาประหลาดแท้	แม่ให้ของขวัญเป็นฝันจริง
ฝันแม่หมดปาก	เคี้ยวข้าวแสนยากลำบากยิ่ง
ยอมปวด ถอนไว้ ไม่ยอมทิ้ง	เก็บซ่อนเป็นสิริมงคล
แจกลูกแต่ละชี	อวยพรคำดีแต่ละหน
ลูกแม่แต่ละคน	รักแม่ยากจนแต่ละใจ
“ฝันแท้ แม่ให้ ลูกรัก	เงินทอง ของหนัก เกินจะให้
ทำมาหากิน เดินทางไกล	ฝันเก่า จะเฝ้าใกล้ ได้ดูแล
หมอว่า แม่แก่ แม่ผอม	ควรใส่ฟันปลอมให้แม่
เคี้ยวผักได้บ้าง ยังดีแท้	แกว่าอย่างไร ก็ว่ามา”

ข้าให้ฟันปลอมแก่แม่

แม่ให้ฟันแท้แก่ข้า

แท้ ปลอม จริง ผัน จำรรจา

เป็นภาษา ลูกและแม่ แปลว่า “รัก”!

ไพวรินทร์ ขาวงาม.(2543, พฤศจิกายน จ.1) วัดมณฑลของแม่ :21

ผู้ประพันธ์แต่งเรื่องวัดมณฑลของแม่ โดยใช้กาพย์ยานีและกลอนหกมาประยุกต์ใหม่ มีจำนวน 5 บท จำนวนคำบทที่ 1-3 ในแต่ละวรรคมีตั้งแต่ 4-7 คำ เช่น บทที่หนึ่งและบทที่ 2 วรรคแรกมี 4 คำ บทที่ 2 วรรคที่ 2 วรรคแรกมี 7 คำ การส่งสัมผัสไม่เคร่งครัดเช่น บทที่ 2-4 มีการส่งสัมผัสคลาดเคลื่อน คือ คำสุดท้ายของวรรคแรกสัมผัสคำที่ 4 ของวรรคที่สอง ส่วนสัมผัส

อีกตำแหน่ง คือ คำสุดท้ายของวรรคที่ 2 สัมผัสคำสุดท้ายของวรรคที่ 3 และมีสัมผัสระหว่างบท ถูกต้องตามรูปแบบฉันทลักษณ์เดิม

ค) รูปแบบเพลงพื้นบ้านประยุกต์ หมายถึง รูปแบบคำประพันธ์ที่มีลักษณะของ เพลงพื้นบ้านที่ร้องเล่นกันตามท้องถิ่นทั่วไป

บทร้อยกรองรูปแบบเพลงพื้นบ้านประยุกต์ที่ปรากฏ มีลักษณะเป็นกลอนห้วนเดียวคล้าย กลอนสี่ ผู้ประพันธ์ยกเอาบทร้องเล่นของเด็กในจังหวัดร้อยเอ็ดมาบทหนึ่งแล้วแต่งยั่วล้อ โดยใช้รูปแบบอย่างเดียวกัน ดังตัวอย่าง

“อีเก็งเดือนดาว	ผู้สาวดำข้าว
ผู้เฒ่าเป่าแคน	ตักแตนเป่าปี
กุดจีไถนา	นกกะทาดดุด
อีเก็งเดือนดาว	ผู้สาวอ้มข้าว
ผู้เฒ่าอ้มแคน	ตักแตนอ้มปี
กุดจีอึมนา	นกกะทาชี้แตก
อีเก็งเดือนดาว	ผู้สาวขายข้าว
ผู้เฒ่าขายแคน	ตักแตนขายปี
กุดจีขายนา	นกกะทขายไข
อีเก็งเดือนดาว	ผู้สาวขาดข้าว
ผู้เฒ่าขาดแคน	ตักแตนขาดปี
กุดจีขาดนา	นกกะทาไขหด
อีเก็งเดือนดาว	ผู้สาวหิวข้าว
ผู้เฒ่าหิวแคน	ตักแตนหิวปี
กุดจีหิวนา	นกกะทาผัดเผ็ด

ไพวรินทร์ ขาวงาม.(2544, มิถุนายน ฉ.8) เพลงเด็กร้องเล่น :127

ไพวรินทร์ ขาวงาม ใช้รูปแบบเพลงพื้นบ้านประยุกต์ที่เป็นเพลงเด็กร้องเล่น แล้วแต่ง ต่อโดยใช้รูปแบบเดียวกัน มีจำนวน 8 บท ซึ่งมีลักษณะเป็นกลอนห้วนเดียว วรรคแรกขึ้นต้น ด้วย “อีเก็งเดือนดาว” ทั้ง 8 บท บทหนึ่งมี 6 วรรค วรรคละ 4 คำ การสัมผัสคำสุดท้ายของ วรรคแรกสัมผัสกับคำที่ 2 ของวรรคที่สอง คำสุดท้ายของวรรคที่สาม สัมผัสกับคำที่ 2 ของ วรรคที่สี่ และคำสุดท้ายของวรรคที่ห้าสัมผัสกับคำที่ 2 ของวรรคที่ 6 และไม่มีสัมผัสระหว่าง บท จังหวะการอ่านเป็น 2-2 ทุกวรรค เนื้อเรื่องเป็นการแต่งต่อจากเพลงเด็กร้องเล่นเพื่อแสดง แนวคิดเกี่ยวกับชาวนาที่ยากจนคิดจะเลิกอาชีพชาวนา ขายนา สุดท้ายไม่มีที่ทำกินก็ต้องกู้หนี้ยืมสิน ยิ่งทำให้ชาวนายากจนลงอีก

นอกจากนี้รูปแบบฉันทลักษณ์ประยุกต์ใหม่ที่ปรากฏมีลักษณะคล้ายบทเพลงร้องเล่น คือ เรื่อง “เวย์ ทุ คราย” (WAY TO CRY) ของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ซึ่งกลับคำมาจาก “Y2K” โดยมีเจตนาเพื่อแสดงแนวคิดด้านการเมือง การปกครอง ดังตัวอย่าง

วายุทูเค
สัตว์ทั้งหลาย
คนทั้งนั้น

ผีดาวตก
ปอบผีฟ้า
คนห่มเหลือง
คนเงิ๊ง

เขียดตะปาด
จนย่าแย้
รัฐบาล
รุมกันแตก
ตามลูกพี่
ร่ำร้องหา
เสพสุขเสพ

เด็กวันนี้
นั่งหน้าเกเรียน
ยังไม่เข็ด
คิดได้เอง
เวย์ทุคราย

คือเวย์ทุคราย
จะเบียดเบียนกัน
จะลงนรก ๗ ...
(โอมเพี้ยง!)

จะเข้าท้องหมา
จะนั่งตรอมเมือง
จะหาแม่ให้เหล่า
จะขึ้นธรรมาสน์...๗
(โอมเพี้ยง!)

ระเบ็งเซ็งแซ่
ยังจนดักดาน
คือเบียดหัวแตก
แล้วรุมกันตี
อเมริกา
แต่ไอเอ็มเอฟ
ยาบ้ายาอี...๗
(โอมเพี้ยง!)

มีตาเป็นเหลี่ยม
กดอินเตอร์เน็ต
ตามเขาแล้วเก่ง
ลั่นโง่จับหายน
ปีวายุทูเค ๗...
(ให้อ้าว!)

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์.(2543, มกราคม ฉ.3) เวย์ทุคราย :9

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ แต่งเรื่อง เวย์ทุคราย โดยกำหนดรูปแบบฉันทลักษณ์คล้ายกับบทเพลงร้องเล่น กำหนดให้วรรคหน้ามี 3 คำ และวรรคหลังมี 4 คำ มีการส่งสัมผัสโดยให้คำสุดท้ายของวรรคที่ 2 สัมผัสคำสุดท้ายของวรรคที่ 3 คำสุดท้ายของวรรคที่ 4 สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรค 5 เป็นอย่างนี้ไปตลอด

จากการศึกษารูปแบบในการแต่งร้อยกรองพบว่าสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ ประเภทยึดฉันทลักษณ์เดิมอย่างเคร่งครัด และมีการพัฒนาเพิ่มขึ้นโดยใช้เครื่องหมายวรรคตอนในบทร้อยกรอง ทั้งนี้เพื่อแบ่งความให้ชัดเจนขึ้นและเน้นการสื่อความหมายด้านอารมณ์สะท้อนใจ และประเภทที่สอง คือรูปแบบฉันทลักษณ์ประยุกต์มี 3 ชนิดได้แก่ รูปแบบกลอนเปล่าซึ่งมีลักษณะคล้ายกับร้อยกรองที่ยึดฉันทลักษณ์เดิมในด้านการสัมผัส รูปแบบกาพย์ยานีประยุกต์มีการใช้จำนวนคำในวรรคไม่แน่นอน และการส่งสัมผัสที่คลาดเคลื่อนไปจากเดิม และเพลงพื้นบ้านประยุกต์มีการใช้รูปแบบเพลงเด็กร้องเล่นมาเป็นแบบอย่างในการแต่ง

ส่วนกลวิธีในการเลือกรูปแบบบทร้อยกรองนั้นพบว่า บทร้อยกรองที่แต่งโดยยึดฉันทลักษณ์เดิมอย่างเคร่งครัด ได้แก่ กลอน โคลง กาพย์ และฉันท์ กลอนใช้ประพันธ์เนื้อหาเกี่ยวกับสภาพเหตุการณ์บ้านเมืองทั่วไป การกล่าวยกย่องสดุดีบุคคลสำคัญที่ทำคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติ โคลงใช้ประพันธ์เนื้อหาเกี่ยวกับสภาพสังคม การเมือง การศึกษา และสดุดีกวีที่สร้างสรรค์ผลงานจรโลงโลก กาพย์ใช้ประพันธ์เนื้อหาเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจและปัญหาต่างๆในสังคม และฉันท์ใช้ประพันธ์เนื้อหาเกี่ยวกับเทิดพระเกียรติพระบรมวงศานุวงศ์เพื่อแสดงถึงความสูงส่งและสง่างามในลีลา จังหวะของคำประพันธ์ ส่วนรูปแบบฉันทลักษณ์ประยุกต์พบว่า ใช้ประพันธ์เกี่ยวกับเนื้อหาแสดงแนวคิดด้านสภาพสังคม เศรษฐกิจและล้อเลียนเหตุการณ์บางอย่าง การเลือกรูปแบบ ฉันทลักษณ์ในการแต่งบทร้อยกรองพอสรุปได้ว่า ผู้ประพันธ์เลือกใช้รูปแบบบทร้อยกรองที่มีลักษณะลีลาสอดคล้องกลมกลืนกับเนื้อหาที่กล่าวถึง

2. ด้านวรรณศิลป์

วรรณศิลป์ หมายถึงศิลปะในการแต่งหนังสือ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน.2525.)

ส่วนกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ทรงกล่าวโดยสรุปว่า ความหมายในเชิงวรรณศิลป์พิจารณาได้จากการใช้ถ้อยคำ สำนวนสร้างภาพทำให้เกิดรสคำ รสความ (กรมหมื่นพิทยารักษ์.2514:314)

วรรณศิลป์ที่ปรากฏในบทร้อยกรอง ผู้วิจัยจะวิเคราะห์เฉพาะในด้าน การใช้คำ และการใช้โวหารภาพพจน์เท่านั้น ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 การใช้คำ

การใช้คำของผู้ประพันธ์ที่ปรากฏในบทร้อยกรองมีการเลือกสรรคำมาใช้ในการสื่อความหมาย และมีความไพเราะในการใช้เสียงของคำด้วยดังการวิเคราะห์ต่อไปนี้

2.1.1 การเล่นเสียงสัมผัส การเล่นสัมผัสในบทร้อยกรองมีทั้งสัมผัสนอก สัมผัสใน สัมผัสอักษร และสัมผัสสระ ในที่นี้จะวิเคราะห์สัมผัสพยัญชนะและสัมผัสสระ ดังนี้

ก) สัมผัสพยัญชนะ ได้แก่ การนำคำที่มีพยัญชนะต้นเสียงเดียวกันมาเข้าสัมผัสกัน โดยไม่ต้องคำนึงถึงเสียงสระ เสียงวรรณยุกต์และเสียงตัวสะกด สัมผัสอักษรที่ปรากฏในบทร้อยกรอง มีดังนี้

บทร้อยกรองที่มีการเล่นสัมผัสโดยนำคำที่มีพยัญชนะต้นเสียงเดียวกันมาเรียงชิดกัน 2 คำ เช่น

คือจังหวะจะคอนห่างทอนทับ

ทั้งฉิ่งฉับรับช่วงป็นพวงพุ่ม

ทำนองถ้อยร้อยสอดเ้ากอดกม

ค้อยอบอ้ม ชุมช่อลอององค์

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์.(2544, มิถุนายน ฉ.8) กลอนครู : 9คำ

ประพันธ์ข้างต้นมีการเล่นสัมผัสพยัญชนะต้น ท, ฉ, ก, อ, ช

<u>เปรี้ยวปราดฟ่งพาดข้าม</u>	พระนคร
<u>ลอยเลื่อนโล้อัมพร</u>	<u>เพริศพริ้ง</u>
<u>ข้ามหมอกมานกยันต์สยอน</u>	<u>ขยະเขยอะ</u>
<u>หยากไยไหนดนอกลง</u>	<u>กลาดแก้วกระจกสี ฯ</u>

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์.(2542, พฤศจิกายน จ.1) ภาพยนตร์ : 11

ส่วนคำประพันธ์บทข้างต้นนี้มีการเล่นสัมผัสพยัญชนะต้น 2 คำคือ ป, พ, ม, น, ข และพยัญชนะต้น 3 คำ ได้แก่ ล, ก

นกพลัดป่ามาแดนแสนลับสน
ช่างเวียนนวนวงวกให้นกหลง
ไว้เรี่ยวแรง แข็งขึ้นกลับคืนคง
มีเพียงกรงเป็นคอนคอยต้อนรับ

วันเนา ยูเด็น (2543, สิงหาคม จ.10) นกพลัดป่า : 21

และการเล่นสัมผัสพยัญชนะต้นของคำประพันธ์ข้างต้นมีการใช้พยัญชนะต้น 2 คำคือ ข, ค สัมผัสพยัญชนะต้น 3 คำ ได้แก่ ส, ร และสัมผัสพยัญชนะต้น 4 คำ ได้แก่ ว

ผู้ประพันธ์นำคำที่มีพยัญชนะต้นเสียงเดียวกันมาเรียงชิดกันตั้งแต่ 2-4 คำ ทำให้บทร้อยกรองมีเสียงคล้องจองเกิดเสียงไพเราะ และมีความหมายดี การใช้สัมผัสพยัญชนะต้นเสียงเดียวกัน 2-4 คำ เช่นนี้ ปรากฏในบทร้อยกรองประเภทกลอนมากที่สุด

บทร้อยกรองบางบทมีพยัญชนะเสียงเดียวกันเรียงชิดกันตั้งแต่ 3-4 คำ ดังตัวอย่าง

<u>ปราชญ์เปรมปราโมชเอื้อ</u>	อวยธรรม
<u>สื่อสัจสารแท้จำ</u>	หลักไว้
<u>เผยแผ่พิชชานำ</u>	มโนมุนย์
<u>ผูกผาดผ่องแผ้วให้</u>	ห่างเหินโมหันท์

ว.วชิรเมธีภิกขุ. กราบพระธรรมปิฎก 60 ปี : 24 (จ.3 ม.ค. 2543)

ระอุเดือดเปลวแดดที่แปดริ้ว	โซยแผดกริ้วลามเลียระเหี่ยระโหย
เสียง <u>อ้อนออตอ้ออิง</u> บ้างโอดโอย	บ้างถูกบาปเขี่ยนโบยมาบอบซ้ำ

ศักดิ์ศิริ มีสมสืบ. รักจากที่บางประกง : 94 (จ.7 ม.ค. 2543)

จากบทร้อยกรองผู้ประพันธ์มีการใช้สัมผัสพยัญชนะ 4 คำ คือ อ และอีกบทหนึ่งผู้ประพันธ์ใช้สัมผัสพยัญชนะ 3 คำคือ ส และสัมผัสพยัญชนะ 4 คำ คือ ย

ธนูขีดกรีดกรายให้ทางขาด	คลื่นยัง <u>สาดซัด</u> สาวเป็นราวเรียง
ทิ้งทิวทรายร้ายรำดำนานเนื่อง	พระเกียรติอันรองเรืองแห่งองค์ราม
แผ่นดินเชื่อมแผ่นดินมาสิ้นสุด	เปลี่ยนนงยุทธเป็น <u>นอญหยุดหยด</u> หยามหยาม
ห้ามศึกเทวณรงค์หยุดสงคราม	ไม่อาจหยุดอาจห้ามสงครามคน

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์.(2543, มิถุนายน จ.8) ถนนพระราม : 53

การนำคำที่มีพยัญชนะต้นเสียงเดียวกันมาเรียงชิดกัน 3-4 คำที่พบมีทั้งโคลงสี่สุภาพ และ กลอนแปด ซึ่งการสัมผัสเสียงพยัญชนะดังกล่าวจะช่วยเพิ่มเสียงไพเราะมากขึ้น ทั้งทำให้ ความหมายชัดเจนขึ้นด้วย

นอกจากนี้ยังมีการเล่นสัมผัสพยัญชนะต้นเสียงเดียวกันหรือคำเดียวกันโดยมีคำอื่นมาคั่น กลาง 1-2 คำ ดังตัวอย่าง

ประตูปากก็เบิกผา	ขึ้นรับแดดชดลมดง
น้ำพร่างคะนองพง	พนาเนนอยู่อิงคะนิง
น้ำร่วงคือเพชรร่วง	จากเพดานแห่งดาวตึงส์
เกลียดกลิ้งดังเกลากลิ้ง	กระจายหายมีทันเห็น
โพนภาพตะเพินพัก	สลักบันประหนึ่งเป็น
เหย้าย่านพิมานเย็น	มาอยู่เพียงกำแพงผา
เปลวปล่องอันฟ้าปลั่ง	ก็เปล่งลำซวาลา
สาตไม้ละมุนมา	ละไมตามลงลำธาร
ถั่งพรมระงมพฤษ	สะทีกไหวทั้งจักรวาล
ปรุงใจประจจจาร	เป็นใจเดียวใจแผ่นดิน

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์.(2543, พุทธศักราช ๒๕๔๓) ก้าวรลอด : 49

จากตัวอย่างแสดงถึงการเล่นสัมผัสพยัญชนะในบทร้อยกรองประเภทกลอนแปด มีทั้งสัมผัสชิด และสัมผัสคั่น คำที่นำมาเล่นสัมผัสพยัญชนะมีจำนวนตั้งแต่ 2 – 4 คำ

ส่วนคำประพันธ์ประเภทโคลง ผู้ประพันธ์นิยมแต่งโคลงให้มีการเล่นสัมผัสอักษรระหว่าง คำสุดท้ายของวรรคหน้ากับคำแรกของวรรคหลัง ดังตัวอย่าง

พระพลีพิริยะสร้าง	สุขศานต์
ไตรสิกขาตระการ	เก็จแก้ว
แปดหมื่นสี่พันดล	แต่โลกย์ เราร
พระเสกสัมฤทธิ์แล้ว	เลิศล้ำเลอสมัย
ธงชัยธรรมจักรแพรว	พรรณราย
ตรีปิฎกสืบสาย	ศาสน์สร้อย
คืนวันค่อยกลับกลาย	กลืนกลีบ เมฆนอ
ไสยศาสตร์รุกรมาดคล้อย	เคลื่อนเข้าข่มขวัญ
อาธรรม์เรืองโรจน์รุ่ง	รางซาง
อลัชชีคือลาง	เล่ห์ร้าย
กาสาวพัสดร์อำพร	พิปริต
เล่นแร่แปรธาตุย้าย	ยกเอียงเบรื่องประโคม

ว.วชิรเมธีภิกขุ.(2543, มกราคม ๒๕๔๓) กราบพระธรรมปิฎก 60 ปี : 24

บาสุผู้ปลดเปลื้อง	จักรวาล
ปล่อยอุกกาบาตพาล	พ้งได้

ปล่อยดาวส่องบรรสาน
โยไปปล่อยโลกให้

แสงศรัท-ธาเวย
ห่างอุ้งมือสุ

ถูงมือไปแม่นแม่น
มีย่อมเอี่ยมสะอาดใด
ที่เปื้อนเลือดคือโคล
ถอดเปลี่ยนถุงใหม่ขี้

มือไฉน
ตั้งนี้
ถูงเขรอะ
แขยยะยัมอ้มฉนำ

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์.(2543, กรกฎาคม ฉ.9) ผู้ปลดปล่อยดวงดาว : 24

การเล่นเสียงสัมผัสพยัญชนะระหว่างวรรคในบาทเดียวกัน โดยให้คำสุดท้ายของวรรค
หน้าสัมผัสกับคำแรกของวรรคหลังจะทำให้เกิดความเชื่อมโยงของเสียงจากวรรคหน้าสู่วรรค
หลัง ทำให้เกิดความไพเราะยิ่งขึ้น พบมากในคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ

ข) สัมผัสสระ คือ คำที่ใช้สระเสียงเดียวกัน และใช้มาตราตัวสะกดเดียวกันสัมผัส
สระที่ปรากฏในบทร้อยกรองของผู้ประพันธ์ มีดังนี้

- การใช้สระเดียวกันเรียงสองคำ เรียกว่า เคียง และสระเดียวกัน 2 สระ
สระละ 2 คำ เรียกว่า ทบเคียง ดังตัวอย่าง

เป็นแหล่งรวมคนดีศรีประเทศ
แหล่งโรคร้ายมากอย่างสร้างภาระ

แหล่งร่วมเพศชื่อเลื่องเปื่องกักขพะ
ใกล้เป็นแอ่งมรณะประชากร

ทิน ลอ.(2543, มกราคม ฉ.3) แอ้งอารยะ : 23

สมองฝรั่งซังกิโสด
ดีกรีเกรดเปรตรีบจอง
เสพอาจมดมตำแหน่งแย่งยื้อ
กรมกองทุกระบบตลบตะแลง
ฝันโครงการหวานหอมจอมโปรเจกต์
ไร้น้ำยาทำ ทายหลายประเด็น

วิชาการอภัยศตางขวนขวายจับจ้อง
ได้แล้วพองขนกันสำแดง
แล้วแต่มือใครยาวกว้าวกล้าแกร่ง
กลุ่มไหนเส้นแข็งแย่งกันเป็น
ปัญหาเล็ก ๆ สิ้นปัญญาหาทางเข็น
มองไม่เห็นนอนสูงฝู่งเปตา

ว.ศรีสุโร.(2543 กันยายน ฉ.11) เปดพลี : 87

พลันวาโยโถโถมโหมถึงทับ
อินทร์ตกช้างเราวันหัวคะมำ

หน้ากาลจับขยับเคี้ยวมาลัยขยำ
โยคีพราคำสวดอยู่อิงอล

ว.ศรีสุโร.(2543, มกราคม ฉ.3) เสนาคีที่เสียมเรียบ : 68

จากตัวอย่างผู้ประพันธ์ใช้สัมผัสสระเรียงกันสองคำ ทำให้บทร้อยกรองมีเสียงไพเราะ
สละสลวย ทั้งยังทำให้จังหวะการอ่านราบรื่นขึ้นด้วย

- การใช้สระเดียวกันเรียงสามคำ เรียกว่า เทียบเคียง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตื่นวังก์หลังสังวสนาคิขแมร์
“พิมานอากาศ” ปรางค์เก่าปรัมปรา

โลกมิแยสุขสมบูรณด้วยภักษา
เล่าขานมาตรงดำนานสราญเฮย

อังคาร กัลยาณพงศ์. (2543, พฤศจิกายน ฉ.1)____: 44

การสัมผัสสระเรียงกันสามคำ ทำให้มีความคล้องจองมากขึ้น และเป็นการเน้นเสียงให้หนักแน่นขึ้น

- การใช้สระเสียงเดียวกัน สองคำมีสระอื่นมาคั่นกลาง 1 คำ ถ้าอยู่ปลายวรรคเรียกว่าเทียบhook และถ้าอยู่ต้นวรรคหรือกลางวรรคเรียกว่า แทรกเคียง ดังปรากฏในบทร้อยกรอง ต่อไปนี้

คร่ำครึ่มทิมเทา <u>ในเงาไม้</u>	เมืองใหญ่ <u>คนอยู่เป็นอุ้ย</u>
รมเย็นเป็น <u>ย่านอยู่นานเนา</u>	กำแพงเก่าอิฐเก่า <u>ปูนกะเทาะ</u>
เล่าเรื่องเล่า <u>ราวอันยาวนาน</u>	พิณสายเดี่ยว <u>ขับขานกังวาน</u>
ซอสายน้ำ <u>จำชายไหลเลี้ยวเลาะ</u>	ขลุ่ยไม้ไผ่ <u>ออซาวะกับสายลม</u>

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์.(2543, สิงหาคม จ.10) ฮานอย : 24

ดงตีกรามงาม <u>เปียดยอดเสียดฟ้า</u>	เก็นถลาหลบ <u>หลีกวัดปึกหาง</u>
สงสารตา <u>พร้าเพื่อนดูเลื่อนกลาง</u>	ไม่ <u>ซำร้างร้างผล็อยล่องลอยลง</u>
นกพลัด <u>ป่ามาแดนแสนสับสน</u>	ช่าง <u>เวียนวนวงวกให้นกหลง</u>
ไรรื้อ <u>แรงแข็งขึ้นกลับคืนดง</u>	มี <u>เพียงกรงเป็นคอนคอยต้อนรับ</u>

วันเนา ยูเด็น.(2543, สิงหาคม จ.10) นกพลัดป่า : 21

การเล่นเสียงสัมผัสสระเสียงเดียวกันโดยมีสระอื่นมาคั่นกลาง 1 คำทำให้จังหวะของร้อยกรองชัดเจนและไพเราะยิ่งขึ้น

จากการศึกษาการสัมผัสสระในบทร้อยกรอง สรุปได้ว่าผู้ประพันธ์นิยมเล่นเสียงสัมผัสสระในวรรคเดียวกันทั้งต้นวรรคและกลางวรรคทำให้บทร้อยกรองมีจังหวะชัดเจน และไพเราะทั้งเนื้อความก็ได้ความหมายเหมาะสม

2.1.2 การเล่นคำ

การเล่นคำเป็นกลวิธีการประพันธ์ที่ใช้คำพ้องเสียง เพื่อให้ตีความตีความหมายต่างออกไป ดังตัวอย่าง

“ <u>พรั่งนี้รวย ! พรั่งนี้รวย !</u> ”	งวดใหม่ <u>ไปห่วยให้รวยยิ่ง</u>
คนของความ <u>ฝันอันเพริศพรึง</u>	รางวัลใหญ่ <u>ชายหญิงยิ่งฝันดี</u>
ฝันจะมี <u>สิทธิ์รวยด้วยห่วยรัฐ</u>	เล็งเลข <u>เด็ดเด่นถนัดชัดถนี้</u>
“ <u>คนขายมาจากเลย ! เลยทุกที !</u> ”	<u>เลยเป็นเลย</u> ลือตเตอร์มี <u>ล้นลึก</u>

ไพโรรินทร์ ขาวงาม.(2544 กรกฎาคม จ.9) เลยลือตเตอร์ แท็กซีร้อยเอ็ด : 69 ในบทร้อยกรองนี้เล่นคำว่า “เลย” ในความหมาย จังหวัดเลย และ “เลย” ซึ่งเป็นคำกริยา แปลว่า พ้น เกิน

<u>พนมทศนัชน</u> ขึ้น	<u>พนมเศียร</u>
<u>พนมรูป</u> <u>พนมเทียนเวียน</u>	<u>กราบไหว้</u>
<u>พนมใจ</u> <u>กราบใจเพียร</u>	<u>พนมเดช</u>
<u>พนมเขตพนมทวนไว้</u>	<u>กู่เวียงจักรวาล</u>

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์.(2543, ตุลาคม จ.12) ดอนดาเพชร : 81

ผู้ประพันธ์เล่นคำ คำว่า “พนม” หมายถึง พนมมือ คือการยกมือสับนิ้วกระพุ่มเหนือหัว และคำว่า “พนมทวน” ซึ่งหมายถึง เขตอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

ข้อฟ้าช้อยฟ้ารี

หลวงตาสมิขีรถเบนซ์

เข้าหอล่อข้าวเย็น

เล่นจ้ำจี้กับสีกา

สายเดี่ยวสายสองสิ่ง

สายถึงคำย่ำรำมะนา

เข้าหอรอเพื่อนมา

ล่อยาม้าลองยาอี

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์.(2542, พฤศจิกายน ฉ.1) ภาพยนตร์ : 11

การเล่นคำในบทร้อยกรองนี้เป็นการเล่นคำพ้องเสียง “สาย” คือสายเดี่ยว หมายถึง เสื้อแฟชั่นของสุภาพสตรีวัยรุ่น และ “สาย” ที่หมายถึง เวลา

นอกจากนี้ยังมีการเล่นผวนคำ คือการเรียกคำที่พูดทวนกลับ ที่ปรากฏในบทร้อยกรอง มีดังนี้

เดีกว่า“มาหนึ่งตัว”

แปลว่า“มัวแค่หนึ่งตา”

“มาสองตัว” เดีกว่า

“มัวสองตา” นั้นนากลัว

“ไม่มัวเลยสักตา”

คือ “ไม่มาเลยสักตัว”

เห็นได้ไม่มีดมัว

เพียงผู้ใหญ่เปิดใจมอง

ศักดิ์สิริ มีสมสืบ.(2544, กรกฎาคม ฉ.1) ยกมือขึ้น(เด็ก ๆ ล้อมไว้หมดแล้ว) : 60

วายทุเค

คือเวย์ทุคราย

สัตว์ทั้งหลาย

จะเบียดเบียนกัน

คนทั้งนั้น

จะลงนรก ฯ

(โอมเพี้ยง)

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์.(2543, มกราคม ฉ.3) เวย์ทุคราย : 9

การเล่น ผวนคำในบทร้อยกรองเป็นการย้ำเน้นความหมายให้ชัดเจนและน่าสนใจขึ้น พบในบทร้อยกรองที่บังคับจำนวนคำในวรรคที่มีจำนวนคำน้อย

การเล่นคำที่ปรากฏในบทร้อยกรองเป็นการแสดงความสามารถของผู้ประพันธ์เพื่อทำให้เกิดความน่าสนใจในจังหวะการอ่าน เนื้อหา และความหมาย

2.1.3 การซ้ำคำ

การซ้ำคำ คือการนำเอาคำคำเดียวกันมาซ้ำกันเพื่อย้ำความ ปลุกเร้าอารมณ์ความรู้สึก สร้างความประทับใจอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลาย ๆ อย่างรวมกัน การซ้ำคำนั้นถือเป็นลักษณะพิเศษของภาษาไทยประการหนึ่ง ที่สามารถนำมาใช้เพื่อช่วยให้เกิดความไพเราะสละสลวยและสร้างคุณค่าให้แก่บทร้อยกรองได้เป็นอย่างดี การซ้ำคำปรากฏในบทร้อยกรองมีดังต่อไปนี้

ก) การซ้ำคำต้นวรรคในบทเดียวกัน เป็นการซ้ำคำ ในตำแหน่งต้นวรรคของแต่ละวรรค ดังตัวอย่าง

- การซ้ำคำต้นวรรคคำเดียว เช่น

ถวายดินถวายฟ้าทั้งหน้าแหล่ง ถวายความเจิดจรัสแห่งยุคสมัย
ถวายความดั่งามความเป็นไทย ถวายความจงรักภักดี

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์.(2542, ธันวาคม จ.2) น้อมถวายชัยมงคล : 9

ไม่ทำชั่วทั้งปวงล่วงผิดบาป

ไม่จ้วงจาบธรรมวินัยให้ผิดศีล

ไม่หลงเลวเหวอบายไปปายปิ่น

ไม่เบียนเบียนบิดเบือนสาธุชน

จงเร่งทำความดีที่ควรทำ

จงเร่งนำแนวทางสร้างกุศล

จงบันดาลสรรค์สร้างประโยชน์ตน

จงบันดาลประโยชน์ท่าน ณ กาลควร

จงทำจิตทำให้บริสุทธิ์

จงผ่องแผ้วเบิกบานไม่ผันผวน

จงสะอาดจงสว่างกระจ่างมวล

จงสงบครบถ้วนธำรงคง

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์.(2543, กุมภาพันธ์ จ.4) โอวาทะ : 23

เพราะมือเธอคือมือผู้มารดร

เพราะตาเธออาทรทุกถิ่นที่

เพราะใจเธอคือความงามและความดี

เพราะเธอคือแม่ศรีของแผ่นดิน

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์.สตรี : 9.(จ.6 เม.ย. 2544)

อ่านงานอ่านใจอันใหญ่ยิ่ง

อ่านคนจริงคนดีที่กล้ากบฏ

อ่านอสังขัตย์อ่านอมิตร์คนคิดคด

อ่านมงกุฎเกียรติยศแห่งนิยาย

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์.(2544, กันยายน จ.11) อ่านไม้เมืองเดิม : 23

สร้างชีวิตด้วยชีวิตจิตวิญญาณ

สร้างตำนานหวานชื่นและชื่นชม

สร้างแผ่นดินงดงามความอุดม

สร้างสังคมสร้างคนผู้ทนทาน

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์.(2544 ตุลาคม จ.12) ฮานอย : 24

จากตัวอย่างพบว่าการซ้ำคำต้นวรรคคำเดียว เป็นที่นิยมของผู้ประพันธ์มาก การซ้ำคำต้นวรรคเป็นการย้ำเน้นความในบริบทให้ชัดเจนขึ้นหรือเป็นการวางตำแหน่งคำเพื่อเน้นจังหวะย้าความหมาย

- การซ้ำคำต้นวรรค 2 คำ เช่น

ดาวหนึ่ง “ทองอินทร์” นั้น

เลือดดอบล

ดาวหนึ่ง “เตี๋ยง” เลือดสกล

เลือดสุ

ดาวหนึ่ง “ถวิล” เลือดคน

ร้อยเอ็ด

ดาวหนึ่ง “จำลอง” กอบกู้

เลือดเนื้อสารคมฯ

ไพโรจน์ทร์ ขาวงาม.(2544, มกราคม จ.3) ดำนานดวงดาวชาวอีสาน :11

การซ้ำคำต้นวรรค 2 คำจากตัวอย่างที่ยกมามีลักษณะเหมือนกระทู้เพื่อแสดงจำนวนของบุคคลที่กล่าวถึง

- การซ้ำคำต้นวรรค 3 คำ เช่น

จู่จู่

วิธีพ่อกับลูกก็สลายไป

คนสวมสถานะพ่อทูปดีได้

คนสวมสถานะพ่อใช้วิธีทูปดี

คนสวมสถานะพ่อวางแผนว่าจะต้องทูปดี

ลูกลูกของแผ่นดิน

ทูปดีเสียทั้งสิ้น

หากไม่รับการเปลี่ยนแปลงที่ให้

ละไมมาด คำฉวี.(2544, มกราคม จ.3) ศิลาไม่จารึก : 21

ใครใคร่ค้าช้างค้า

ใครใคร่ค้ายาควา

ใครใคร่ค้าคนควา

ละไมมาด คำฉวี (2544, กันยายน จ.11) ศิลาไม่จารึก : 21

การซ้ำคำในบทร้อยกรองจากตัวอย่างเป็นการซ้ำคำ 2-3 คำในแต่ละวรรคมีลักษณะเหมือนกระทู้เพื่อเน้นย้ำความให้ชัดเจนขึ้น

- การซ้ำคำวรรคแรกระหว่างบท ดังตัวอย่างเช่น

<u>อีเก็งเดือนดาว</u>	ผู้สาวดำขาว
ผู้เฒ่าเป่าแคน	ดักแตนเป่าปี่
กุดจีไถนา	นกกกระทาตดปูด
<u>อีเก็งเดือนดาว</u>	ผู้สาวอ้อมขาว
ผู้เฒ่าอ้อมแคน	ดักแตนอ้อมปี่
กุดจีอ้อมนา	นกกกระทาชีแตก
<u>อีเก็งเดือนดาว</u>	ผู้สาวขายขาว
ผู้เฒ่าขายแคน	ดักแตนขายปี่
กุดจีขายนา	นกกกระทาขายไข
<u>อีเก็งเดือนดาว</u>	ผู้สาวขาดขาว
ผู้เฒ่าขาดแคน	ดักแตนขาดปี่
กุดจีขาดนา	นกกกระทาไขหด
<u>อีเก็งเดือนดาว</u>	ผู้สาวหิวขาว
ผู้เฒ่าหิวแคน	ดักแตนหิวปี่
กุดจีหิวนา	นกกกระทาผัดเผ็ด

ไพโรรินทร์ ขาวงาม.(2544, มิถุนายน จ.8) เพลงเด็กร้องเล่น : 127

จากตัวอย่างการซ้ำคำวรรคแรกในแต่ละบท เป็นการแสดงหัวข้อหรือกระพุ้งเรื่อง

ข) การซ้ำคำในวรรคเดียวกัน การซ้ำคำในวรรคเดียวกันเป็นการใช้คำ คำเดียวซ้ำกันหลายที่ภายในวรรคเดียวกัน ซึ่งมีทั้งการซ้ำคำในวรรคเดียวกัน ตำแหน่งติดกัน และการซ้ำคำในวรรคเดียวกันตำแหน่งห่างกัน มีดังต่อไปนี้

- การซ้ำคำในวรรคเดียวกันตำแหน่งติดกัน การซ้ำคำในตำแหน่งติดกันเพื่อเพิ่มน้ำหนักของคำหรือเน้นความ ลักษณะการซ้ำคำ คำเดียวกันอยู่ติดกัน ไม่มีคำอื่นมาคั่น ปรากฏในบทร้อยกรอง มีดังนี้

ดอกเอ๋ย

เจ้าดอกสร้อย

พนมมือ น้อยน้อย

ร้อยดอกไม้ ไหว้กราบเอ๋ย

มือน้อยน้อย

ค่อยค่อยร้อย เป็นมาลัย

ถวายองค์ ทรงชัย

ทรงพระเจริญ ยิ่งยืนนาน

สุจิตต์ วงษ์เทศ.(2542, ธันวาคม ฉ.2) ถวายพระพร : 60

การซ้ำคำ “น้อยน้อย” “ค่อยค่อย” เพื่อเน้นความรู้สึกและให้เกิดภาพที่น่าประทับใจของพสกนิกรในการเฝ้ารับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

หिनองงามตามนั้นมือนั้นสร้าง หินหนักหนักปักวางระหว่างหิน

หินกลายเป็นชีวิตที่โบกบิน

คนติดดินสร้างจับมากับมือ

ข้าคืออังกอร์วัดอุบัติแจ้ง

ผ่านสี่แสงแห่งเวลามาชื่อชื่อ

ข้าคือหินศิลปะให้รำลือ

คนเชื่อถือนบไหว้ไม่สร้างชา

คนเอ๋ยคนหนทางที่ต่างยุค

เคยดิบดิบ สุกสุกกันถ้วนหน้า

ในใจคนเป็นใครให้บอกมา

ในใจข้าคือหินแห่งดินดาน

อันการมาที่นี้ต้องมีอีก

ไม่มีปีกก็ต้องบินหลายหลายหน

อยู่นานนานดู นานนานบันดาลดล

อิมทิพย์จนพันทุกข์ปล้นสุขใจ

สุชัย จันทิมาธร.(2543, สิงหาคม ฉ.10) อังกอร์วัด : 119)

การซ้ำคำในบทร้อยกรองที่ยกมา เป็นการย้ำเน้นความถึงศิลปวัฒนธรรมในวัดให้นักแน่นขึ้น และสื่อความหมาย ความรู้สึกของผู้ประพันธ์ได้ชัดเจนขึ้น

- การซ้ำคำในวรรคเดียวกันตำแหน่งห่างกัน เป็นการซ้ำคำในวรรคเดียวกัน โดยมีคำอื่นมาคั่นระหว่างคำที่ซ้ำ มีดังนี้

ความรักความปรารถนาคือสาเหตุ

แห่งความทุกข์ความทเวษอาดูรตวิล

ดังกถาบาลีที่ร้อยริน

มาให้ยินให้ย้าถึงความนัย

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์.(2544, สิงหาคม ฉ.10) รักคือทุกข์ : 42

ดอกจานดอกใจของใครเล่า

ดอกใจของเราทุกเห้าย่าน

ข้าวปั้นอุณธรรมและอิมทาน

เป็นทางเป็นฐานอีสานไท

เป็นไทเป็นรักเป็นศักดิ์ศรี
เป็นชนเป็นชาติและเป็นชัย
 ผูกธรรมพันเทศน์มหาชาติ
คล้องจิตคล้องใจไม่ล่องลอย

เป็นถิ่นเป็นที่ภาคภูมิได้
ร้อยเอ็ดร้อยใจได้เกินร้อย
 เชื่อมศิลป์โยงศาสตร์เป็นศาสน์สร้อย
 จิตวิญญาณไม่ล่องลอยไปจากกาย

ไพวรินทร์ ขาวงาม.(2544, เมษายน จ.6) บุญผะเหวดร้อยเอ็ด : 119

แผ่นดินแผ่นน้ำแลแผ่นฟ้า

ให้คุณให้ค่าไม่เคยสิ้น
เหยี่ยวใหญ่ได้โบกได้โบยบิน
 ข้ามมหาวารินเพรียร
ไปเกิดไปบอกแก่โลกหล้า
 แผ่นดินน้ำฟ้ามหาศาล
 สร้างชีพสืบชนอยู่ทนทาน
 สร้างตำนานสร้างถิ่นสร้างอินเดีย ฯ

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์.(2543, พฤษภาคม จ.7) ส่องสำเพรียร : 9

จากบทร้อยกรองข้างต้นผู้ประพันธ์ใช้การซ้ำคำในวรรคเดียวกันตำแหน่งห่างกัน เป็น
 การย้ำความหมายให้หนักแน่นชัดเจนขึ้น และทำให้บทร้อยกรองไพเราะสละสลวยยิ่งขึ้น

2.2 การใช้โวหารภาพพจน์

การใช้โวหารภาพพจน์ หมายถึง ชั้นเชิงการประพันธ์ บทร้อยกรองโดยการใช้สำนวน
 โวหารที่ลึกซึ้ง เพื่อถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกให้ผู้อ่านประทับใจ เกิดจินตนาการเห็นภาพตาม
 การใช้โวหารภาพพจน์นอกจากทำให้รับรู้และเข้าใจความรู้สึกนึกคิดที่แจ่มแจ้งแล้วยังจะช่วยให้
 บทร้อยกรองเกิดความหมายที่แจ่มแจ้งอีกด้วย

วิภา กงกะนันทน์ (2511:37-49) กล่าวว่าโวหารเป็นศิลปะของการใช้ภาษาอย่างหนึ่ง โดย
 จัดประเภทของโวหารได้ 13 ชนิดคือ อุปมา อุปลักษณ์ สมพจน์ นามนัย ปฏิวาตะ ปฏิภาคพจน์
 อาวัตพากย์ อติพจน์ อธิพจน์ ปฏิรูปพจน์ บุคลาธิษฐาน อุทาหรณ์ และปฏิบัติ

โวหารภาพพจน์ที่ปรากฏในบทร้อยกรองของผู้ประพันธ์ มีดังต่อไปนี้

2.2.1 อุปมา (Smile) คือโวหารการเปรียบเทียบความเหมือน หรือความคล้ายคลึงกัน
 ของสิ่งสองสิ่ง การใช้อุปมาที่ปรากฏในบทร้อยกรองมีดังนี้

น้อมเกล้ากราบบทเรศพระภูมิพลเดช

เพ็ญบุรีไพเศษ

วิพุธ

ไท่เปี่ยมด้วยทศราชธัมมะบริสุทธิ์

ปกเกล้าประชาอุจ

ปิตา

ธัญญา วิเศษแพทยา.(2543, มกราคม จ.3) เฉลิมพระเกียรติพระมหाराช :24

ในบทร้อยกรองผู้ประพันธ์ กล่าวเปรียบพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช
 เหมือนบิดาของประชาชน

ดั่งวายุชีพิตไ้	ธรรมิศร
ธรรมปิฎกสงฆ์บวร	วรเจ้า
มโนคติตั้งจันทร	แจ่มโลกย์
เรื่องรัศมีทุกคำเข้า	ช่วยสร้างสุขเกษม

ว.วชิรเมธีภิกขุ.(2543, มกราคม จ.3) *กราบพระธรรมปิฎก 60 ปี* :24

จากบทร้อยกรองผู้ประพันธ์อุปมาพระธรรมปิฎกเหมือนกับพระจันทร์ที่ส่องสว่างโลก ด้วยแสงแห่งพระธรรม ทำให้อยู่เย็นเป็นสุข

หยกที่ยังไม่ได้	ฉลักเจลา งามฤา
เหมือนไม่เรียนโง่เขลา	เปล่านั้น
ศิลปศาสตร์ปฐเอา	แก่นทิพย์ โลกแล
เหลวเน่ามนุษย์สุดด้วย	ป่วยไข้ววิชา ฯ

อังคาร กัลยาณพงศ์ (2543, พฤษภาคม จ.7) :-77

อังคาร กัลยาณพงศ์ อุปมา คนที่ไม่ได้ศึกษาเรียนรู้วิชาการเหมือนหยกที่ไม่ได้ฉลักเจลา ทำให้ความหมายชัดเจนและเข้าใจง่าย เน้นให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษา ที่จะต้องนำมาใช้ในการดำเนินชีวิต

เรือทรายลงเสาแล้วลาดสาย	ดักทรายขึ้นทับขึ้นถมโถม
น้ำทรายไซกซ่าน้ำเหวือไซม	แข็งขันรันโรมกลางลำน้ำ
ขับแสงแดงสดแห่งสำหรับ	สกาสุดดุมฉนอันเรืองฉ่า
เจดจรัสชัดฉายในลุ่มลำ	บอกย้ำเน้นเรื่องราวของแผ่นดิน

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์.(2543, พฤษภาคม จ.7) *ส่องลำเพรียร* :9

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ใช้บทร้อยกรองชมความงามของแม่น้ำลำเพรียรในประเทศอินเดีย โดยเปรียบเทียบแสงพระอาทิตย์ที่สาดกระทบผิวน้ำเกิดแสงสีแพรวพราว ดุจประกายของอัญมณี

มณีหนึ่งเล็กซึ่งสว่างไสว	ดูจดวงแขไขสร้อยสวรรค์
สถิตที่ศรีสุรินทร์ไพทสมันต์	แน่งนามเกียรติ์เสถียรจันทิมาธร

สุจิตต์ วงษ์เทศ.(2544 พฤษภาคม จ.7) *เสถียร จันทิมาธร* :9

ผู้ประพันธ์กล่าวถึงนักเขียนชื่อ เสถียร จันทิมาธร และยกย่องว่าเป็นเสมือนพระจันทร์ที่ส่องสว่างประดับบนฟากฟ้า เป็นศักดิ์ศรีแห่งจังหวัดสุรินทร์

บ้างยิ้มแย้มแก้มแทบหยุดดูสไล	ดั่งมีร่มโพธิ์ใจให้ชื่นฉ่ำ
บางปะกงคงเรื่อยไหลไปประจำ	และกกรรมกงเกวียนก็เวียนจร

ศักดิ์สิริ มีสมสืบ.(2543, พฤษภาคม จ.7) *(ตุ้เพลง) รักจางที่บางปะกง* :94

ศักดิ์สิริ มีสมสืบ กล่าวอุปมาถึงความสุขของคนที่อยู่อาศัยสายน้ำบางปะกงในการดำรงชีวิตว่าเหมือนมีสิ่งที่ทำให้หัวใจชื่นฉ่ำ ซึ่งหมายถึงลำน้ำบางปะกงนั่นเอง

จากการวิเคราะห์บทร้อยกรองข้างต้น ผู้ประพันธ์ใช้การอุปมาเพื่อเปรียบเทียบสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม เป็นการอธิบายความให้อ่านเข้าใจความหมายได้ลึกซึ้งขึ้น โดย

เปรียบสิ่งที่ดงามสวยงาม เหมือนพระจันทร์ มณี หยก เปรียบเทียบความร่มเย็นกับสายน้ำ เป็นต้น การใช้โวหารอุปมาที่เหมาะสมจะทำให้ได้ทั้งรสความและรสคำ

2.2.2 อุปลักษณ์ (Metaphor) คือ โวหารภาพพจน์ที่นำเอาลักษณะหรือ คุณสมบัติเด่นของสิ่งหนึ่งมากล่าวแทน เพื่อแสดงภาพลักษณ์ของสิ่งหนึ่ง มุ่งจะสื่อให้ผู้อ่านเข้าใจ ลักษณะเด่นของอุปลักษณ์ คือการนำเอาภาพลักษณ์ของสิ่งหนึ่งที่จะใช้เปรียบมากล่าวแทนลักษณะของสิ่งที่ต้องการสื่อแทนที่ไม่ต้องมีคำเชื่อม อาจใช้คำว่า เท่า คือ เป็น เชื่อมก็ได้ การใช้อุปลักษณ์เป็นการแสดงความสามารถของผู้ประพันธ์ สร้างภาพที่ทำให้ผู้อ่าน ชาบซึ่งประทับใจ ดังตัวอย่าง

ที่ราบสูงมีฝูงชาวสยาม	สง่างามพวงษ์พันธุ์เพียงจันทร์ศรี
เป็นแอ่งอารยธรรมจำชีวี	หลอมมนุษย์เป็นมณีนิจนิรันดร์

สุจิตต์ วงษ์เทศ (2544, พฤษภาคม จ.7) เสถียร จันทิมาธร :9

สุจิตต์ วงษ์เทศ เปรียบบุคคลที่มีคุณงามความดีเป็นมณีอันมีค่า ซึ่งเป็นการยกย่อง เสถียร จันทิมาธร นักเขียนที่มาจากภาคอีสาน

คืออรุณอ่อนไล่ละไมละมุน	คือพิรุณดับร้อนนระโหย
คือสามหมอกดอกไม้มายาปรายโปรย	ขึ้นขึ้นไชยราชธรรมธำรงทรง

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์.(2542, ธันวาคม จ.2) น้อมถวายชัยมงคล :9

ในบทร้อยกรองผู้ประพันธ์ใช้ความละไมละมุนยามเช้า สายฝนที่ชุ่มเย็น สายหมอกที่ให้ความชุ่มชื้น แทนพระมหากรุณาธิคุณจากการปกครองโดยธรรมของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

คือจิ้งหะจะโคนแห่งโทนทับ	ทั้งจึงฉับรับช่วงเป็นพวงพุ่ม
ทำนองถ้อยร้อยสอดเข้ากอดกุม	ค่อยโอบอุ้มซุ่มซอลอองค์
คือกระจิงตาอ้อยค่อยแตกช่อ	เป็นก้านดอดอกช้อยลอยระหง
กระหนกเปลวปลิวไหวในนวง	ละไมลงลึกซึ่งเป็นหนึ่งเดียว
คือองค์พระพิสุทธิพุทธรูป	กลางวันรูปเทียนเด่นเด่นโดดเดี่ยว
สงบวางว่างวายกลายกลมเกลียว	ไม่เกาะเกี่ยวไม่คลายไม่เร้าร้อน
คือลำนาคำกลอน “สุนทรภู่”	คำกลอนครูคือศักดิ์แห่งอักษร
คำคือคำทิพย์อาภรณ์นิรันดร์	ประนมกลอนกราบกลอนด้วยกลอนครู

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์.(2544, มิถุนายน จ.8) กลอนครู :9

ผู้ประพันธ์ กล่าวถึงลีลากลอนของสุนทรภู่ว่า คือจิ้งหะของดนตรีที่มีทำนองสอดคล้องกันดี คือลายไทย กระจิงตาอ้อยที่สวยงาม คือพระพุทธรูปที่ประดิษฐานโดดเด่นท่ามกลางวัน รูปเทียน การอุปลักษณ์เช่นนี้ทำให้เห็นลีลาในการประพันธ์บทกลอนของสุนทรภู่ได้เป็นอย่างดี

เขียดตะปาด	ระเบ็งเซ็งแซ่
จนย่าแย้	ยังจันดักดาน
รัฐบาล	คือเบี้ยหัวแตก
รุมกันแตก	แล้วรุมกันดี
ตามลูกพี่	อเมริกา

ร่ำร้องหา

แต่ไอเอ็มเอฟ

เสพสุขเสพ

ยาบ้ายาอี_ _๔

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์.(2543 มกราคม ฉ.3) เวทย์ ทราย :9

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ กล่าวถึงการบริหารงานของรัฐบาลโดยการใช้ อุปลักษณ์ “เบี้ยหัวแตก” อันหมายถึง การเงินที่กระจุกกระจายไปเป็นจำนวนย่อยเล็ก ๆ น้อยทำให้หาประโยชน์ไม่ได้ แทนการทำงานของรัฐบาล

จากบทร้อยกรองการใช้โวหารอุปลักษณ์ที่ปรากฏ ผู้ประพันธ์กล่าวเปรียบคุณงามความดี หรือการกระทำที่ไม่ดีของบุคคลได้อย่างชัดเจนเพื่อสื่อสารให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจได้อย่างแจ่มแจ้งขึ้น

2.2.3 อติพจน์ (Hyperbole) คือโวหารที่กล่าวเกินจริงเพื่อเน้นความรู้สึก และอธิบายความให้ชัดเจน มักเป็นการกล่าวเทียบเคียงเพื่อให้ถ้อยคำสะดุดใจ มีความหมายลึกซึ้ง และให้ความสะเทือนอารมณ์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

<u>คราสขลุ่ยเสระจุใหม่</u>	<u>เกรียมเมือง</u>
<u>ปากประชากรรอบหมอง</u>	<u>อกไหม้</u>
เศษเสลดเปรดเปลือง	สกปรก
ควักแหวะแหวะเนื้อไว้	บูดเหม็น

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์.(2544, มีนาคม ฉ.5) ผู้ปกครอง :24

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ กล่าวถึงนักปกครองบ้านเมืองในประเทศไทยที่เอารัดเอาเปรียบประชาชนซึ่งยากจนอยู่แล้วยิ่งยากจนลงอีก โดยการใช้โวหารอติพจน์ว่านักปกครองมีความสุขในขณะที่ประชาชนก็สุขไม่เกรียม อกไหม้ คือ อุดอยาก ยากจน ซึ่งการใช้อติพจน์ในบทร้อยกรองเป็นการสื่อสารให้ผู้อ่านได้ ความรู้สึกและเข้าใจเนื้อหาได้เด่นชัดขึ้น

เด็กวันนี้	มีตาเป็นเหลี่ยม
<u>นั่งหน้าเกรียม</u>	กดอินเตอร์เน็ต
ยังไม่เข็ด	ตามเขาแล้วเก่ง
คิดได้เอง	ลั่นโง่จับหายน
เวทย์ทราย	ปีวายุทุเค_ _๔

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์.(2543, มกราคม ฉ.3) เวทย์ ทราย:9

ในบทร้อยกรองบทนี้ผู้ประพันธ์ บรรยายถึงเด็กไทยกับคอมพิวเตอร์ว่าเด็กไทยนั่งหน้าเกรียมหมายถึง นั่งอยู่หน้าจอคอมพิวเตอร์ที่ส่งรังสีความร้อนมาปะทะใบหน้าจนไหม้เกรียม

ยามไร้อ้อมธาตุ ฟ้ามารจน	เสน่ห์ภาษาผลึกศิลป์วิเศษสมัย
นฤมิตบุญฤทธิ์ทิพย์สะท้อนใจ	ใส่อักขระแก้วเพชรแพรวรมณีย์ฯ

รจนากวีประเสริฐเลิศทุกโลก	เพื่อดับโศกจักรวาลทุกกาลสมัย
ตราบดีโพธิญาณมหิทธิสิทธิชัย	วิมุติวิมุกข์ไปเหนือสวรรค่อนันตกาลฯ

อังคาร กัลยาณพงศ์.(2543, กรกฎาคม ฉ.9) กลีบบุหงานาวาทิพย์ :76

ในบทร้อยกรองนี้ผู้ประพันธ์กล่าวถึงกวีที่สร้างผลงานเพื่อสร้างความสุข และดับทุกข์ให้แก่ชาวโลกโดยใช้ภาษาศิลป์ที่เพริศแพรวล้ำค่า กวีเน้นถึงคุณค่าของบทประพันธ์สูงส่งเกินความเป็นจริง

2.2.4 บุคลาธิษฐาน หรือ บุคคลวัต (Personification) คือการสมมุติให้สรรพสิ่งต่าง ๆ ซึ่งไม่ใช่คนมีกิริยาอาการ อารมณ์ ความรู้สึกเหมือนกับคน ทั้งนี้เพื่อกำยทอดอารมณ์ความรู้สึกที่ลึกซึ้งของผู้ประพันธ์ให้ผู้อ่านได้รับรู้และคล้อยตาม ดังมีตัวอย่างต่อไปนี้

ไม่ฟังไม้น้อยไทรใหญ่

ไม่เชื่อคำให้สติเตือนใจของใบหญ้า

ที่อยู่มานานพอกัน

ไม่ฟังเสียงแควน้อยจ่านรรจ์

บรรยายที่มาของขวานหิน

ยังไม่เชื่อแม่ธรณิน

ที่อุ้มขึ้นโลหะรอให้เรียนอยู่หมื่นปี

ดวงตะวันอันร้อบยังสาตแสง

ผ่านเมฆหมอกแห่งอวิชา

แต่โบราณสถานยังไม่เงยหน้า

ทำสายลมตะวันออก

โลมไล่ลูป

เรียน

ละไมมาด คำฉวี.(2543, กรกฎาคม จ.9) *ศิลาไม่จารึก*:19

ละไมมาด คำฉวี ได้สมมุติให้ต้นไม้ใบหญ้า ลำน้ำ แผ่นดิน รับรู้ความรู้สึกของคนได้ และโบราณสถานทำอากัปกิริยา คือ เงยหน้าได้คล้ายกับคน

อุษาโยคสุโนก^๑โสกเสียงเสนาะซึ่ง

หึ่งหึ่งผึ่งขยันเลิศ ณ โลกนี้

โชนไม่แสวงหวานกวีสุนทรีย์

เป็นศรีสวัสดิ์เกียรติยศวิญญูณฯ

แก่งธาราสะอึกสะอื้นพินพิน

น้ำนั้นอยู่ชั้นเมฆวิเวกวิเศษวิศาล

ลอยอัญชลีสूरีย^๒โลกและจักรวาล

หวานรุ่งกลดทิพย์พะแพรวแก้วมณีฯ

อังคาร กัลยาณพงศ์.(2543, กรกฎาคม จ.9) *กลีบบุหงานาวาทิพย์* :76

อังคาร กัลยาณพงศ์ สมมุติให้นกแสดงความโศกเศร้าและแม่น้ำรำไห้สะอึกสะอื้นทำกิริยาอาการเหมือนกับคน

เล่าเรื่องเล่าราวอันยาวนาน

พิณสายเดี่ยวขับขานกังวานเสนาะ

ขอสายน้ำจำชายไหลเลี้ยวเลาะ

ขลุ่ยไม้ไผ่ออเชาะกับสายลม

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์.(2544, ตุลาคม จ.12) *ฮานอย*: 9

จากบทร้อยกรองผู้ประพันธ์ได้สมมุติให้เครื่องดนตรี ขลุ่ย ทำกิริยาออกอ้อออเชาะกับสายลมอย่างกิริยาของคน

การใช้โวหารบุคลาธิษฐานที่ปรากฏในบทร่ายกรองมักเป็นการแสดงอากัปกิริยา และ
อารมณ์ความรู้สึกของธรรมชาติแวดล้อม เช่น ต้นไม้ ใบหญ้า ลำน้ำ แผ่นดิน เป็นต้น

2.2.5 ปฏิพจน์ (Rhetorical) เป็นการใช้คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบเพื่อความ
น่าสนใจ และชวนให้ติดตาม ปฏิพจน์ที่พบในบทร่ายกรอง มีดังต่อไปนี้

สุเมรุเอนล่มแล้ว	อัปสรฯ พี่เอย
ทิ้งทิพพิมานปรารงค์ปรา-	สาทไถ่
พี่เฝ้ากันให้หา	อนงค์นาฏ
ก็ชาติหายป่วยไข้	ผัวร้อนนอกตรมฯ

แสนสวดยสยามมวญมุ่นผม	สรวมเทริดทรงประดับเครื่องงูษา
กรองศอรัตเอาจงศ์ล่อตา	<u>นางสามหล้าหาง่ายกระนั้นเถา</u>
น้องถือคันฉ่องมองหน้า	<u>มิเอ๋ยวาจาหักพี่บ้างหรือ</u>
สามครั้งแล้วพี่มาตามดื้อ	ใจยังดื้อดัดสวาทขาดไมตรี
เย็นนี้มาทวงถามตามสัญญา	<u>จะไร้ค่าอีกไหมในชาตินี้</u>
มีเดิมพันทุ่มทั้งชีวิต	ตายอยู่ที่เมืองพระนครน่าสะทอนใจเอย

ว.ศรีสุโร (2543, พุทธศักราช ๒๕๔๓) "เสนาหา—อัปสรอังกฤษ" :95

จากบทร่ายกรอง ว.ศรีสุโร แสดงการใช้คำถามเพื่อแสดงความรู้สึก อารมณ์รักที่ไม่สม
หวังว่า "ก็ชาติหายป่วยไข้" และกล่าวเป็นคำถามเชิงวาทีว่า "นางสามหล้าหาง่ายกระนั้นหรือ"
นอกจากนี้ผู้ประพันธ์ยังใช้คำถามเพื่อเน้นความรู้สึกสะเทือนใจคือ "มิเอ๋ยวาจาหักพี่บ้างหรือ"
"จะไร้ค่าอีกไหมในชาตินี้" เป็นการสร้างความสนใจโดยใช้คำถามแต่ไม่ต้องการคำตอบ

จำปาลาร่วงดอกแล้วอีกดอก	หนาน้ำหมอกน้ำค้างกลางเวหา
ไอ้ละหนอดวงเดือนจะเลื่อนลา	<u>ใครจะเช็ดน้ำตาให้ดวงเดือน</u>

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ (2543, มีนาคม ๒๕๔๓) อุกฤษณ์ อุกฤษณ์ บุญยาวง :8

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ กล่าวถึงการเสียชีวิตของนักเขียนที่ชื่อ อุกฤษณ์ บุญยาวง โดย
เปรียบเทียบกับกรร่วงของดอกจำปา แล้วใช้คำถามที่ย้ำความรู้สึกอารมณ์สะเทือนใจ

ทำไมถึงมีวันนี้
ทำไมถึงมาได้ขนาดนี้
ใครได้ยินเสียงหลักฐานข้างต้นที่
กำลังเย้ยหยันโยไฟ

ละไมมาด คำจวี (2543, มิถุนายน ๒๕๔๓) ศิลานี้จารึก :21

และอีกบทหนึ่ง

แม่หอมมะลิเอย ใครทำเจ้าท้อง
ข้าทั้งเรียกทั้งร้องแต่เขาไม่ยอมให้รับ

เขาจับลูกเจ้าและข้าขัดสีทำกำไร
หลังข้าจะถูกหว่านไถไปอีกก็ชาติกัน

ละไมมาด คำฉวี.(2542, พฤศจิกายน จ.1) ชาติไหน :21

จากบทร้อยกรองข้างต้น ละไมมาด คำฉวี ใช้คำถามเพื่อเรียกร้องความสนใจถึงสิ่งที่เกิดขึ้น โดยใช้คำถาม “ทำไม” “ใคร” ชวนให้ผู้อ่านสงสัย และติดตาม

2.2.6 สัทพจน์ (Onomatopoeia) หรือการเลียนเสียงธรรมชาติ คือ การใช้คำเพื่อเลียนเสียงต่างๆของธรรมชาติ เช่น เสียงสัตว์ พืช น้ำ ลม ฝน เป็นต้น เพื่อให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์จินตนาการตามเสียงนั้น การเลียนเสียงธรรมชาติที่ปรากฏในบทร้อยกรอง มีดังต่อไปนี้

อุษาโยกสุโนกโศกเสียงเสนาะซึ้ง หึ่งหึ่งผึ่งขยับเลิศ ณ โลกนี้
โฉนไม่แสงหวานกวีสุนทรีย เป็นศรีสวัสดิ์เกียรติยศวิญญาณฯ

อังคาร กัลยาณพงศ์.(2543, กรกฎาคม จ.9) กลีบบุหงานาวาทิพย์ :76

อังคาร กัลยาณพงศ์ใช้คำเลียนเสียงบินของผึ้ง “หึ่งหึ่ง” ทำให้เกิดจินตนาการทั้งเสียงและภาพได้ชัดเจนขึ้น

แม่เป็นเจ้าของร่างกาย
รายได้ก็ไม่ได้ทุกรายไป
ก ขอ ก กา
มีภาษาได้ราคาตรงไหน
แค่รู้จัก ฟุด ฟิด ฟอ ไฟ
อะไรอะไรก็ได้มากกว่าเดิม

ละไมมาด คำฉวี.(2544, เมษายน จ.6) ศิลาไม่จาร์ก :23

จากบทร้อยกรองผู้ประพันธ์ใช้เสียง ฟุด ฟิด ฟอ ไฟ เลียนเสียงการพูดภาษาอังกฤษ ซึ่งในปัจจุบัน ในการทำงาน จำเป็นต้องอาศัยภาษาอังกฤษในการสื่อสารกันมากขึ้น

เสียงระเบิดตูมตาม
ดินแตกกระจัดกระจาย
ฝุ่นควันคละคลั่ง
ละอองอดีตฟุ้งเป็นฝ้า
กระทั่งค่อยค่อยเบาบาง

ละไมมาด คำฉวี.(2544, พฤษภาคม จ.7) ศิลาไม่จาร์ก :21

ละไมมาด คำฉวีใช้เสียงของระเบิด “ตูมตาม” เพื่อแสดงความรู้สึกตื่นเต้น การสูญเสียชีวิตอย่างใหญ่เมื่อโบราณวัตถุถูกทำลาย

2.2.7 ปฏิพจน์ หรือ ปฏิภาคพจน์ (Paradox) คือการนำคำกล่าวที่ขัดแย้งกัน หรือคำกล่าวที่ไม่น่าเป็นไปได้มารวมไว้ด้วยกัน แต่ถ้าพิจารณาให้ดีแล้วจะเห็นว่าเป็นคำกล่าวที่มีความหมายลึกซึ้งและเป็นไปได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ข้ามเมืองเข้ามาเมือง

สู่ความมั่นคงความทันสมัย

ในฟ้ามีรถไฟ

และในดินมีดวงดาว

เปล่งแสงและเปล่งสี

คือบทกวีคนหนุ่มสาว

ชีวิตคนชีวิตเมือง

ในเทใจนั้นมีจริง

ในรุ่งรังมีรุ่งเรือง

คือฝันและคือเพื่อง

ของโลกใหม่ไร้พรมแดน

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์.(2543, ธันวาคม จ.2) แคนบี เอเวอร์วัน! :10

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ เลือกใช้คำที่มีความหมายแย้งกันเช่น เทใจกับจริง รุ่งรังกับรุ่งเรือง เพื่อทำให้ความหมายที่ลึกซึ้งและถ้าพิจารณาให้ดีก็มีความเป็นไปได้

จากการวิเคราะห์วรรณศิลป์ที่ปรากฏในบทร้อยกรองพอสรุปได้ 2 ประเด็น คือด้านการใช้คำและการใช้โวหาร ด้านการใช้คำ พบว่ามีการใช้คำเพื่อเล่นสัมผัสทั้งสัมผัสพยางค์และสัมผัสสระทำให้เกิดเสียงไพเราะและได้จังหวะ มีการเล่นคำพ้องเสียงเพื่อให้ได้ความได้ความหมายต่างออกไป มีการซ้ำคำตั้งแต่ 1 – 4 คำใน 1 บรรทัด หรือ ใน 1 บท การที่กวีประพันธ์โดยเล่นสัมผัส เล่นคำพ้องเสียงและเล่นซ้ำคำก็เพื่อให้บทร้อยกรองมีความไพเราะสร้างสุนทรียภาพในการอ่านได้ทั้งรสคำและรสความ ประการที่ 2 การใช้โวหารภาพพจน์พบว่าการใช้โวหารภาพพจน์ 7 ชนิดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ โวหาร อุปมา อุปลักษณ์ อติพจน์ บุคลาธิษฐาน ปฏิพจน์ สัทพจน์ และปฏิพจน์ การใช้อุปมาพบว่าการเปรียบสิ่งที่ดั่งงามและมีคุณค่า เหมือน พระจันทร์ มณี หยก เปรียบพระมหากษัตริย์ดุจดั่งบิดาของประชาชน เปรียบความร่วมมือเย็นดุจสายน้ำ การใช้อุปลักษณ์กล่าวว่า นักเขียนคืออัญมณี ลีลากลอนของสุนทรภู่คือจังหวะดนตรีที่พริ้วไหว คือลายไทยที่งดงาม คือพระพุทธรูปอันศักดิ์สิทธิ์ท่ามกลางกลิ่นธูปวันเพ็ญ การใช้อติพจน์กล่าวถึง การเอาเปรียบของนักปกครองมีความสุขในขณะที่ประชาชนมีความทุกข์อกไหม้เกรียม การใช้บุคลาธิษฐานมักให้ธรรมชาติเช่น ต้นไม้ ใบหญ้า ลำน้ำ แผ่นดิน แสดงกิริยาอาการและความรู้สึกอย่างคน การใช้ปฏิพจน์ใช้คำถาม ทำไม ใคร อะไรเพื่อชวนให้สงสัยและติดตามแต่ไม่ต้องการคำตอบ การใช้สัทพจน์ใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติของผึ้ง เสียงพูด และระเบิด เพื่อทำให้เกิดอารมณ์และจินตนาการ และสุดท้ายการใช้ปฏิพจน์ เป็นการใช้คำที่มีความ

หมายตรงกันข้ามมากล่าวไว้ด้วยกันเช่น เท็จกับจริง รุ่งริ่งกับรุ่งเรือง สามารถอยู่ในสิ่งเดียวกันได้ หากพิจารณาดีควมอย่างลึกซึ้ง

บทที่ 4

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์บทร้อยกรองปัจจุบันในนิตยสารศิลปวัฒนธรรม ตั้งแต่ช่วง พ.ศ. 2542 – 2544 มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาเนื้อหาบทร้อยกรองด้านแนวคิดและกลวิธีการประพันธ์ ซึ่งสรุปผลการศึกษาค้นคว้าได้ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดในบทร้อยกรอง พบว่าบทร้อยกรองสะท้อนแนวคิดดังนี้

แนวคิดด้านสังคม พบว่าเด็กและเยาวชน นิยมใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ และรับอิทธิพลตะวันตก ผู้ใหญ่ยังไม่ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชน สตรีที่ได้รับการยกย่องเพราะแบกรับภาระหนักทั้งครอบครัวและทางสังคม ด้านสภาพสังคมไทยที่กล่าวไว้มีหลายปัญหาอาทิ สภาพสังคมเหลวแหลกมีการขายและการเสพสิ่งเสพติดทั่วไปใครจะทำอะไรก็ทำไป ซึ่งรัฐบาลเองก็ยังแก้ปัญหาไม่ได้ ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่าก็ยังเป็นปัญหาที่เรื้อรังแก้ไม่ได้ ด้านสถานภาพของบุคคลในสังคมพบว่า มีความเหลื่อมล้ำของคนในสังคมอย่างมากเกี่ยวกับความเป็นอยู่ ทรัพย์สินและอำนาจ ส่วนค่านิยมทางสังคมพบว่า คนในสังคมไทยนิยมเลียนแบบวัฒนธรรมตะวันตกในด้าน การใช้เทคโนโลยี การแต่งกาย การใช้สินค้าต่างประเทศ แนวคิดด้านเศรษฐกิจพบว่า เศรษฐกิจในช่วง พ.ศ. 2542 - 2544 ยังไม่มีอะไรกระเตื้องขึ้น ชาวนายังยากจนเพราะปัญหาภัยแล้ง มีหนี้สินที่เกิดจากการเอารัดเอาเปรียบของพ่อค้าคนกลางและนายทุน บางครั้งทำให้ชาวนาต้องสูญเสียที่ดินทำกิน ซึ่งภาครัฐและหน่วยงานที่รับผิดชอบไม่ลงมาแก้ปัญหาอย่างจริงจัง นอกจากนี้ยังมีปัญหานายทุนต่างชาติเข้ามาซื้อกิจการในประเทศไทยและการขาดดุลการค้ากับต่างประเทศ คนไทยที่มีฐานะดีขาดจิตสำนึกนิยมไทย และขาดความมั่งคั่ง แนวคิดด้านการเมือง พบว่านักการเมืองมีการฉ้อราษฎร์บังหลวงหาผลประโยชน์ใส่ตน เห็นแก่พวกพ้อง ขาดสัจจะและคุณธรรม ส่วนนโยบายเกี่ยวกับการบริหารงานของรัฐยังขาดระบบในการทำงานที่ชัดเจน การปฏิบัติงานไม่โปร่งใส มีการทุจริตทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตต่ำ นโยบายบางอย่างของรัฐส่งผลกระทบในด้านปากท้องของประชาชนเช่น การสร้างเขื่อน การเวนคืนที่ดินและการจดลิขสิทธิ์ข้าวหอมมะลิ ทำให้คนไทยเสียเปรียบต่างชาติ ด้านสภาพทั่วไปเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยพบว่า ระบบทางการเมืองไทยไม่พัฒนาเท่าที่ควร เพราะนักการเมืองใช้อำนาจเผด็จการ ทำตนเป็นนายประชาชนยิ่งกว่าเป็นผู้รับใช้ประชาชนตามแนวทางระบอบประชาธิปไตย แนวคิดด้านศาสนา พบว่าพุทธศาสนิกชนยังไม่เข้าใจถึงแก่นแท้ของหลักธรรมคำสั่งสอนในพระพุทธศาสนา จึงไม่สามารถนำมาปฏิบัติตนให้การดำเนินชีวิตพบความสุขได้ อีกทั้งพระสงฆ์ที่เป็นตัวแทนเผยแผ่พระธรรมคำสั่งสอนบางรูปประพฤติตนไม่เหมาะสมไม่น่าเคารพเลื่อมใส และยังมีพวกนอกกรีตอาศัยผ้าเหลืองหาผลประโยชน์จากประชาชนผู้มั่งคั่งที่ทุ่มเททำบุญบริจาคเพื่อหวังนิพพาน จึงเป็นการสร้างความรำรอยให้แก่พวกนอกกรีต ส่วนแนวคิดด้านการศึกษา พบว่านโยบายการจัดการศึกษาของภาครัฐยังไม่มีประสิทธิภาพนักและการจัดการศึกษายังกระจายไม่ทั่วถึง เพราะคนจนและคนชนบทยังขาดที่เรียน ผู้ปกครองและผู้เรียนที่

มีฐานะดีส่วนมากมีค่านิยมในการเลือกสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงยอมจ่ายค่าเล่าเรียนราคาแพงๆ ซึ่งบางโรงเรียนมีลักษณะเน้นธุรกิจค้ากำไรเกินควรแต่ขาดคุณภาพในการบริหารและการจัดการ นโยบายการจัดการศึกษาของไทยปัจจุบันยังไม่ประสบความสำเร็จ ผู้เรียนจบการศึกษาแล้วยังขาดจิตสำนึกในการรับใช้ประเทศชาติเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม

2. กลวิธีในการประพันธ์ร้อยกรอง แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือรูปแบบบท ร้อยกรอง และวรรณศิลป์ในบทร้อยกรอง

ด้านรูปแบบบทร้อยกรองพบว่า ผู้ประพันธ์ใช้รูปแบบฉันทลักษณ์เดิม 4 ชนิดได้แก่ กลอน โคลง กาพย์ ฉันท์ ตามลำดับ ส่วนรูปแบบฉันทลักษณ์ประยุกต์ ใช้กลอนเปล่าที่ไม่เคร่งครัดจำนวนคำในแต่ละวรรคและสัมผัสที่ไม่แน่นอน ใช้รูปแบบกาพย์ประยุกต์ และใช้รูปแบบเพลงพื้นบ้านประยุกต์ ส่วนกลวิธีในการเลือกรูปแบบบทร้อยกรองเพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับเนื้อหาที่กล่าวถึงนั้นพบว่า กลอนนิยมใช้ประพันธ์เนื้อหาเกี่ยวกับสภาพเหตุการณ์บ้านเมืองทั่วไป และสวดดีบุคคลสำคัญที่ทำคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติ โคลงใช้ประพันธ์เนื้อหาเกี่ยวกับสภาพสังคมการเมือง การศึกษาและสวดดีกวีที่มีผลงานเป็นที่ยอมรับ กาพย์ใช้ประพันธ์เนื้อหาเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจและปัญหาต่างๆในสังคม และฉันท์ใช้ประพันธ์เนื้อหาเกี่ยวกับเทิดพระเกียรติพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ เพื่อแสดงถึงความสูงส่งและสง่างามในลีลาและจังหวะ ส่วนรูปแบบฉันทลักษณ์ประยุกต์ใช้ประพันธ์เกี่ยวกับเนื้อหาแสดงแนวคิดด้านสภาพสังคม เศรษฐกิจ และสื่อเรียนเหตุการณ์บางอย่าง

ส่วนด้านวรรณศิลป์ในบทร้อยกรอง ในด้านการใช้คำพบว่า มีการใช้คำเพื่อเล่นเสียงสัมผัสทั้งสัมผัสพยัญชนะและสัมผัสสระทำให้เกิดเสียงไพเราะและได้จังหวะ มีการเล่นคำพ้องเสียงเพื่อให้ตีความให้ได้ความหมายต่างออกไป มีการซ้ำคำเพื่อย้ำเน้นความหมายให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และในด้านการใช้โวหารภาพพจน์พบว่า ใช้โวหารภาพพจน์ทั้งสิ้น 7 ชนิดเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้แก่ อุปมา อุปลักษณ์ อติพจน์ บุคลาธิษฐาน ปฏิพจน์ สัทพจน์ และปฏิพจน์ การใช้อุปมา มีการเปรียบเทียบที่งดงามและมีความหมายเหมือน พระจันทร์ มณี หยก เปรียบพระมหากษัตริย์ดุจดาวของประชาชน เปรียบความร่มเย็นดุจสายน้ำ การใช้อุปลักษณ์กล่าวว่า นักเขียนคืออัญมณี ลีลากลอนของสุนทรภู่คือจังหวะดนตรีที่ไพเราะไหว คือลายไทยที่งดงาม คือพระพุทธรูปอันศักดิ์สิทธิ์ การใช้อติพจน์กล่าวถึง การเอาเปรียบของนักปกครองมีความสุขในขณะที่ประชาชนมีความทุกข์ขอกใหม่เกรียม การใช้บุคลาธิษฐาน ใช้ธรรมชาติ ต้นไม้ ใบหญ้า ลำน้ำ แผ่นดินแสดงกิริยาอาการและความรู้สึกอย่างคน การใช้ปฏิพจน์ ใช้คำถาม ใคร ทำไม อะไร เพื่อชวนให้สงสัยและติดตาม การใช้สัทพจน์กล่าวถึง การเลียนเสียงธรรมชาติของผึ้ง เสียงพูด และระเบิด สุดท้ายการใช้ปฏิพจน์กล่าวถึง การใช้คำที่มีความหมายตรงกันข้ามมากล่าวไว้ด้วยกัน เท็จกับจริง รุ่งกับรุ่งเรือง

อภิปรายผล

จากการศึกษาค้นคว้า ร้อยกรองปัจจุบันในนิตยสารศิลปวัฒนธรรม ตั้งแต่ช่วง พ.ศ. 2542-2544 ตีพิมพ์ลำดับที่ 241-264 ปีที่ 21-21 คอลัมน์กวีนิพนธ์ ในด้านแนวคิดและกลวิธีในการประพันธ์ ในด้านแนวคิดในบทร้อยกรองผู้วิจัยพบว่า ผู้ประพันธ์เสนอแนวคิด 5 ด้าน คือด้านสังคม ได้สะท้อนสภาพสังคมในด้านต่างๆหลายด้าน กล่าวถึงเด็กและเยาวชนที่ไร้เดียงสาแต่ผู้ใหญ่ทำอะไรอย่างมีเล่ห์กลส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน และมีสภาพสังคมที่เหลวแหลก ใครใคร่ทำอะไรก็ทำไปไม่เคารพกฎหมายของบ้านเมือง ผู้มีอำนาจและทรัพย์สินเอาเปรียบคนยากจน คนไทยนิยมวัฒนธรรมตะวันตก แต่งกายไม่เหมาะสม ใช้สินค้าต่างประเทศที่มีราคาสูง ขาดจิตสำนึกนิยมไทย ในด้านเศรษฐกิจผู้วิจัยพบว่า เศรษฐกิจของประเทศยังไม่มีอะไรดีขึ้น ประชาชนส่วนใหญ่ยังยากจนและเดือดร้อน รัฐบาลยังมีการทุจริตใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์ใส่ตน ไม่ช่วยแก้ปัญหาบ้านเมืองอย่างจริงจัง ในด้านพุทธศาสนาประชาชนไม่นำหลักธรรมคำสั่งสอนของศาสนามาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ซึ่งพระสงฆ์เองก็ประพฤติตนไม่น่าเลื่อมใสศรัทธา ในด้านการศึกษา ผู้เรียนไม่คุณภาพมีความประพฤติไม่เหมาะสม สถาบันมุ่งธุรกิจมากเกินไป ไม่ปลูกจิตสำนึกให้นิยมไทยและรับใช้ชาติ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า ผู้ประพันธ์นำเสนอปัญหาของบ้านเมืองในแง่มุมต่างๆ แล้วยังปลูกใจให้ประชาชนให้ลุกขึ้นต่อสู้กับปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นด้วย

ส่วนในด้านกลวิธีการประพันธ์ร้อยกรอง ผู้วิจัยพบว่าในด้านรูปแบบคำประพันธ์มีการใช้คำประพันธ์หลากหลายและยึดฉันทลักษณ์อย่างเคร่งครัด มีการประยุกต์ใช้เครื่องหมายวรรคตอนเพื่อย้ำเน้นความหมายให้ชัดเจนขึ้น ถึงแม้บทร้อยกรองปัจจุบันจะมีขนาดสั้นลง เน้นเนื้อหาสะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับสภาพเหตุการณ์บ้านเมืองในช่วงเวลานั้น แต่ก็ยังพบวรรณศิลป์ในการใช้คำ การใช้โวหารที่เหมาะสมเกิดความไพเราะน่าอ่าน ดังนั้นบทร้อยกรองปัจจุบันจึงครบทั้งรสคำและรสความอันเป็นประโยชน์สำหรับผู้อ่านเป็นอย่างยิ่ง

ข้อเสนอแนะ

1. ศึกษาค้นคว้าร้อยกรองปัจจุบันด้วยการสืบค้น ยุคของเหตุการณ์บ้านเมืองในช่วงเวลาที่มีการประพันธ์บทร้อยกรอง
2. ศึกษาวรรณกรรมร้อยกรองปัจจุบัน กวีนิพนธ์ในนิตยสาร วารสาร ต่างๆ เช่น สกุลไทย มติชน หนังสือพิมพ์ ฯลฯ
3. ศึกษาผลงานนักประพันธ์ร้อยกรองปัจจุบันเป็นรายบุคคล เช่น เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์, อังคาร กัลยาณพงศ์, ไพวรินทร์ ขาวงาม ฯลฯ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กุหลาบ มัลลิกะมาส.(2529) วรรณกรรมไทย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

_____ (2529) วรรณคดีวิจารณ์. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

จิตรดา สุวัติกุล.(2526) วรรณกรรมร้อยกรองปัจจุบัน ในวรรณกรรมไทยร่วมสมัย. หมวดวิชาภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ทองพูล ทองน้อย.(2539) วิเคราะห์บทบาทของร้อยกรองที่มีต่อสังคมไทย ช่วง พ.ศ.2534 – พ.ศ.2536. ปรินิพนธ์. กศ.ม.(ภาษาไทย) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ธวัช ปุณโณทก.(2527) แนวทางการศึกษาวรรณกรรม. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

นิศาชล สาดรา.(2542) แนวคิดและภาพสะท้อนทางสังคมจากร้อยกรองร่วมสมัย ในหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ช่วง พ.ศ. 2531 – 2540. วิทยานิพนธ์. กศ.ม.(ภาษาไทย) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ และวานิช จรุงกิจอนันต์.(2542) เรียงร้อยร้อยคำ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ดันอ้อ.

บุญเหลือ เทพสุวรรณ.(2527) วิเคราะห์สวรรณคดีไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

ประเมิน เขียงเถียร.(2522) วิเคราะห์วรรณกรรมร้อยกรองของ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์. ปรินิพนธ์.กศ.ม.(ภาษาไทย) กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ประยอม ชองทอง และคณะ.(2542) การแต่งคำประพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

เปลื้อง ณ นคร.(2511) วิชาประพันธ์ศาสตร์ว่าด้วยกลอน. ฉบับที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

พรสุข บุญสุภา และ รมณี เพชรคุปต์.(2518) นวนิยายอังกฤษและนวนิยายอเมริกัน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

พิสมร ้วยวุฒิ.(2530) วิเคราะห์การใช้ภาพพจน์ในวรรณกรรมร้อยกรองของ สุจิตต์ วงษ์เทศ ปรินิพนธ์. กศ.ม.(ภาษาไทย) กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

เพ็ญพักตร์ สูงสุมาลย์.(2544) การวิเคราะห์บทร้อยกรอง ของไพวรินทร์ ขาวงาม. ปรินิพนธ์. กศ.ม.(ภาษาไทย) กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- เพ็ญศิริ พุกพันธ์.(2529) วิเคราะห์ทัศนะทางการศึกษาจากบทร้อยกรองในนิตยสารและวารสาร (พ.ศ. 2521- พ.ศ. 2527). ปริญญานิพนธ์. กศ.ม.(ภาษาไทย) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ล้อม เฟื่องแก้ว.(2522) วายเวียงวรรณคดี. กรุงเทพฯ : อักษรสยามการพิมพ์.
- วิเชียร เกดประทบ.(2541) ลักษณะคำประพันธ์. กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา.
- วินัย จินดารักษ์.(2540) วิเคราะห์บทร้อยกรองพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. ปริญญานิพนธ์. กศ.ม.(ภาษาไทย) กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วรรณี ชาลี.(2522) วรรณกรรมปัจจุบัน. ภาควิชาภาษาไทยและตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิภา กงกะนันท์.(2511) วรรณคดีศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมพงษ์ บุตรกำฟ้า.(2541) วิเคราะห์วรรณกรรมร้อยกรองในวารสารสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ช่วง พ.ศ. 2531 – 2537.วิทยานิพนธ์. กศ.ม.(ภาษาไทย) มหาสารคาม บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ลิตธา พินิจภูวดล.(2516) ร้อยกรอง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- _____ (2518) การเขียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุขกมล รัตนสุภา.(2536) วิเคราะห์บทร้อยกรองของ คีวกันท์ ปทุมสูติ. ปริญญานิพนธ์. กศ.ม.(ภาษาไทย) กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุจิตรา คุปตารักษ์.(2526) วิเคราะห์บทร้อยกรองของ นายผี. ปริญญานิพนธ์. กศ.ม.(ภาษาไทย) กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์.(2525) วรรณคดีวิเคราะห์. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุนีย์ มกราพันธ์.(2525) แง่คิดจากวรรณคดีและวรรณกรรม. กรุงเทพฯ : แพรวพิทยา.
- อนุমানราชชน,พระยา.(2533) การศึกษาวรรณคดีแง่วรรณศิลป์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.
- อุดม หนูทอง.(2522) พื้นฐานการศึกษาวรรณคดีไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออกคณะมนุษยศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ	นายสุพจน์ ศรีจันทร์
วัน เดือน ปี เกิด	21 เมษายน 2504
สถานที่เกิด	อ. บางพลี จ. สมุทรปราการ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	516/29 หมู่ 4 หมู่บ้านนิคมเคหะ ซ.ด่านสำโรง 28 ถ. สุขุมวิท ต. สำโรงเหนือ อ. เมือง จ. สมุทรปราการ 10270
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนอัสสัมชัญสมุทรปราการ อ. เมือง จ. สมุทรปราการ 10270
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2523 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนบางพลีราษฎร์ บำรุง จ. สมุทรปราการ พ.ศ. 2527 ค.บ. จากวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา พ.ศ. 2546 กศ.ม. สาขาภาษาไทย จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ